

344 0064

พ 9450

ร 2

การศึกษาพรรณะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อ
การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน
ในเขตการศึกษา 5

ปริญญาโท
ของ
ไพฑูรย์ น้อมกล่อม

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
มกราคม 2531
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

166811

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิต และกรรมการสอบให้พิจารณาปริญญานิพนธ์
ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษิตตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาามหาบัณฑิต
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒให้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

..... ประธาน
..... กรรมการ

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
..... กรรมการ
..... กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ เสนาสุ รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร โคตรบรรเทา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ เขียวศรี วิวิธสิริ ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องนับตั้งแต่เริ่มดำเนินการ จนแล้วเสร็จ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่ อาจารย์ ดร.ชลทิพย์ เอี่ยมสำอางค์ อาจารย์ ระลึก ธาณี และอาจารย์ เย็นใจ มังคะตานะรา ที่ได้ให้ความ อนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ตลอดจนได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ

ขอขอบคุณ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ และศึกษานิเทศก์อำเภอ ในเขตการศึกษา 5 ที่ได้อำนวยความสะดวก และให้ความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกท่าน ที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้รับความช่วยเหลือ แนะนำอย่างยิ่งจากอาจารย์ สมปอง ภูวรางกูร นิสิตการศึกษาผู้ใหญ่ รุ่นที่ 6 และเพื่อน ๆ ทุกคนที่คอยให้กำลังใจมาโดยตลอด ผู้วิจัยขอขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้

คุณคำอันพึงมีจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณแก่บิดาที่ล่วงลับไปแล้ว ตลอดจน มารดา ครู อาจารย์ ผู้ซึ่งวางรากฐานการศึกษาให้แก่ผู้วิจัย

ไพฑูรย์ น้อมภักดิ์

มกราคม 2531

สารบัญ

บทที่

หน้า

1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า	4
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ	6
	สมมติฐานการวิจัย	8
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
	กรอบนโยบายการพัฒนาชนบทของกระทรวงศึกษาธิการ	9
	โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน (กศ.พช.)	10
	วัตถุประสงค์และนโยบายในการพัฒนาการศึกษานอกระบบโรงเรียนของ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534)	14
	บทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในด้านการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ...	15
	บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดการศึกษานอกระบบ โรงเรียน	20
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	21
3	วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า	25
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	25
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	27
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	29
	การวิเคราะห์ข้อมูล	29
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	30

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	33
ตอนที่ 1 วิเคราะห์สภาพของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา	33
ตอนที่ 2 วิเคราะห์ทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อ การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน	35
ตอนที่ 3 เปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อ การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน	46
ตอนที่ 4 วิเคราะห์ปัญหาในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ของโรงเรียนประถมศึกษา	81
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	90
ความมุ่งหมายในการศึกษาครั้งนี้	90
กลุ่มตัวอย่าง	90
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้	90
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	91
การวิเคราะห์ข้อมูล	91
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	92
อภิปรายผล	95
ข้อเสนอแนะ	107
บรรณานุกรม	109
ภาคผนวก	117
ภาคผนวก ก. หนังสือติดต่อขอความอนุเคราะห์	118
ภาคผนวก ข. รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจคุณภาพเครื่องมือ	120

ภาคผนวก ก.	คำอธิบายจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ	123
	ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ	126
ภาคผนวก ง.	แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	127

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	จำนวนผู้บริหารและจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจังหวัดและอำเภอ	26
2	ค่าความถี่และค่าร้อยละของสถานภาพของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตการศึกษา 5 จำแนกตามอายุ ประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหาร และที่อยู่อาศัย	34
3	ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษา ที่มีต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยส่วนรวม และแยกเป็นรายด้าน	35
4	ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษา ที่มีต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ด้านการสำรวจ สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่	37
5	ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษา ที่มีต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ด้านการคัดเลือก และพัฒนาผู้นำของท้องถิ่น	38
6	ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษา ที่มีต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ด้านการให้การศึกษา แก่ประชาชนทางด้านวิชาการและวิชาชีพ	40
7	ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษา ที่มีต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ด้านการจัด โรงเรียนให้เป็นแหล่งข่าวสารข้อมูล เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน	42
8	ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษา ที่มีต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ด้านการจัดโรงเรียน ให้เป็นศูนย์ประสานงาน ตลอดจนการบริหารด้านวิชาการและวิชาชีพ	43

9	คำเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษา ที่มีต่อการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน ด้านการจัดโรงเรียน ให้เป็นศูนย์ส่งเสริมกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี	45
10	เปรียบเทียบทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษา ในระบบโรงเรียน โดยส่วนรวมและจำแนกเป็นรายด้าน ระหว่างผู้บริหาร ที่มีอายุแตกต่างกัน	47
11	เปรียบเทียบทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษา ในระบบโรงเรียน ด้านการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ ระหว่างผู้บริหารที่มีอายุแตกต่างกัน	48
12	เปรียบเทียบทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษา ในระบบโรงเรียน ด้านการคัดเลือก และพัฒนาผู้นำของท้องถิ่น ระหว่าง ผู้บริหารที่มีอายุแตกต่างกัน	49
13	เปรียบเทียบทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษา ในระบบโรงเรียน ด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชน ทางด้านวิชาการและ วิชาชีพ ระหว่างผู้บริหารที่มีอายุแตกต่างกัน	50
14	เปรียบเทียบทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษา ในระบบโรงเรียน ด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นแหล่งข่าวสารข้อมูล เพื่อ พัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน ระหว่างผู้บริหารที่มีอายุแตกต่างกัน	52
15	เปรียบเทียบทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษา ในระบบโรงเรียน ด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ประสานงาน ตลอดจน การบริหารด้านวิชาการและวิชาชีพ ระหว่างผู้บริหารที่มีอายุแตกต่างกัน	53
16	เปรียบเทียบทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษา ในระบบโรงเรียน ด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ส่งเสริมกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี ระหว่างผู้บริหารที่มีอายุแตกต่างกัน	55

17	เปรียบเทียบภาระของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษา นอกระบบโรงเรียน โดยส่วนรวมและจำแนกเป็นรายด้าน ระหว่างผู้บริหาร โรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการ เป็นผู้บริหารแตกต่างกัน	57
18	เปรียบเทียบภาระของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษา นอกระบบโรงเรียน ด้านการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ใน การเป็นผู้บริหารแตกต่างกัน	59
19	เปรียบเทียบภาระของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษา นอกระบบโรงเรียน ด้านการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำของท้องถิ่น ระหว่าง ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการ เป็นผู้บริหารแตกต่างกัน	61
20	เปรียบเทียบภาระของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษา นอกระบบโรงเรียน ด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชน ทางด้านวิชาการ และวิชาชีพ ระหว่างผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการ เป็นผู้บริหารแตกต่างกัน . . .	63
21	เปรียบเทียบภาระของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษา นอกระบบโรงเรียน ด้านการจัดโรงเรียนเป็นแหล่งข่าวสาร ข้อมูลเพื่อ พัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ ในการ เป็นผู้บริหารแตกต่างกัน	65
22	เปรียบเทียบภาระของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษา นอกระบบโรงเรียน ด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ประสานงาน ตลอดจน การบริการด้านวิชาการและวิชาชีพ ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนที่มี ประสบการณ์ในการ เป็นผู้บริหารแตกต่างกัน	67
23	เปรียบเทียบภาระของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษา นอกระบบโรงเรียน ด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ส่งเสริมกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการ เป็นผู้บริหารแตกต่างกัน	69

24	เปรียบเทียบภาระของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษา นอกระบบโรงเรียน โดยส่วนรวมและจำแนกเป็นรายด้าน ระหว่างผู้บริหาร โรงเรียนที่มีที่อยู่อาศัยแตกต่างกัน	71
25	เปรียบเทียบภาระของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษา นอกระบบโรงเรียน ด้านการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ ของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนที่มีที่อยู่อาศัย แตกต่างกัน	72
26	เปรียบเทียบภาระของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษา นอกระบบโรงเรียน ด้านการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำของท้องถิ่น ระหว่าง ผู้บริหารโรงเรียนที่มีที่อยู่อาศัยแตกต่างกัน	73
27	เปรียบเทียบภาระของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษา นอกระบบโรงเรียน ด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชนทางด้านวิชาการและ วิชาชีพ ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนที่มีที่อยู่อาศัยแตกต่างกัน	75
28	เปรียบเทียบภาระของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษา นอกระบบโรงเรียน ด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นแหล่งข่าวสารข้อมูล เพื่อ พัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนที่มีที่อยู่อาศัย แตกต่างกัน	77
29	เปรียบเทียบภาระของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษา นอกระบบโรงเรียน ด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ประสานงาน ตลอดจน การบริการด้านวิชาการและวิชาชีพ ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนที่มีที่อยู่อาศัย แตกต่างกัน	78
30	เปรียบเทียบภาระของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษา นอกระบบโรงเรียน ด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ส่งเสริมกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนที่มีที่อยู่อาศัย แตกต่างกัน	80

31	ค่าความถี่ของปัญหาในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นรายด้าน	82
32	ค่าความถี่ของปัญหาทั่วไปในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน	88

ภูมิหลัง

การศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นงานที่มีความสำคัญของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ได้กำหนดนโยบายการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน และการรู้หนังสือไว้ว่า (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2520 : 9) "รัฐพึงจัดการศึกษาให้ประชาชนชาวไทยทุกคนสามารถใช้ภาษาไทยได้เป็นอย่างดีในการติดต่อทำความเข้าใจกัน พึงจัดให้มีการประสานสัมพันธ์กันระหว่างการศึกษาในระบบโรงเรียนกับการศึกษานอกระบบโรงเรียน พร้อมทั้งให้มีภาคปฏิบัติที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา ตลอดจนเร่งจัดและสนับสนุนการศึกษานอกโรงเรียนในลักษณะต่าง ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลที่มีโอกาสศึกษาในระบบโรงเรียนเป็นอันดับแรก" ดังนั้นงานการศึกษานอกระบบโรงเรียนจึงเป็นการจัดการศึกษาเพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาให้แก่เด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ที่อยู่นอกระบบโรงเรียนให้ได้รับการศึกษาที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต มีพื้นฐานในการเรียนรู้ รู้จักคิดเป็น เห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ มีคุณธรรม จริยธรรม ได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์และทันต่อเหตุการณ์ รวมทั้งมีโอกาสดำเนินกิจกรรมและวิชาชีพตามความจำเป็นอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2529 : 39)

ปัจจุบันมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการให้บริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนแก่ประชาชนอยู่มากทั้งหน่วยงานของรัฐและเอกชน แต่ปรากฏว่าการบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนยังทำได้ไม่ทั่วถึง เพราะมีปัญหาสำคัญหลายด้าน เช่น ด้านงบประมาณที่รัฐจัดการในด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียนมีอยู่อย่างจำกัดเมื่อมีการเปรียบเทียบกับการศึกษาในระดับและสาขาอื่น นอกจากนี้บุคลากรที่ทำหน้าที่บริการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนโดยตรงยังมีน้อยจำเป็นต้องอาศัยบุคลากรในหน่วยงานอื่นที่ทำหน้าที่คล้ายคลึงกัน ทั้งในส่วนกลางและท้องถิ่น

ดังนั้น งานบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนจึงต้องอาศัยทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาเป็นเครื่องมือช่วยในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ดังนั้นนโยบายแผนการศึกษานอกโรงเรียน ฉบับที่ 6

(2530 - 2534) ข้อ 8 ระบุว่า "ส่งเสริมการวางแผนการประสานงานการใช้ทรัพยากรร่วมกันในระดับชาติ ระดับภาค ระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่น ระหว่างการศึกษาในระบบโรงเรียนและการศึกษานอกระบบโรงเรียนทั้งหน่วยงานที่จัดการศึกษาทั้งในและนอกระบบโรงเรียน" เพื่อให้การจัดทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้กระจายออกไปอย่างทั่วถึง และเป็นสัดส่วนที่เหมาะสม

โรงเรียนประถมศึกษาเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีเครือข่ายบริการครอบคลุมพื้นที่มากที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2529 ก.4) ฉะนั้นโรงเรียนประถมศึกษา นอกจากเป็นหน่วยงานที่จัดการศึกษาในระบบโรงเรียนแล้วจะต้องจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้วย ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520. และให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) รวมทั้งนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เนื่องจากสภาพการศึกษาของประชาชนที่มีอยู่ในท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่โดยทั่วไปยังอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ และประชาชนยังมีความต้องการที่จะศึกษาเพิ่มเติมทั้งในด้านวิชาสามัญและวิชาชีพอยู่อีกเป็นอันมาก โรงเรียนประถมศึกษาจะต้องให้ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นที่จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนในด้านสถานที่และบุคลากรในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานอื่นทั้งของรัฐและเอกชน เพื่อให้การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนดำเนินไปด้วยดีอย่างทั่วถึงตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น และเพื่อที่จะให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติที่มุ่งจะให้การศึกษาแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

ด้วยเหตุผลดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้จัดให้มีโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน (กศ.พช.) ขึ้นในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) เพื่อปรับปรุงคุณภาพโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่ชนบทยากจน 38 จังหวัด ปีละ 300 โรงเรียน ให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามความต้องการของท้องถิ่น เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้านในเขตบริการของโรงเรียน และสามารถให้บริการทางการศึกษา อาชีพ ศิลปวัฒนธรรม กีฬา นันทนาการ และข่าวสารแก่นักเรียนและประชาชนในท้องถิ่นได้ โดยระดมทรัพยากรทั้งหลายในท้องถิ่นและได้รับความร่วมมือจากองค์กรที่เกี่ยวข้องช่วยสนับสนุนส่งเสริมอย่างมีประสิทธิภาพ จากการดำเนินงานโครงการจนครบตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 ปรากฏว่าโรงเรียนในโครงการจำนวนมากปฏิบัติงานได้บรรลุวัตถุประสงค์และมีผลงานดีเด่น แต่ยังไม่ปฏิบัติงานไปได้ไม่รวดเร็วนัก

ตั้งมั่นในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) กระทรวงศึกษาธิการได้เปลี่ยนชื่อโครงการนี้ใหม่ว่า "โครงการเร่งรัดคุณภาพโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท" ทั้งนี้เพื่อเร่งขยายและเพิ่มจำนวนโรงเรียนในโครงการออกไปทั่วประเทศอย่างต่อเนื่องกันไปทุกปี (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2529 : 3 - 56)

อย่างไรก็ดี จากการสรุปผลการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน ปีงบประมาณ 2526 - 2529 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ระบุปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการออกเป็นสี่ด้าน คือ ปัญหาด้านงบประมาณดำเนินงาน ปัญหาด้านบุคลากร ปัญหาด้านการนิเทศติดตามผล และปัญหาสิ่งอำนวยความสะดวกและด้านอื่น ๆ ที่เป็นอุปสรรคทำให้การดำเนินงานตามโครงการไม่บรรลุผลเท่าที่ควร (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2529 : 40) สภาพปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วิชัย ฤกษ์สำราญ (วิชัย ฤกษ์สำราญ 2521 : 140) ซึ่งได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนน้อยที่สุด และน้อยกว่าการบริหารงานด้านอื่น ๆ ทั้งหมด โดยที่โรงเรียนไม่มีการประชาสัมพันธ์กับชุมชน ผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนมีความเข้าใจโรงเรียนไม่ดีพอ โรงเรียนไม่เคยส่งข่าวจากโรงเรียนถึงผู้ปกครอง โรงเรียนไม่เคยจัดกิจกรรม และบริการเกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่าน การแนะแนวอาชีพ และการรักษาสุขภาพอนามัยให้แก่ประชาชน ตลอดทั้งยังไม่ยอมรับข้อเสนอแนะความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมในการวางแผนนโยบายของประชาชนอีกด้วย

สังัด อุทรานันท์ (สังัด อุทรานันท์ 2526 : 135) ศึกษาปัญหาในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ สถานศึกษาโดยทั่วไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนน้อยมาก โดยเฉพาะโรงเรียนประถมศึกษา มีเพียงร้อยละ 9.73 เท่านั้น บุคลากรในสถานศึกษาไม่ได้ตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบที่มีต่อชุมชน ทำให้บุคลากรทางการศึกษาขาดความร่วมมือในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อบริการประชาชน และ กิตติโชค ห้อยยี่ภู่ (กิตติโชค ห้อยยี่ภู่ 2527 : 100 - 103) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท พบว่า ปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมี

สาเหตุสำคัญมาจากการที่ผู้บริหารโรงเรียนไม่ให้ความสำคัญต่องานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนไม่ได้ชี้แจงให้ประชาชนทราบบทบาทหน้าที่ของโรงเรียน นอกจากนี้ คีลก พัทธวิชัยโชติ (คีลก พัทธวิชัยโชติ 2528 : 182 - 183) ศึกษากิจกรรมการสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าโรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนในระดับน้อย

✧ ดังนั้น จะเห็นได้ว่าปัญหาการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการบริการงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นปัญหาด้านการบริหาร และผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการแก้ปัญหาและดำเนินการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ สุนทร โคตรบรรเทา (สุนทร โคตรบรรเทา 2525 : 192) กล่าวว่า สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติจะต้องรีบแก้ไขบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยเร่งปรับปรุงคุณภาพของผู้บริหารในฐานะที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนระดับสูงจะต้องมีความสามารถและกระตุ้นให้มีบทบาทนำการศึกษาไปพัฒนาชุมชนโดยด่วน มิฉะนั้นความหวังที่จะให้โรงเรียน ประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติทุกโรงเรียนเป็นโรงเรียนชุมชน ก็จะทำให้ความหวังเป็นจริงไปอีกนาน

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการ จัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กับประชาชนในเขตพื้นที่ที่โรงเรียนตั้งอยู่ ว่าได้มีการ ปฏิบัติมากน้อยเพียงใด การปฏิบัติกิจกรรมเหล่านั้นโรงเรียนประสบปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง ทั้งนี้ เพื่อจะได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 5 ให้จัดบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษา และเปรียบเทียบทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในเขต การศึกษา 5 ที่มีต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน เมื่อจำแนกตามอายุ ประสบการณ์ในการ บริหาร และที่อยู่อาศัยของผู้บริหาร
2. เพื่อศึกษาปัญหาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ของโรงเรียนประถมศึกษา

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. การศึกษาค้นคว้านี้ทำให้ทราบปริมาณความมากน้อยในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 5 ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการจัด เพื่อได้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 5 ให้สามารถจัดบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กับประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. การศึกษาค้นคว้านี้ทำให้ทราบความแตกต่างเกี่ยวกับปริมาณการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 5 เมื่อเปรียบเทียบตามตัวแปรต่าง ๆ ของผู้บริหารระดับโรงเรียนซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการบริหารการศึกษาและการพัฒนาผู้บริหารระดับโรงเรียนเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กับประชาชนต่อไป
3. การศึกษาค้นคว้านี้เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาในโอกาสต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้ เป็นไปตามความมุ่งหมายของการวิจัยที่วางไว้ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้เป็นผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติในเขตการศึกษา 5 จำนวนหกจังหวัด ได้แก่ กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี สมุทรสงคราม และสุพรรณบุรี ประจำปีการศึกษา 2530 จำนวน 1,826 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 5 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในปีการศึกษา 2530 ซึ่งได้จากการสุ่มแบบหลายชั้น (Multistage Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง 326 คน (รายละเอียดดูในบทที่ 3)

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น แบ่งออกเป็น

2.1.1 อายุ แบ่งเป็น 2 ช่วง

2.1.1.1 อายุระหว่าง 25 - 40 ปี

2.1.1.2 อายุระหว่าง 41 - 60 ปี

2.1.2 ประสบการณ์ในการบริหาร แบ่งเป็น 2 ระดับ

2.1.2.1 ต่ำกว่า 10 ปี

2.1.2.2 ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป

2.1.3 ที่อยู่อาศัยของผู้บริหาร แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ

2.1.3.1 ในหมู่บ้านที่ตั้งโรงเรียน

2.1.3.2 นอกหมู่บ้านที่ตั้งโรงเรียน

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 5 ที่มีต่อการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนให้แก่ประชาชนในเขตพื้นที่ที่โรงเรียนรับผิดชอบ จำแนกออกเป็นหกด้านคือ

2.2.1 ด้านการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่

2.2.2 ด้านการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำของท้องถิ่น

2.2.3 ด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชนทั้งทางด้านวิชาการและวิชาชีพ

2.2.4 ด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นแหล่งข่าวสารข้อมูลเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน

2.2.5 ด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ประสานงาน ตลอดจนการบริการทางวิชาการและวิชาชีพ

2.2.6 ด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ส่งเสริมกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรม และประเพณี

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ทัศนคติ หมายถึง ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 5 ที่มีต่อการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนให้แก่ประชาชนในเขตพื้นที่ที่โรงเรียนรับผิดชอบว่าได้มีการจัด

กิจกรรมในแต่ละด้านมากนักน้อยเพียงใด และมีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง จำแนกออกเป็นหกด้านคือ

- 1.1 ด้านการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของชุมชนที่โรงเรียน
ตั้งอยู่
- 1.2 ด้านการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำของท้องถิ่น
- 1.3 ด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชนทั้งทางด้านวิชาการและวิชาชีพ
- 1.4 ด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นแหล่งข่าวสารข้อมูล เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน
- 1.5 ด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ประสานงาน ตลอดจนการบริการทางด้าน

วิชาการและวิชาชีพ

- 1.6 ด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ส่งเสริมกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรมและ
ประเพณี

2. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ และผู้อำนวยการโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 5 ปีการศึกษา
2530

3. โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 5 ปีการศึกษา 2530

4. เขตการศึกษา 5 หมายถึง อาณาเขตที่รวมหน่วยงานทางการศึกษาโดยแบ่งตามสภาพ
สังคม ภูมิศาสตร์ วัฒนธรรม และปริมาณงานทางการศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์ในการบริหารงานทาง
การศึกษา ได้แก่ ท้องที่ในเขตจังหวัดหกจังหวัด คือ กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี
สมุทรสาคร และสุพรรณบุรี

5. การศึกษานอกระบบโรงเรียน หมายถึง การจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา
ในเขตการศึกษา 5 เพื่อให้การศึกษาแก่ประชาชนในเขตพื้นที่ที่โรงเรียนรับผิดชอบ จำแนกออกเป็น
หกด้าน คือ ด้านการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่
ด้านการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำท้องถิ่น ด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชนทั้งทางด้านวิชาการและ
วิชาชีพ ด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นแหล่งข่าวสารข้อมูลเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน ด้านการจัด
โรงเรียนให้เป็นศูนย์ประสานงาน ตลอดจนการบริการทางด้านวิชาการและวิชาชีพ และด้านการจัด
โรงเรียนให้เป็นศูนย์ส่งเสริมกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี

6. ประสบการณ์ในการบริหาร หมายถึง ระยะเวลาที่ผู้บริหารได้ปฏิบัติในตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่งหรือหลายโรงเรียนรวมกัน แบ่งเป็น 2 ระดับประสบการณ์คือต่ำกว่า 10 ปี และตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป

7. ที่อยู่อาศัยของผู้บริหาร หมายถึง ที่อยู่อาศัยจริงในปัจจุบันของผู้บริหารโรงเรียน แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านที่ตั้งโรงเรียนและที่อยู่อาศัยนอกหมู่บ้านที่ตั้งโรงเรียน

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุ ประสบการณ์ในการบริหาร และที่อยู่อาศัยในชุมชนต่างกัน มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน แตกต่างกัน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแยกออกเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. กรอบนโยบายการพัฒนาชนบทของกระทรวงศึกษาธิการ
2. โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน (กศ.พช.)
3. วัตถุประสงค์และนโยบายในการพัฒนาการศึกษาจากระบบโรงเรียนของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534)
4. บทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดการศึกษจากระบบโรงเรียน
5. บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดการศึกษจากระบบโรงเรียน
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรอบนโยบายการพัฒนาชนบทของกระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการ เป็นกระทรวงหนึ่งในสี่กระทรวงหลัก ที่รัฐบาลมอบหมายให้รับผิดชอบในการพัฒนาชนบท เพื่อสนองนโยบายการพัฒนาชนบทของรัฐบาลให้บรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมายและเจตนารมณ์ของการพัฒนาชนบทภายใต้ทรัพยากร ความถนัดและกำลังความสามารถของกระทรวงศึกษาธิการ จึงได้กำหนดกรอบนโยบายการดำเนินงานและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนาชนบทไว้ ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการมีเจตจำนงมุ่งมั่นที่จะดำเนินการพัฒนาชนบท โดยเน้นการพัฒนาคนในชนบททั้งในและนอกระบบโรงเรียน ให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพในเรื่องต่อไปนี้

1. พัฒนาคนให้มีความรู้พื้นฐาน เพื่อนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้ตามความต้องการของแต่ละบุคคล แต่ละครอบครัวตามความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของแต่ละท้องถิ่น
2. พัฒนาคนให้มีความรู้ ความเข้าใจในสิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบของพลเมืองค้ำจุนพึงประสงค์ของชาติบ้านเมือง มีคุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรมและความรักหวงแหนในแผ่นดินเกิด

3. พัฒนาคณะให้มีความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องสุขภาพอนามัยการป้องกันโรคภัยไข้เจ็บ การบำรุงรักษาสุขภาพอนามัยให้สมบูรณ์

4. พัฒนาคณะให้มีความรู้ความเข้าใจ ในกระบวนการพัฒนาชนบทและมีทัศนคติที่ดีต่องานพัฒนาชนบทของรัฐบาล

เพื่อให้กรอบนโยบายการพัฒนาชนบทของกระทรวงศึกษาธิการดำเนินไปอย่างมีเป้าหมาย และทิศทางในการพัฒนาชนบทอย่างชัดเจน กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดแนวทางในการดำเนินงานไว้ว่าให้ระดมสรรพกำลังทรัพยากรที่มีอยู่ในทุกหน่วยงานเพื่อพัฒนาชนบทให้มีความร่วมมือและสนับสนุนหน่วยงานอื่น ๆ ในทุกลักษณะที่ดำเนินการพัฒนาชนบทตามกำลังความสามารถ จัดระบบโครงสร้าง และรูปแบบกระบวนการในการพัฒนาชนบทผสมผสานกันตั้งแต่ระดับกระทรวงจนถึงพื้นที่เป้าหมาย ใช้สถานศึกษา วัดและศาสนสถานของทุกศาสนาเป็นศูนย์ดำเนินการพัฒนาชนบทของแต่ละท้องถิ่นให้เกิดประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2528 : 6 - 8)

โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน (กศ.พช.)

โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน (กศ.พช.) เป็นโครงการหนึ่งในสี่โครงการของกระทรวงศึกษาธิการ ที่เป็นการปฏิบัติงานในพื้นที่เป้าหมายหรือพื้นที่ยากจนของประเทศ รวม 38 จังหวัดใน 288 อำเภอ/กิ่งอำเภอ โดยใช้โรงเรียนประถมศึกษาเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาคนในชนบทให้สามารถพึ่งตนเองได้ปีละ 300 โรงเรียน เริ่มโครงการเมื่อปีงบประมาณ 2526 มีคณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติ (กชช.) สนับสนุนด้านงบประมาณ ให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการและรับผิดชอบโครงการ

เหตุผลในการใช้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจนเพราะสามารถเป็นศูนย์กลางในการประสานงานที่ใกล้ชิดกับประชาชนและมีโรงเรียนประถมศึกษา กระจายไปทั่วทุกตำบลจำนวนทั้งสิ้น 31,232 โรงเรียน และมีครูประถมศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 360,180 คน ครูเหล่านี้มีความรู้พื้นฐานพอที่จะช่วยพัฒนาชนบทได้หากได้รับการสนับสนุนในด้านการเสริมสร้างประสบการณ์ที่จำเป็นให้ เพื่อให้มีส่วนร่วมช่วยพัฒนาชุมชนในเขตชนบท

1. หลักการและเหตุผลการดำเนินงานโครงการ กศ.พช. ปีงบประมาณ พ.ศ. 2530
จากการดำเนินงานโครงการ กศ.พช. ตามแผนพัฒนาชนบทยากจนของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ ฉบับที่ 5 ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2526 - 2529 ปรากฏว่า โรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ
สามารถจัดโรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาคนในชนบทได้ผลดี ตามนโยบายของรัฐบาลและตาม
กรอบนโยบายการพัฒนาชนบทของกระทรวงศึกษาธิการ คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (กปช.)
และคณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติ (กชช.) จึงมีมติให้ขยายงาน กศ.พช. ต่อไปในแผนพัฒนา
ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) ให้เพิ่มจำนวนโรงเรียนในโครงการออกไปทั่วประเทศอย่าง
ต่อเนื่องทุกปี สนับสนุนส่งเสริมให้โรงเรียนดำเนินการก้าวหน้าต่อไปเพื่อเป็นตัวอย่างแก่โรงเรียน
ประถมศึกษาทั่วไป

2. ความหมายและขอบข่าย ความหมาย การศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน
หมายถึง การเสนอแนวทางการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่นักเรียนและชุมชนโดยการจัดกิจกรรม
การเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา
และความต้องการในการพัฒนาคนในหมู่บ้านที่โรงเรียนตั้งอยู่

ขอบข่ายโรงเรียนประถมศึกษาตามเป้าหมายของโครงการทุกโรงเรียนในชนบทสังกัดสช.
ใน 72 จังหวัด สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามความต้องการของท้องถิ่น เพื่อพัฒนาคุณภาพ
ชีวิตของประชาชนในหมู่บ้านเขตรับบริการของโรงเรียนและสามารถให้บริการทางการศึกษา อาชีพ
ศิลปะ วัฒนธรรม นันทนาการ และข่าวสาร แก่นักเรียนและประชาชนในท้องถิ่นได้โดยระดมสรรพกำลัง
ทรัพยากรทั้งหลายในท้องถิ่นและได้รับความช่วยเหลือจากองค์กรที่เกี่ยวข้องช่วยสนับสนุนส่งเสริมอย่าง
มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้จะขยายงานออกไปในโรงเรียนอื่น ๆ ทุกปี จนเต็มพื้นที่ทุกโรงเรียนในชนบท

3. วัตถุประสงค์ของโครงการ กศ.พช. โครงการ กศ.พช. ได้กำหนดวัตถุประสงค์
เพื่อให้โรงเรียนประถมศึกษาในหมู่บ้านพื้นที่เป้าหมายเป็นศูนย์กลางในการช่วยพัฒนาหมู่บ้านในเขต
ชนบทในด้านต่าง ๆ ดังนี้

3.1 ปรับปรุงการเรียนการสอน ให้นักเรียนนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนา
ตนเอง และสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตได้

3.2 ส่งเสริมให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา
และความต้องการ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นของชุมชนที่โรงเรียนรับผิดชอบ

3.3 เพื่อพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นให้มีความรู้ความเข้าใจ ให้เกิดความตระหนัก และยอมรับความจำเป็นในการพัฒนาชุมชนโดยการพึ่งตนเอง

3.4 ให้อำเภอคัดเลือกและพัฒนาผู้นำ ให้ได้ผู้นำที่มีความซื่อสัตย์เสียสละและมีคุณสมบัติ ของนักพัฒนา

3.5 ให้การศึกษาแก่ประชาชนทั้งในและนอกกระบวนโรงเรียน ในด้านอาชีพที่เหมาะสม กับสภาพท้องถิ่น

3.6 ปรับปรุงโรงเรียนประถมศึกษาให้เป็นแหล่งข่าวสารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน

3.7 ปรับปรุงโรงเรียนประถมศึกษาให้เป็นศูนย์ประสานงาน ตลอดจนบริการด้าน วิชาการและอาชีพเพื่อพัฒนาชนบท

3.8 ปรับปรุงโรงเรียนประถมศึกษาให้เป็นศูนย์ส่งเสริมการกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีในท้องถิ่น

4. เป้าหมาย โครงการ กศ.พช. มีเป้าหมายด้านคุณภาพและด้านปริมาณดังต่อไปนี้

4.1 ด้านคุณภาพ

1. คณะครูและผู้บริหารของทุกระดับร่วมกันพัฒนาโรงเรียนประถมศึกษาใน โครงการ กศ.พช. ให้เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาคนในชนบท โดย

1.1 ให้นักเรียนได้รับผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นำไปใช้ ประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตได้

1.2 ให้บริการประชาชนในหมู่บ้านในเขตบริการของโรงเรียนในด้าน วิชาการ วิชาชีพ ศิลปะ วัฒนธรรม กีฬา พละนันทนาการ และข่าวสาร

2. คณะครูและผู้บริหารร่วมมือกันให้ความรู้และการศึกษาแก่ประชาชนใน เขตบริการของโรงเรียนตามความต้องการของท้องถิ่นและทางราชการ เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองและ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นกว่าเดิม

4.2 ด้านปริมาณ

1. โรงเรียนประถมศึกษาในโครงการปีงบประมาณ 2530 จำนวน 1,500 โรงเรียน ให้บริการความรู้และการศึกษาแก่ประชากร 3,000 หมู่บ้าน จำนวนประชากรประมาณ 900,000 คน

2. โรงเรียนในโครงการ กศ.พช. และโรงเรียนอาสาสมัครปี 2526 - 2529 จำนวน 2,178 โรงเรียน ให้บริการความรู้และการศึกษาแก่ประชาชนประมาณ 900,000 คน

3. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด (สพจ.) สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ (สพอ./ก.) ให้การสนับสนุนให้ติดตามผลและประเมินผลเพื่อให้โรงเรียนในโครงการและโรงเรียนอาสาสมัครอย่างทั่วถึง เพื่อให้โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนนำความรู้ไปพัฒนาตนเองและสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

5. วิธีการคัดเลือกโรงเรียนเข้าโครงการ กศ.พช. ในการคัดเลือกโรงเรียนได้กำหนดวิธีการโดยให้สภาตำบล เสนอชื่อโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ในหมู่บ้านพื้นที่เป้าหมายไปยังคณะกรรมการพัฒนาอำเภอ/กิ่งอำเภอ (กพอ.ก.) จากนั้น กพอ./ก. พิจารณาคัดเลือกโรงเรียนเป้าหมายเข้าโครงการได้ 2 โรงเรียน เสนอชื่อโรงเรียนไปยังคณะกรรมการพัฒนาจังหวัด (กพจ.) กพจ. พิจารณาคัดเลือกโรงเรียนจากแผนพัฒนาอำเภอเสนอมาในแผนพัฒนาจังหวัดและให้ศูนย์ประสานการพัฒนาชนบทแห่งชาติ (ศปช.)

6. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและสามารถปฏิบัติได้จริงในกลุ่มประสบการณ์ โดยเฉพาะกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพและกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย จะได้รับผลดีมีผลกระทบถึงประชาชนในหมู่บ้านประมาณ 3,000 แห่ง จำนวนประชากรประมาณ 900,000 คน

6.2 ครูให้ความรู้ในการจัดโรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาคนในชนบท ด้านการศึกษา วิชาชีพ ศิลปะ วัฒนธรรม นันทนาการ พละนันทนาการและข่าวสารได้มากขึ้น

6.3 เตรียมนักเรียนที่ไม่มีโอกาสศึกษาต่อให้มีความรู้ความสามารถในด้านกลุ่มการงาน และพื้นฐานอาชีพที่เหมาะสมกับท้องถิ่นและครอบครัว

6.4 โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการพัฒนาคน

6.5 โรงเรียนมีส่วนช่วยลดปัญหาความยากจนและคนว่างงานในท้องถิ่นได้

(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2530 : 1 - 7)

วัตถุประสงค์และนโยบายในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 6

จากนโยบายแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) ได้กำหนดวัตถุประสงค์และนโยบายในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนไว้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2529 : 55 - 56)

1. วัตถุประสงค์ เพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาแก่เด็ก เยาวชนและผู้ใหญ่ในระบบโรงเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ได้รับการศึกษาที่เป็นพื้นฐานต่อการดำรงชีวิต รู้จักคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น เห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ สามารถทำงานเป็นกลุ่ม มีคุณธรรม ศีลธรรม ได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์มั่นคงต่อเหตุการณ์ มีโอกาสพัฒนาทักษะและวิชาชีพตามความจำเป็น สามารถพึ่งตนเองและดำรงชีวิตได้อย่างเป็นสุข

2. นโยบาย

2.1 เร่งขยายการจัดการศึกษาระบบโรงเรียน เพื่อรณรงค์การรู้หนังสือให้กว้างขวางและทั่วถึง

2.2 ส่งเสริมการฝึกอาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศและท้องถิ่น

2.3 ปรับปรุงคุณภาพการฝึกวิชาชีพระยะสั้นและยกระดับฝีมือแรงงาน

2.4 เร่งรัดปรับปรุงคุณภาพบุคลากร ครูผู้สอน และวิทยากร ให้เข้าใจนโยบายการจัดการศึกษาระบบโรงเรียน และเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

2.5 สนับสนุนและส่งเสริมศีลธรรมและวัฒนธรรมในกิจกรรมการศึกษาระบบโรงเรียนทุกรูปแบบ

2.6 เร่งขยายและปรับปรุงแหล่งวิทยากรและพัฒนาการใช้สื่อเพื่อการศึกษา รวมทั้งการนำสิ่งหรือวิธีการใหม่ ๆ เข้ามาใช้เพื่อขยายบริการการศึกษาระบบโรงเรียนให้ได้คุณภาพและกว้างขวางยิ่งขึ้น

2.7 ให้มีการประสานงานการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนทั้งระดับชาติและระดับภูมิภาค

2.8 สนับสนุนการบริหารและการวางแผนเพื่อพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน

2.9 สนับสนุนให้ประชาชนได้รับการศึกษาตลอดชีวิต โดยเฉพาะผู้ที่ขาดโอกาสการศึกษาในระบบโรงเรียนให้มีโอกาสศึกษาต่อในระบบนอกโรงเรียนอย่างน้อยที่สุดจนถึงการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และมีโอกาสได้รับการศึกษาอื่น ๆ ที่ต่อเนื่องตามความจำเป็น

2.10 ส่งเสริมการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้แก่ชนกลุ่มน้อย ได้แก่ ชาวเขา กลุ่มชนต่างภาษา วัฒนธรรม ชาวเล ประชากรบริเวณชายแดน และกลุ่มที่เป็นมหาสังคัม เพื่อยกระดับการศึกษา คุณภาพชีวิตและความมั่นคงของชาติ

2.11 สนับสนุนส่งเสริมให้เอกชนโดยเฉพาะธุรกิจอุตสาหกรรมมีบทบาทในการร่วมจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้มากยิ่งขึ้น

2.12 สนับสนุนและพัฒนาการใช้สื่อมวลชนรูปแบบต่าง ๆ ในการเผยแพร่ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ

2.13 ส่งเสริมการประสานงานระหว่างการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนและนอกโรงเรียนให้ประสานสัมพันธ์ต่อเนื่องและสมดุลกัน

จากวัตถุประสงค์และนโยบายในการพัฒนาการศึกษานอกระบบโรงเรียนดังกล่าวจะเห็นได้ว่า แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) ได้มีวัตถุประสงค์อย่างชัดเจนที่จะให้บุคคลที่อยู่นอกโรงเรียนทุกกลุ่มอายุ ได้รับผลประโยชน์จากการศึกษานอกระบบโรงเรียนอย่างทั่วถึง เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยทุกคนควรได้รับความรู้และข่าวสารข้อมูลที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต มีความสามารถในการประกอบอาชีพเป็นพลเมืองดีของสังคม และสามารถดำรงชีวิตโดยการพึ่งตนเองได้อย่างเป็นสุข ส่วนทางด้านนโยบายยังได้กล่าวถึงการประสานสัมพันธ์ระหว่างการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียนอย่างต่อเนื่องและสมดุลกัน

บทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในด้านการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน

โรงเรียนประถมศึกษานั้นนับได้ว่า เป็นสถาบันการศึกษาที่สำคัญสถาบันหนึ่ง ซึ่งมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับชุมชนมากกว่าสถาบันการศึกษาประเภทอื่น ๆ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐที่ทำงานในระดับชุมชน

นอกจากนั้นโรงเรียนประถมศึกษายังเป็นสถานการศึกษาที่มีอยู่เป็นจำนวนมากและกระจายอยู่ตามท้องถิ่นต่าง ๆ บุคลากรของโรงเรียน ซึ่งเป็นครูก็เป็นผู้ที่ประชาชนในชุมชนนั้น ๆ ให้การยกย่องและยอมรับนับถือว่าเป็นผู้นำชุมชนในด้านความรู้ต่าง ๆ ฉะนั้นจึงจัดได้ว่า โรงเรียนประถมศึกษาเป็นสถาบันหนึ่งที่เหมาะสมที่จะเป็นแหล่งความรู้แก่ชุมชนทั้งโดยบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนประถมศึกษาเอง และโดยได้รับการยอมรับนับถือจากชุมชน ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงมีผู้เสนอหลักการและแนวความคิดเกี่ยวกับการบริการการศึกษาในระบบโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้หลายท่าน เช่น

จาคอบสัน และคนอื่น ๆ (Jacobson and others. 1968 : 446 - 478) กล่าวว่า โรงเรียนกับชุมชนควรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เช่น ในเรื่องเนื้อหาของหลักสูตรกิจกรรมในโรงเรียน การแก้ปัญหาของโรงเรียน การให้ความช่วยเหลือ เช่น การเงิน แรงงาน วิทยากร วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ และการให้บริการ เช่น การฝึกอบรมอาชีพ การศึกษาผู้ใหญ่ สันทนาการบริการห้องสมุด การประชาสัมพันธ์ ฯลฯ

ทองใบ แพบทาม (ทองใบ แพบทาม 2520 : 59) ได้กล่าวถึงงานที่โรงเรียนประถมศึกษาควรจะทำบริการแก่ประชาชน นอกเหนือจากการให้การศึกษาภาคบังคับแก่เด็กในโรงเรียนว่ากิจกรรมที่ควรจัดคือ การจัดการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ และการจัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง ได้แก่ การจัดนิทรรศการ การศึกษา การอบรมระยะสั้น การทัศนศึกษา การเยี่ยมเยียนชุมชน และการจัดการศึกษาออกโรงเรียนทางวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์

ศวัน ขาวหนู (ศวัน ขาวหนู 2526 : 41 - 45) กล่าวว่า โรงเรียนประถมศึกษาควรกระทำให้จุดมุ่งหมายของหลักสูตรปรากฏเป็นจริง และร่วมขจัดปัญหาของชาวชนบทโดยร่วมพัฒนาชนบทในท้องถิ่น ช่วยเหลือชุมชนให้ได้ประโยชน์จากโรงเรียน โรงเรียนจึงควรปฏิบัติหน้าที่ 3 ประการดังนี้

1. สอนและอบรมนักเรียน โรงเรียนต้องจัดกิจกรรมในการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและแผนการศึกษาแห่งชาติ

2. สอนประชาชน ซึ่งอาจแบ่งเป็น 4 ด้านดังนี้

- 2.1 ด้านความรู้ทั่วไปและอาชีพ ร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ จัดอบรมด้านอาชีพ และความรู้ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวัน

- 2.2 ปลุกฝังให้ประชาชนมีความรับผิดชอบต่อเยาวชนร่วมกับโรงเรียน
- 2.3 ปลุกฝังประชาชนให้เกิดความรับผิดชอบต่อชุมชน
- 2.4 สอนให้ประชาชนเป็นพลเมืองที่มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและหน้าที่ของตน
3. บริการชุมชนร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ จัดบริการให้กับประชาชน
 - 3.1 ด้านสุขภาพอนามัย และการรักษาสุขภาพอนามัยส่วนบุคคล
 - 3.2 ด้านวัฒนธรรมอนุรักษ์ และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น
 - 3.3 ด้านนันทนาการบริการสถานที่ อุปกรณ์ด้านกีฬาและดนตรี
 - 3.4 เผยแพร่ข่าวสาร สร้างความเข้าใจแก่ประชาชน

การจัดบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา ที่มีบทบาทเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชุมชนเพื่อส่งเสริมความรู้ความสามารถทั้งในด้านความรู้ทั่วไปและวิชาชีพเพื่อประชาชนจะได้มีฐานะ ความเป็นอยู่ที่ดี และสามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข ซึ่งในการจัดการศึกษาในอาชีวศึกษาทำให้ 3 ลักษณะ (เสาวนีย์ เสนาสุ 2529 : 46 - 47) คือ

1. ให้การศึกษาแบบเก็บตกเป็นการจัดการศึกษาให้กับผู้ไม่รู้หนังสือ
2. ให้การศึกษาแบบต่อเนื่อง เป็นการให้การศึกษาต่อจากฐานเดิมให้ผู้รู้มากขึ้นสามารถ

ก้าวทันกับความเจริญของโลก

3. ให้ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ เป็นการสอนหรืออบรมอาชีพระยะสั้น

สนั่น อินทรประเสริฐ (สนั่น อินทรประเสริฐ 2519 : 160 - 161) ได้เสนอแนะว่าโรงเรียนประถมศึกษาควรใช้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการส่งเสริมด้านอาชีพ แก่ประชาชนในชุมชน โดยการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ ร่วมมือกับหน่วยงานการศึกษานอกโรงเรียนต่าง ๆ ตามความต้องการของชุมชน เชิญวิทยากรมาบรรยายเกี่ยวกับแนวโน้มของอาชีพ ให้ข้อคิดเกี่ยวกับอาชีพ ส่งเสริมให้จัดกลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มเกษตรกร เพื่อรวมกำลังกันคิดแก้ปัญหา ทำให้อาชีพเจริญเป็นอาชีพมั่นคงและจัดให้โรงเรียนเป็นศูนย์ข่าวสารเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวในด้านอาชีพ เช่น รับข่าวสารเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ และประสานกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อหาทางเผยแพร่ข่าวและเป็นศูนย์ให้คำปรึกษาด้านอาชีพแก่ประชาชน รวมทั้งจัดให้มีการศึกษานอกสถานที่เพื่อชมกิจกรรมต่าง ๆ และประสานกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อหาทางเผยแพร่ข่าวและเป็นศูนย์ให้คำปรึกษาด้านอาชีพแก่ประชาชน รวมทั้งจัดให้มีการศึกษานอกสถานที่เพื่อชมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพนั้น ๆ

ยงยุทธ โคตมะ (ยงยุทธ โคตมะ 2526 : 19) ได้กล่าวสนับสนุนเป็นการสรุปว่า ลักษณะของกิจกรรมที่โรงเรียนประถมศึกษาสามารถจัดบริการการศึกษานอกโรงเรียนนั้นแบ่งเป็นลักษณะดังนี้

1. โรงเรียนจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งบริการชุมชนโดย
 - 1.1 การส่งเสริมความรู้ทั่วไปและอาชีพ เช่น เปิดสอนกลุ่มสนใจและสอนให้ผู้ใหญ่รู้หนังสือ เป็นต้น
 - 1.2 เป็นแหล่งข่าวสารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน
 - 1.3 ให้โรงเรียนเป็นศูนย์ส่งเสริมกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีในท้องถิ่น

2. โรงเรียนประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้ความรู้ด้านการศึกษา เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งโรงเรียนอาจติดต่อประสานงานกับองค์กร มูลนิธิหรือเอกชน เข้ามาร่วมในการให้บริการด้านสวัสดิการหรือพัฒนาชุมชน เช่น ติดต่อกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนเปิดสอนวิชาชีพเคลื่อนที่โดยใช้อาคารภายในโรงเรียน บริการแก่ประชาชนทั่วไป เป็นต้น

3. โรงเรียนแสดงบทบาทในการเป็นผู้นำท้องถิ่น หรือเป็นตัวอย่างแก่ประชาชน อาจเป็นในด้านการเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ และการทัศนศึกษา เพื่อให้ประชาชนได้รับความรู้ใหม่ ๆ

จากการศึกษาบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน และโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน (กศ.พช.) ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สรุปได้ว่า โรงเรียนประถมศึกษาควรจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้แก่ประชาชนที่อยู่ในท้องถิ่นที่โรงเรียนรับผิดชอบตามกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น 6 ด้าน ดังนี้

1. การสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่คือ โรงเรียนจะต้องสำรวจปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของชุมชน แล้วนำมากำหนดเป็นจุดหมายของโครงการทางการศึกษาสำหรับประชาชนในท้องถิ่น และจัดการเรียนการสอนนักเรียนในระบบโรงเรียนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการนั้น ทั้งนี้ควรได้รับความร่วมมือจากประชาชนในชุมชนเกี่ยวกับการสำรวจปัญหาความต้องการและการตัดสินใจร่วมกัน

2. การคัดเลือกและพัฒนาผู้นำของท้องถิ่น คือ การคัดเลือกและพัฒนาผู้นำของท้องถิ่น ให้มีอุดมการณ์ มีความรู้ มีความซื่อสัตย์ เสียสละ มีคุณสมบัติของนักพัฒนา และสามารถเข้าใจ บทบาทหน้าที่ของตนเอง เพื่อแก้ปัญหาการขาดผู้นำที่ดีในชุมชน และจะได้เป็นผู้นำในการจัดและ ับบริการการศึกษาในระบบโรงเรียน

3. การให้การศึกษาแก่ประชาชนทั้งทางด้านวิชาการและวิชาชีพคือ การที่โรงเรียนจัด บริการการศึกษาในระบบโรงเรียนในลักษณะต่าง ๆ เช่น โรงเรียนอาชีวจัดการศึกษาในระบบ โรงเรียนให้กับประชาชนโดยตรง เช่น การจัดการศึกษาผู้ใหญ่ตามหลักสูตรต่าง ๆ ของกรมการศึกษา นอกโรงเรียน การจัดกลุ่มสนใจ การจัดนิทรรศการ การเชิญวิทยากรมาบรรยายความรู้ต่าง ๆ ให้กับประชาชน เป็นต้น นอกจากนี้โรงเรียนควรพัฒนาประชาชนในท้องถิ่นให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ให้เกิดความตระหนักและยอมรับ การพัฒนาชุมชนด้วยตนเอง และมองเห็นคุณค่าของการศึกษา นอกโรงเรียน

4. การจัดโรงเรียนให้เป็นแหล่งข่าวสารข้อมูลเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนเนื่องจาก โรงเรียนเป็นแหล่งสำคัญในหมู่บ้านที่รวบรวมความรู้สาขาต่าง ๆ ไว้ โรงเรียนควรหาวิธีให้ประชาชน ได้ใช้บริการจากแหล่งความรู้ของโรงเรียนไปปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง โดยการบริการ ข่าวสารข้อมูลให้กับประชาชนโดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การจัดตั้งศูนย์ข่าวสารการจัดพิมพ์เอกสาร เผยแพร่ เป็นต้น

5. การจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ประสานงาน ตลอดจนการบริการทางด้านวิชาการและ วิชาชีพ โรงเรียนประถมศึกษาควรทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานให้หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งของภาครัฐบาล และเอกชน ได้มีโอกาสให้ความรู้ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน ตลอดจน การให้บริการแก่หน่วยงานต่าง ๆ ที่จะมาให้ความรู้แก่ประชาชน

6. การจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ส่งเสริมกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี โรงเรียนประถมศึกษาควรจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลางของการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชน ทั้งทางด้านกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนประเพณีอันดีงามของชุมชนทั้งนี้เพื่อเป็น การอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น การสร้างความสามัคคีของประชาชน ตลอดจนการสร้างเสริมพลานามัยทั้งทางด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิตให้กับประชาชน

บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดการศึกษาระบบโรงเรียน

สิริ เทศประสิทธิ์ (สิริ เทศประสิทธิ์ 2525 : 45 - 48) กล่าวว่า "ผู้บริหารโรงเรียนถือได้ว่าเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานทั้งปวงของโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมาย" ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้คือ

1. บทบาทของผู้บริหารการศึกษาในฐานะผู้นำท้องถิ่น มีบทบาทในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ของท้องถิ่นและชุมชน ด้านการเป็นผู้ริเริ่มแนวคิดใหม่หรือสิ่งใหม่ ๆ พร้อมทั้งแนะนำแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับความคิดเห็นด้วย ด้านการเป็นผู้วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ด้านการเป็นผู้แสดงความคิดเห็น ความรู้สึก และสร้างแรงจูงใจเพื่อกระตุ้นหรือยั่วยุให้เกิดการกระทำในทางสร้างสรรค์ด้านการเป็นผู้รับฟังความต้องการและความคิดเห็นของชุมชน แล้วนำเสนอผู้ที่เกี่ยวข้อง และเผยแพร่แก่ชุมชน เพื่อประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนาชุมชน ด้านการเป็นผู้ร่วมวางแผนด้านการเป็นผู้ร่วมควบคุมกำกับดูแลให้มีการปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ และด้านการเป็นผู้ร่วมติดตามผลและประเมินผลตามแผนงานที่วางไว้
2. บทบาทของผู้บริหารการศึกษาในฐานะผู้ประสานงาน เนื่องจากการประสานงานเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งของการบริการการประสานงานที่ดี ควรมีแนวทางที่ดีคือ การประสานงานต้องประสานทุกอย่าง เช่น ประสานนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมายการดำเนินงาน และการติดตามผล เป็นต้น การจัดระบบการประสานงาน เช่น การจัดเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ด้านการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่รับผิดชอบการประสานงานขึ้นโดยเฉพาะ เพื่อให้เกิดความคล่องตัว การกำหนดระเบียบวิธีการประสานงานระหว่างหน่วยงานให้ชัดเจน ควรมีการประสานงานทุกระดับ ทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ และการประสานงานควรต้องอาศัยการทำความรู้จัก สนับสนุนและคุ้นเคยกันในส่วนบุคคลด้วย
3. บทบาทของผู้บริหารการศึกษาในฐานะผู้บริการด้านวิชาการ เนื่องจากโรงเรียนมีความพร้อมด้านวิชาการมากกว่าหน่วยงานอื่นในชุมชน จึงควรให้บริการด้านวิชาการโดยให้สอดคล้องกับนโยบายเป้าหมาย แนวทางการพัฒนาของรัฐบาลและสอดคล้องกับความต้องการและเหมาะสมกับชุมชน และบทบาทในการให้บริการด้านทรัพยากรบุคคล เงิน สถานที่ วัสดุ และอุปกรณ์อื่น ๆ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

สุรพงศ์ พูลสุวรรณ (สุรพงศ์ พูลสุวรรณ 2526 : 77 - 83) ได้ศึกษาบทบาททาง การศึกษาของครูใหญ่ต่อการพัฒนาชนบท ในพื้นที่ชนบทยากจนของเขตการศึกษา 11 พบว่า ครูใหญ่ มีบทบาทในการส่งเสริมความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและประชาชนในท้องถิ่นค่อนข้างมาก การให้ความรู้ แก่ประชาชนในท้องถิ่นและการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในท้องถิ่น ครูใหญ่มีบทบาทปานกลาง ส่วนการจัด กิจกรรมส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชนในท้องถิ่น ครูใหญ่มีบทบาทน้อย ครูและประชาชนมี ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาททั้งสี่ด้านของครูใหญ่ไม่เหมือนกัน ครูใหญ่ที่มีอายุต่างกันจะมีบทบาทใน การพัฒนาชุมชนแตกต่างกัน แต่ครูใหญ่ที่มีประสบการณ์และภูมิสำเนาต่างกันมีบทบาทในการพัฒนาชุมชน ไม่ต่างกัน

สะอาด พงอินทร์ (สะอาด พงอินทร์ 2527 : 142 - 149) ได้ศึกษาบทบาทใน การพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านใน เขตชนบทยากจน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารการศึกษาและครู พบว่า ผู้บริหารการศึกษาเห็นว่าบทบาทที่ครูปฏิบัติ มากที่สุดคือบทบาทด้านการเมือง การปกครอง ครูเห็นว่าบทบาทที่ครูปฏิบัติมากที่สุดคือ บทบาทด้าน สังคมและวัฒนธรรม ส่วนบทบาทที่ครูปฏิบัติน้อยที่สุด ทั้งผู้บริหารการศึกษาและครูเห็นตรงกัน คือ บทบาทด้านเศรษฐกิจและอาชีพ สำหรับบทบาทที่ครูและผู้บริหารการศึกษาคาดหวังให้ครูปฏิบัติมากที่สุด คือ บทบาทด้านเศรษฐกิจและอาชีพ และข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครู คือ ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นเครื่องมือส่งเสริมสนับสนุนของประชาชน ความยากจนของประชาชน เงิน งบประมาณไม่เพียงพอและขาดบุคลากรด้านอาชีพ

คิลก พัฒน์วิชัยโชติ (คิลก พัฒน์วิชัยโชติ 2528 : 189 - 209) ได้ทำการศึกษา กิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ครูใหญ่และครูมีความเห็นว่าโรงเรียนได้มีการจัด กิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในระดับมากหนึ่งกิจกรรม คือ การเข้าร่วม กิจกรรมของชุมชน ระดับปานกลางสี่กิจกรรม คือ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกรรมการศึกษา กิจกรรมที่ เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ กิจกรรมด้านการประชาสัมพันธ์ และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศิษย์เก่าดีเด่น และวันศิษย์เก่า และระดับน้อยสามกิจกรรม คือ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสมาคมและมูลนิธิ กิจกรรมที่

เกี่ยวข้องกับชุมชนศึกษา และกิจกรรมส่งเสริมการศึกษานอกโรงเรียน ส่วนปัญหาในการจัดกิจกรรมตามความคิดเห็นของครูใหญ่และครู เห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ส่วนกรรมการศึกษาและประชาชนมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

สุรัตนา บุรณะวิทย์ (สุรัตนา บุรณะวิทย์ 2528 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า กลุ่มโรงเรียนได้จัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนในด้านการให้ข่าวสารข้อมูล และการให้บริการด้านอาคารสถานที่ เครื่องใช้และบุคลากรในโรงเรียนในเกณฑ์ปานกลาง และบริการด้านความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต ทักษะ วิชาชีพ และด้านการพัฒนาตัวแทนกลุ่มเป้าหมายอยู่ในเกณฑ์น้อย ครูมีความเข้าใจที่ตอบหาทกลุ่มโรงเรียนที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมบริการชุมชน ส่วนความคิดเห็นของครูในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนนั้น ระดับการศึกษาไม่มีผลต่อความคิดเห็นในเรื่องนี้ แต่ตำแหน่งและประสบการณ์ในการทำงานในโรงเรียนที่มีผลต่อความคิดเห็น ปัญหาและอุปสรรคของการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน คือ ขาดบุคลากร ขาดงบประมาณ ขาดอุปกรณ์ และประชาชนไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร ครูจึงให้ข้อเสนอแนะว่า ควรส่งครูไปอบรมเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบ กระทรวงศึกษาธิการ ควรสนับสนุนด้านงบประมาณ เน้นการประชาสัมพันธ์เพื่อกระตุ้นประชาชนให้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนได้จัดขึ้น

วิญญู คณะอนันต์ (วิญญู คณะอนันต์ 2528 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาปัญหาการจัดศึกษานอกระบบโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนมีปัญหาน้อยกว่าด้านอื่น ๆ คือ ปัญหาด้านการประสานงาน โดยสรุปแล้ว การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออกมีปัญหาอยู่ระดับปานกลาง จากผลการวิเคราะห์ปัญหาพบว่า ปัญหาการวางแผนความเข้าใจในงานการศึกษานอกระบบโรงเรียนและปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน ส่วนปัญหาด้านการประสานงาน งบประมาณและบุคลากรมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ผู้บริหารและครูมีความเห็นต่อปัญหาโดยส่วนรวมแตกต่างกัน

อรนุช บุญโสภาค (อรนุช บุญโสภาค 2528 : 66 - 67) ศึกษาการบริการการศึกษา นอกระบบโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ปริมาณการจัดบริการด้าน

วิชาชีพและความรู้ทั่วไป เป็นศูนย์กลางบริการข่าวสารส่งเสริมกีฬา นันทนาการ ศิลปะวัฒนธรรมและ ประเพณี โรงเรียนประถมศึกษาในเขตเมืองและในเขตชนบทสามารถจัดบริการแก่ประชาชนได้ ไม่แตกต่างกัน

ชาตรี ธรรมธรรส (ชาตรี ธรรมธรรส 2529 : 96 - 104) ได้ศึกษาบทบาทในการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาตามการรับรู้ของเจ้าหน้าที่ศูนย์ การศึกษาในระบบโรงเรียนจังหวัด ผู้บริหาร ศึกษาพิเศษ และครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในเขตการศึกษา 6 พบว่าเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดและครูโรงเรียนประถมศึกษามีความเห็นว่าการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนของ โรงเรียนประถมศึกษา ได้ปฏิบัติจริงอยู่ในเกณฑ์ปานกลางทุกด้าน ในขณะที่ผู้บริหารและศึกษาพิเศษ มีความเห็นว่าโรงเรียนได้ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อยทุกด้าน และผลการเปรียบเทียบบทบาทที่ได้ปฏิบัติจริง ตามการรับรู้ของเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ผู้บริหาร ศึกษาพิเศษและครูโรงเรียน ประถมศึกษาแตกต่างกันทุกด้าน ส่วนผลการเปรียบเทียบบทบาทที่คาดหวังไม่แตกต่างกันทุกด้าน

สุรางค์ ชูสิงห์ (สุรางค์ ชูสิงห์ 2529 : 91 - 95) ได้ศึกษาทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียนครูและผู้นำท้องถิ่น ต่อบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการพัฒนาชุมชนตามโครงการ กศ.พช. จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาตามโครงการ กศ.พช. ในทัศนะของ ผู้บริหารโรงเรียนครูและผู้นำท้องถิ่น มีบทบาทต่อการพัฒนาชนบท จากการวิเคราะห์ปัญหา พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูไม่ได้พักที่โรงเรียนทำให้ขาดความสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชน การวางแผน ด้านการศึกษาไม่ดีพอ ไม่ครอบคลุมปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ขาดการประสานงานกับ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานอื่น ๆ

งานวิจัยต่างประเทศ

รามิเรซ (Ramirez. 1959 : 1284) ศึกษากิจกรรมและวิธีดำเนินการของโรงเรียน ชุมชนในสหรัฐอเมริกา พบว่า วิธีดำเนินการของโรงเรียนชุมชนส่วนใหญ่เป็นไปตามหลักการและ วัตถุประสงค์ของโรงเรียนชุมชนเป็นอย่างดี โรงเรียนใช้กระบวนการประชาธิปไตยในการดำเนินงาน ทุกฝ่ายรับผิดชอบร่วมกันซึ่งมีวิธีดำเนินงานคือ สำรวจปัญหาและความต้องการ ของชุมชนเพื่อเป็นแนวทาง

แนะนำประชาชนให้รู้จักปรับปรุงตนเองและชีวิตในชุมชนให้ดีขึ้น ใช้วิธีการหลาย ๆ อย่างในการช่วยแก้ปัญหาของประชาชน ใช้แหล่งวิทยาการในชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน รับผิดชอบเกี่ยวกับการศึกษาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนด้านต่าง ๆ สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและอาศัยการตัดสินใจของหมู่คณะในการดำเนินงานตามโครงการของโรงเรียน

บรูซ (Bruce. 1972 : 6026 - A) ได้ทำการศึกษาบทบาทของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนพบว่า ครูและประชาชนของอเมริกาทางตะวันตกตอนกลางต้องการให้ครูใหญ่ได้ทำงานร่วมกันกับชุมชนในด้านสาธารณสุข เพื่อแก้ไขปัญหาดูแลสุขภาพอนามัย ปัญหาวัยรุ่นและนันทนาการของชุมชน ด้านการศึกษาควรจัดประชุมร่วมกันระหว่างครูกับผู้ปกครองเพื่อผลในการศึกษา

เบเคอรา (Becerra. 1974 : 6887 - A) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารการศึกษาและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของชุมชน พบว่า การตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาใด ๆ ที่เกี่ยวกับสถานศึกษานั้นผู้บริหารและผู้แทนชุมชนจะต้องร่วมมือกันและทำความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการทางการศึกษาตามหน้าที่และบทบาท และนโยบายที่ได้ตกลงกันไว้ผู้บริหารจะต้องเข้าใจและสนใจเกี่ยวกับความแตกต่างของชุมชน

ทอมป์สัน (Thompson. 1982 : 5001 - A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบเพื่อพัฒนาชนบทของศูนย์อบรมสตรีที่ซินิกอล โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างโครงการอบรมในด้านเนื้อหาที่นำไปอบรมกับการปฏิบัติงานของผู้ที่จบการอบรมไปแล้ว อันเป็นขั้นตอนหนึ่งของการตัดสินใจที่เปลี่ยนแปลงนโยบายของโครงการอบรมให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงเรื่องเวลา สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ เพื่อที่จะได้บรรลุจุดมุ่งหมายของรัฐ ผลการวิจัยพบว่า ศูนย์อบรมเกือบทั้งหมด ยังคงดำเนินไปได้กับนโยบายที่เปลี่ยนแปลง ถึงแม้ว่าจะมีข้อจำกัดที่มีผลต่อความสำเร็จของโครงการอยู่บ้างก็ตาม เช่น การรับสมัคร การเลือกนโยบาย การตรวจสอบและการติดตามผลที่ไม่เพียงพอของหัวหน้าที่รับผิดชอบ ผู้ที่จบการศึกษาไม่ได้รับความช่วยเหลือเพียงพอในเรื่องข้อมูล เครื่องใช้และการสนับสนุนของหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งผลที่ตามมาก็คือ โครงการไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยเกี่ยวกับทฤษฎีของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 5 ที่มีต่อการศึกษานอกระบบโรงเรียนครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนการวิจัย ต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ประชากรในการศึกษาค้นคว้านี้ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ปีการศึกษา 2530 ในเขตการศึกษา 5 ซึ่งมีหกจังหวัด คือ กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี สมุทรสงคราม และสุพรรณบุรี มีอำเภอและกิ่งอำเภอ 46 อำเภอและกิ่งอำเภอ มีโรงเรียนประถมศึกษาทั้งหมด จำนวน 1,826 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ปีการศึกษา 2530 จากทุกจังหวัดในเขตการศึกษา 5 จำนวน 326 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบหลายชั้น (Multistage Random Sampling) โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการสุ่มตัวอย่างตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

2.1 กำหนดกลุ่มตัวอย่างระดับอำเภอ โดยการเลือกอำเภอ/กิ่งอำเภอจากทุกจังหวัดในเขตการศึกษา 5 จำนวนร้อยละ 25 ของจำนวนอำเภอ/กิ่งอำเภอในแต่ละจังหวัด จากจำนวนอำเภอ/กิ่งอำเภอทั้งสิ้น 46 อำเภอ ได้อำเภอ/กิ่งอำเภอที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 13 อำเภอ/กิ่งอำเภอ โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2.2 กำหนดกลุ่มตัวอย่างระดับโรงเรียน โดยการเลือกโรงเรียนจาก 13 อำเภอ/กิ่งอำเภอ ที่สุ่มได้จากข้อ 2.1 จำนวนร้อยละ 50 ของจำนวนโรงเรียนในแต่ละอำเภอ/กิ่งอำเภอ

โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้ผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
จำนวน 326 คน รายละเอียดปรากฏในตาราง 1

ผู้วิจัยได้ใช้ผู้บริหารของโรงเรียนที่สุ่มได้ เป็นผู้ตอบแบบสอบถามในการวิจัยนี้

ตาราง 1 จำนวนผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจังหวัดและอำเภอ

จังหวัด/อำเภอ	จำนวน	ร้อยละ
<u>กาญจนบุรี</u>		
เมืองกาญจนบุรี	45	13.80
ท่ามะกา	26	7.98
พนมทวน	31	9.51
<u>ประจวบคีรีขันธ์</u>		
กุยบุรี	19	5.83
หัวหิน	12	3.68
<u>เพชรบุรี</u>		
เมืองเพชรบุรี	22	6.75
ชะอำ	14	4.29
<u>ราชบุรี</u>		
บ้านโป่ง	28	8.59
โพธาราม	28	8.59
<u>สมุทรสงคราม</u>		
อัมพวา	19	5.83
<u>สุพรรณบุรี</u>		
เมืองสุพรรณบุรี	36	11.04
สองพี่น้อง	31	9.51
ดอนเจดีย์	15	4.60
รวม	326	100.00

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามทรงสนะของ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 5 ที่มีต่องานการศึกษานอกระบบโรงเรียน ซึ่งแบ่ง ออกเป็นสองตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามตามตัวแปรที่ต้องการ ศึกษา ได้แก่ อายุ ประสบการณ์ในการบริหาร และที่อยู่อาศัยของผู้บริหาร แบบสอบถามมีลักษณะเป็น แบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามทรงสนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 5 ที่มีต่องานการศึกษานอกระบบโรงเรียน เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้แก่ ประชาชนในเขตพื้นที่ที่โรงเรียนรับผิดชอบว่าได้มีการจัดกิจกรรมในแต่ละด้านมากน้อยเพียงใด และ มีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง จำแนกกิจกรรมต่าง ๆ ออกเป็นหกด้านคือ

1. ด้านการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่
 2. ด้านการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำของท้องถิ่น
 3. ด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชนทั้งทางด้านวิชาการและวิชาชีพ
 4. ด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นแหล่งข่าวสารข้อมูลเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน
 5. ด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ประสานงาน ตลอดจนการบริการทางด้านวิชาการ และวิชาชีพ
 6. ด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ส่งเสริมกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี
- ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ชนิด 4 ระดับ แบบลิเคิร์ท (Likert Scale) ประกอบด้วยข้อความที่แสดงถึงทรงสนะของ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาต่อการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนในแต่ละกิจกรรม เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างแสดงทรงสนะว่าโรงเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด ผู้วิจัยได้ ใช้เกณฑ์ในการตรวจให้คะแนนดังนี้

ปฏิบัติมาก	3	คะแนน
ปฏิบัติปานกลาง	2	คะแนน
ปฏิบัติน้อย	1	คะแนน
ไม่มีการปฏิบัติ	0	คะแนน

ในแต่ละด้านของแบบสอบถามจะมีข้อคำถามปลายเปิด เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนในด้านนั้น ๆ ด้วย

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานการศึกษานอกระบบโรงเรียน การจัด การศึกษานอกระบบโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา และโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน ในเขตชนบทยากจน (กศ.พช.) ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวง ศึกษาธิการ

2. ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในข้อ 1 มาเป็นแนวทาง ในการสร้างข้อคำถาม

3. หาคุณภาพของเครื่องมือ

3.1 หาความเที่ยงตรงเชิงพื้นผิว (Face Validity) โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษา ปริญญาโทและผู้เชี่ยวชาญ จำนวนสี่คน ตรวจสอบแบบสอบถาม แล้วนำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ มาปรับปรุงแบบสอบถามอีกครั้งหนึ่ง

3.2 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงเสร็จแล้วไปทดลองกับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบ้านแหลม จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 50 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก เป็นรายข้อ (Discrimination Power) และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ผลการวิเคราะห์คุณภาพของแบบสอบถามพบว่าข้อคำถามทุกข้อมีค่าอำนาจจำแนกตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยมี ค่าที่ตั้งแต่ 2.35 - 13.03 และแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 (รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก ข.) ผู้วิจัยจึงได้ใช้แบบสอบถามฉบับนี้เป็นเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ติดต่อโดยตรงกับสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกอำเภอ โดยการติดต่อผ่านสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในการส่งและเก็บแบบสอบถามกลับคืนจากผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในกรณีที่กลุ่มตัวอย่างไม่ส่งแบบสอบถามกลับคืนมาตามกำหนดภายในเวลา 15 วัน ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในการติดตามแบบสอบถามกลับคืนจากกลุ่มตัวอย่าง จนได้แบบสอบถามกลับคืนมาครบ 326 ฉบับ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมดที่ส่งไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS X (Statistical Package for the Social Science X) เพื่อการคำนวณค่าสถิติต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง โดยการคำนวณค่าความถี่และค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่องานการศึกษาของระบบโรงเรียนที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิด โดยการคำนวณค่าความถี่และค่าร้อยละ ส่วนข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามแต่ละด้านได้วิเคราะห์โดยการคำนวณค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาตัดสินตามเกณฑ์ต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 0	- 0.50	หมายความว่า	ปฏิบัติได้น้อยที่สุด
0.51	- 1.50	หมายความว่า	ปฏิบัติได้น้อย
1.51	- 2.50	หมายความว่า	ปฏิบัติปานกลาง
2.51	- 3.00	หมายความว่า	ปฏิบัติมาก

3. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเกี่ยวกับทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 5 ตามตัวแปรอายุ ประสบการณ์ในการบริหาร และที่อยู่อาศัยของผู้บริหารในสมมติฐาน โดยการทดสอบค่าที (t - test)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 คะแนนเฉลี่ยโดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ 2528 : 59)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

1.2 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ 2528 : 64)

$$S = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	S	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	$(\sum X)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2. ค่าสถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของแบบสอบถาม

2.1 การวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination Power) เป็นรายข้อ โดยใช้สูตร เทคนิคร้อยละ 25 ของเอ็ดเวิร์ดส์ (Edward. 1958 : 152)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{n_H} + \frac{S_L^2}{n_L}}}$$

เมื่อ t	แทน ค่าความแตกต่างระหว่างคะแนนแต่ละข้อของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ
$\bar{X}_H$	แทน คะแนนเฉลี่ยของคะแนนในกลุ่มสูง
$\bar{X}_L$	แทน คะแนนเฉลี่ยของคะแนนในกลุ่มต่ำ
S_H^2	แทน ความแปรปรวนของคะแนนในกลุ่มสูง
S_L^2	แทน ความแปรปรวนของคะแนนในกลุ่มต่ำ
n_H	แทน จำนวนที่คนเลือกมาจากกลุ่มคะแนนสูง
n_L	แทน จำนวนที่คนเลือกมาจากกลุ่มคะแนนต่ำ

2.2 การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม
โดยใช้สูตร สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach.
1970 : 161)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ α	แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
k	แทน จำนวนข้อของแบบสอบถาม
S_t^2	แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวมของแบบสอบถาม
$\sum S_i^2$	แทน ผลรวมของค่าความแปรปรวนของคะแนนของแบบสอบถามแต่ละข้อ

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของตัวแปร 2 กลุ่ม ที่เป็นอิสระจากกัน
โดยใช้สูตร (Ferguson. 1981 : 182)

3.1 กรณีที่ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ไม่เท่ากัน

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}} \quad \text{โดยมี df} = \frac{\left[\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2} \right]^2}{\frac{\left[\frac{s_1^2}{n_1} \right]^2}{n_1 - 1} + \frac{\left[\frac{s_2^2}{n_2} \right]^2}{n_2 - 1}}$$

3.2 กรณีที่ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม เท่ากัน

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1)s_1^2 + (n_2 - 1)s_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)}} \quad \text{โดยมี df} = n_1 + n_2 - 2$$

เมื่อ t แทน ค่าที่ใช้พิจารณาใน t - distribution

$\bar{X}_1, \bar{X}_2$ แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม

s_1^2, s_2^2 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม

n_1, n_2 แทน จำนวนในกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม

df แทน ชั้นแห่งความเป็นอิสระ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเกี่ยวกับทฤษฎีของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนครั้งนี้ ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นสี่ตอน คือ ตอนที่หนึ่งวิเคราะห์สภาพของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตอนที่สองวิเคราะห์ทฤษฎีของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน ตอนที่สามเปรียบเทียบทฤษฎีของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน และตอนที่สี่วิเคราะห์ปัญหาในการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดของผลการวิเคราะห์ในแต่ละตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์สภาพของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา

ในตอนนี้เป็น การวิเคราะห์สภาพของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 5 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ ประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารและที่อยู่อาศัย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏรายละเอียด ดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าความถี่และค่าร้อยละของสถานภาพของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 5
จำแนกตามอายุ ประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารและที่อยู่อาศัย

สถานภาพของผู้บริหารโรงเรียน	ความถี่	ร้อยละ
1. อายุ		
1.1 อายุระหว่าง 25 - 40 ปี	128	39.30
1.2 อายุระหว่าง 41 - 60 ปี	198	60.70
2. ประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหาร		
2.1 ต่ำกว่า 10 ปี	133	40.80
2.2 ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป	193	59.20
3. ที่อยู่อาศัย		
3.1 พักอาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่ตั้งโรงเรียน	70	21.50
3.2 พักอาศัยอยู่นอกหมู่บ้านที่ตั้งโรงเรียน	256	78.50

จากตาราง 2 แสดงว่าจากจำนวนผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 5 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 326 คน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียนที่มีอายุอยู่ในช่วง 25 - 40 ปี จำนวน 128 คน และอายุ 41 - 60 ปี จำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 39.30 และ 60.70 ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 133 คน และมีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป จำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 40.80 และ 59.20 ตามลำดับ และเมื่อจำแนกตามที่อยู่อาศัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ซึ่งมีจำนวนถึง 256 คน คิดเป็นร้อยละ 78.50 มีที่พักอาศัยอยู่นอกหมู่บ้านที่ตั้งโรงเรียน และกลุ่มตัวอย่างจำนวนเพียง 70 คน คิดเป็นร้อยละ 21.50 มีที่พักอาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่ตั้งโรงเรียน

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษานอกระบบ
โรงเรียน

ในตอนนี้เป็นการวิเคราะห์ทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนในเขตการศึกษา 5 ทั้งโดยส่วนรวม รายด้านและรายการกิจกรรม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏรายละเอียดดังตาราง 3 - 9

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยส่วนรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ด้านที่	กิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน	ค่าเฉลี่ย	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
1	การสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่	1.45	0.62
2	การคัดเลือกและพัฒนาผู้นำของท้องถิ่น	1.58	0.60
3	การให้การศึกษาแก่ประชาชนทางด้านวิชาการและวิชาชีพ	1.28	0.58
4	การจัดโรงเรียนให้เป็นแหล่งข่าวสารข้อมูลเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน	1.58	0.64
5	การจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ประสานงาน ตลอดจนการบริการทางด้านวิชาการและวิชาชีพ	1.48	0.60
6	การจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ส่งเสริมกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี	1.91	0.61
	รวม	1.49	0.50

จากตาราง 3 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีความเห็นว่าโรงเรียนได้มีการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนโดยส่วนรวมอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าโรงเรียนได้มีการจัดกิจกรรมด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ส่งเสริมกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีมากที่สุด รองลงมาเป็นด้านการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำของท้องถิ่นและด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นแหล่งข่าวสารข้อมูลเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน ตามลำดับ ซึ่งทั้งสามด้านนี้โรงเรียนได้มีการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนอีกสามด้าน ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่าโรงเรียนได้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ด้านการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่

ข้อที่	กิจกรรมการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่	ค่าเฉลี่ย	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
1	การสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน	1.65	0.80
2	การจัดทำระบบข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนไว้เป็นหลักฐาน	1.04	0.86
3	การนำสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนมาเป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นให้กับประชาชน	1.50	0.85
4	การมีส่วนร่วมของประชาชนกับโรงเรียนในการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน	1.36	0.83
5	การมีส่วนร่วมของประชาชนกับโรงเรียนในการอภิปรายและวิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพปัญหาตลอดจนการหาวิธีแก้ปัญหของชุมชน	1.14	0.79
6	การมีโอกาสดูคลุกคลีกับชาวบ้านของคณะครูในโรงเรียน	1.98	0.67
	รวม	1.45	0.62

จากตาราง 4 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่าโรงเรียนได้มีการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้านการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่โดยส่วนรวมอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่าการมีโอกาสดูคลุกคลีกับชาวบ้านของคณะครูในโรงเรียนเป็นกิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติได้มากที่สุด รองลงมาเป็นการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน ซึ่งทั้งสองกิจกรรม โรงเรียนได้มีการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนอีกสี่กิจกรรมในโรงเรียนได้มีการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับน้อย

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ด้านการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำของท้องถิ่น

ข้อที่	กิจกรรมการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำของท้องถิ่น	ค่าเฉลี่ย	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
1	การมีส่วนร่วมกับชุมชนในการคัดเลือกผู้นำของท้องถิ่น	1.51	0.92
2	การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อยกย่องบุคคลตัวอย่างของชุมชน	1.44	0.88
3	การมีส่วนร่วมในการกระตุ้นผู้นำของท้องถิ่นให้ทำกิจกรรมที่เป็นสาธารณประโยชน์	1.92	0.81
4	การชักจูงผู้นำของท้องถิ่นให้มีความเข้าใจและมองเห็นความสำคัญของการพัฒนาชุมชนโดยการพึ่งตนเอง	1.84	0.83
5	การร่วมมือกับผู้นำของท้องถิ่นในการชักจูงประชาชนให้ทำกิจกรรมที่เป็นสาธารณประโยชน์	2.06	0.75
6	การให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้นำเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง	1.44	0.77
7	การจัดหรือสนับสนุนให้ผู้นำของท้องถิ่นไปทัศนศึกษาที่หมู่บ้านหรือตำบลที่เห็นด้านการพัฒนาท้องถิ่น	0.85	0.86
	รวม	1.58	0.60

จากตาราง 5 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาเห็นว่าโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้านการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำของท้องถิ่นโดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่าโรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางถึงกิจกรรม โดยที่โรงเรียนได้มีการปฏิบัติกิจกรรมการร่วมมือกับผู้นำของท้องถิ่นในการชักจูงประชาชนให้ทำกิจกรรมที่เป็นสาธารณประโยชน์มากที่สุด รองลงมาเป็นการมีส่วนร่วมในการกระตุ้นผู้นำของ

ท้องถิ่นให้ทำกิจกรรมที่เป็นสาธารณประโยชน์ การชักจูงผู้นำของท้องถิ่นให้มีความเข้าใจและมองเห็น
ความสำคัญของการพัฒนาชุมชนโดยการพึ่งตนเองและการมีส่วนร่วมกับชุมชนในการคัดเลือกผู้นำของ
ท้องถิ่น ตามลำดับ ส่วนอีกสามกิจกรรมโรงเรียนได้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชนทางวิชาการและวิชาชีพ

ข้อที่	กิจกรรมการให้การศึกษาแก่ประชาชนทางด้านวิชาการและวิชาชีพ	ค่าเฉลี่ย	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
1	การจัดการศึกษาผู้ใหญ่	0.59	0.88
2	การจัดสอนกลุ่มสนใจหรือวิชาชีพระยะสั้น	0.52	0.78
3	การเปิดบริการห้องสมุดโรงเรียนเพื่อการศึกษาค้นคว้า	1.58	0.93
4	การเผยแพร่ความรู้ด้านวิชาการหรือวิชาชีพ	1.19	0.82
5	การสนับสนุนที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน	1.63	1.05
6	การกระตุ้นให้ประชาชนเห็นประโยชน์ของการศึกษา	2.39	0.65
7	การให้คำปรึกษาทางด้านวิชาการและวิชาชีพ	1.72	0.79
8	การจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ด้านการเกษตร	1.24	0.84
9	การจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ด้านสาธารณสุข	1.50	0.90
10	การจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ด้านกฎหมาย	0.83	0.78
11	การจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ด้านการเมือง	0.96	0.85
12	การจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ด้านการประกอบอาชีพ	1.17	0.88
13	การจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ด้านการพัฒนาจิตใจ	1.39	0.88
14	การจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ด้านเศรษฐกิจ	1.02	0.84
15	การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการอ่านการเขียน	1.41	0.92
	รวม	1.28	0.58

จากตาราง 6 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่าโรงเรียนได้มีการจัดกิจกรรม การศึกษานอกระบบโรงเรียน ด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชนทางด้านวิชาการและวิชาชีพ โดย ส่วนรวมอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่าโรงเรียนได้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลางถึงกิจกรรม โดยที่โรงเรียนได้มีการกระตุ้นให้ประชาชนเห็นประโยชน์ของการศึกษามากที่สุด รองลงมาเป็นการให้คำปรึกษาทางด้านวิชาการและวิชาชีพ การสนับสนุนที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน และการเปิดบริการห้องสมุดโรงเรียนเพื่อการศึกษาค้นคว้า ตามลำดับ ส่วนอีก 11 กิจกรรม โรงเรียนได้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
ที่มีต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นแหล่งข่าวสารข้อมูลเพื่อพัฒนา
คุณภาพชีวิตของชุมชน

ข้อที่	กิจกรรมการจัดโรงเรียนให้เป็นแหล่งข่าวสารข้อมูลเพื่อ พัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน	ค่าเฉลี่ย	ความเบี่ยงเบน มาตรฐาน
1	การจัดทำป้ายประกาศเพื่อเผยแพร่ข่าวสารความรู้	1.82	0.88
2	การจัดทำเอกสารสิ่งพิมพ์เพื่อเผยแพร่ข่าวสารความรู้	1.23	0.93
3	การใช้เครื่องกระจายเสียงในการบริการข่าวสารความรู้	1.33	1.13
4	การจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้นำความรู้ไปเผยแพร่กับ ผู้ปกครอง	2.14	0.75
5	การจัดประชุมประชาชนเพื่อแจ้งข่าวความเคลื่อนไหว ตลอดจนนโยบายของรัฐบาล	1.32	0.90
6	การส่งเสริมให้มีป้ายคำขวัญเกี่ยวกับการพัฒนาเพื่อสร้าง อุดมการณ์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน	1.64	0.87
	รวม	1.58	0.64

จากตาราง 7 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่าโรงเรียนได้มีการจัดกิจกรรม
การศึกษานอกระบบโรงเรียน ด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นแหล่งข่าวสารข้อมูลเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต
ของชุมชน โดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่าโรงเรียนได้มีการ
ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางสามกิจกรรม โดยที่โรงเรียนได้มีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้นำ
ความรู้ไปเผยแพร่กับผู้ปกครอง มากที่สุด รองลงมาเป็นการจัดทำป้ายประกาศเพื่อเผยแพร่ข่าวสาร
ความรู้ และการส่งเสริมให้มีป้ายคำขวัญเกี่ยวกับการพัฒนาเพื่อสร้างอุดมการณ์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต
ของชุมชน ตามลำดับ ส่วนอีกสามกิจกรรมโรงเรียนได้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ประสานงาน ตลอดจนการบริการด้านวิชาการและวิชาชีพ

ข้อที่	กิจกรรมการจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ประสานงาน ตลอดจนการบริการทางด้านวิชาการและวิชาชีพ	ค่าเฉลี่ย	ความเบี่ยงเบน มาตรฐาน
1	การเป็นสื่อกลางในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นแก่หน่วยงานของรัฐบาลและเอกชนที่เกี่ยวข้อง	1.63	0.81
2	การร่วมพิจารณาและวางแผนทางการปฏิบัติงานกับหน่วยงานอื่น	1.64	0.86
3	การประสานงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข	2.08	0.81
4	การประสานงานกับเจ้าหน้าที่เกษตร	1.51	0.90
5	การประสานงานกับเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน	1.43	0.90
6	การประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน	1.26	0.93
7	การประสานงานกับเจ้าหน้าที่อุตสาหกรรม	0.52	0.72
8	การประสานงานกับเจ้าหน้าที่องค์กรเอกชน	0.82	0.84
9	การอำนวยความสะดวกอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์แก่หน่วยงานอื่น	2.41	0.81
	รวม	1.48	0.60

จากตาราง 8 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษามีความเห็นว่างว่าโรงเรียนได้มีการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ประสานงาน ตลอดจนการบริการด้านวิชาการและวิชาชีพ โดยส่วนรวมอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่าโรงเรียน

ได้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทำกิจกรรม โดยที่โรงเรียนได้มีการอำนวยความสะดวกด้านอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์แก่หน่วยงานอื่น มากที่สุด รองลงมาเป็นการประสานงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข การร่วมพิจารณาและวางแผนทางปฏิบัติงานกับหน่วยงานอื่น การเป็นสื่อกลางในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการประสานงานกับเจ้าหน้าที่เกษตรตามลำดับ ส่วนอีกสี่กิจกรรมโรงเรียนได้มีการปฏิบัติในระดับน้อย

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ส่งเสริมกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี

ข้อที่	กิจกรรมการจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ส่งเสริมกีฬานันทนาการ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี	ค่าเฉลี่ย	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
1	การจัดให้ประชาชนได้มีโอกาสแข่งขันกีฬาหรือกรีฑา	1.74	0.96
2	การอำนวยความสะดวกด้านวัสดุอุปกรณ์กีฬาและกรีฑา	1.97	0.85
3	การส่งเสริมให้มีกิจกรรมนันทนาการในโรงเรียนหรือในหมู่บ้าน	1.58	0.84
4	การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น	1.62	0.86
5	การจัดกิจกรรมในวันประเพณีที่สำคัญ	2.37	0.68
6	การอำนวยความสะดวกด้านอาคารสถานที่หรือวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมและประเพณี	2.22	0.82
	รวม	1.91	0.61

จากตาราง 9 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่าโรงเรียนได้มีการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ส่งเสริมกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี โดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่าโรงเรียนได้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทุกกิจกรรม กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติได้มากที่สุดคือการจัดกิจกรรมในวันประเพณีที่สำคัญ รองลงมาเป็นการอำนวยความสะดวกด้านอาคารสถานที่หรือวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมและประเพณี การอำนวยความสะดวกด้านวัสดุอุปกรณ์กีฬาหรือกรีฑา การจัดให้ประชาชนได้มีโอกาสแข่งขันกีฬาหรือกรีฑา การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น และการส่งเสริมให้มีกิจกรรมนันทนาการขึ้นในโรงเรียนหรือในหมู่บ้าน ตามลำดับ

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบพรรณาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน

ในตอนนี้เป็นการเปรียบเทียบพรรณาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในเขตการศึกษา 5 ตามตัวแปรอายุ ประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหาร และที่อยู่อาศัย

3.1 เปรียบเทียบพรรณาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในเขตการศึกษา 5 ระหว่างผู้บริหารที่มีอายุแตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏรายละเอียดดังตาราง 10 - 16

ตาราง 10 เปรียบเทียบทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษานอกระบบ
โรงเรียน โดยส่วนรวมและจำแนกเป็นรายด้าน ระหว่างผู้บริหารที่มีอายุแตกต่างกัน

ด้านที่	กิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน	อายุ				t
		25 - 40 ปี		41 - 60 ปี		
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1	การสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่	1.48	0.62	1.42	0.63	0.76
2	การคัดเลือกและพัฒนาผู้นำของท้องถิ่น	1.54	0.59	1.61	0.61	- 0.98
3	การให้การศึกษาแก่ประชาชนทางด้านวิชาการ และวิชาชีพ	1.21	0.55	1.32	0.60	- 1.72
4	การจัดโรงเรียนให้เป็นแหล่งข่าวสารข้อมูล เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน	1.51	0.65	1.63	0.63	- 1.62
5	การจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ประสานงาน ตลอดจนการบริการทางด้านวิชาการและวิชาชีพ	1.44	0.61	1.50	0.59	- 0.95
6	การจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ส่งเสริมกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี	1.91	0.58	1.92	0.64	- 0.15
	รวม	1.45	0.48	1.52	0.51	- 1.16

จากตาราง 10 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุระหว่าง 25 - 40 ปี กับ
ระหว่าง 41 - 60 ปี มีทัศนคติต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนทั้งโดยส่วนรวมและในรายด้าน
แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 11 เปรียบเทียบทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษานอกระบบ
โรงเรียน ด้านการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่
ระหว่างผู้บริหารที่มีอายุแตกต่างกัน

ข้อที่	กิจกรรมการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและ ความต้องการของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่	อายุ				t
		25 - 40 ปี		41 - 60 ปี		
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1	การสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน	1.68	0.78	1.62	0.82	0.67
2	การจัดทำระบบข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและ ความต้องการของชุมชนไว้เป็นหลักฐาน	1.07	0.86	1.03	0.86	0.49
3	การนำสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน มาเป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นให้กับประชาชน	1.53	0.80	1.48	0.88	0.43
4	การมีส่วนร่วมของประชาชนกับโรงเรียนในการ สำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน	1.41	0.78	1.33	0.86	0.80
5	การมีส่วนร่วมของประชาชนกับโรงเรียนในการ อภิปรายและวิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพปัญหา ตลอดจนการหาวิธีแก้ปัญหาของชุมชน	1.22	0.77	1.09	0.80	1.50
6	การมีโอกาสดำเนินการคลุกคลีกับชาวบ้านของคณะครูใน โรงเรียน	1.96	0.69	2.00	0.66	- 0.51
	รวม	1.48	0.62	1.42	0.63	0.76

จากตาราง 11 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุระหว่าง 25 - 40 ปี กับ
ระหว่าง 41 - 60 ปี มีทัศนคติต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ด้านการสำรวจสภาพปัจจุบัน
ปัญหาและความต้องการของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ ทั้งโดยส่วนรวมและในรายกิจกรรมแตกต่างกัน
อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 12 เปรียบเทียบทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษาในระบบ
โรงเรียน ด้านการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำของท้องถิ่น ระหว่างผู้บริหารที่มีอายุแตกต่างกัน

ข้อที่	กิจกรรมการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำของท้องถิ่น	อายุ				t
		25 - 40 ปี		41 - 60 ปี		
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1	การมีส่วนร่วมกับชุมชนในการคัดเลือกผู้นำของท้องถิ่น	1.42	0.88	1.57	0.94	- 1.35
2	การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อยกย่องบุคคล ตัวอย่างของชุมชน	1.45	0.88	1.44	0.88	0.01
3	การมีส่วนร่วมในการกระตุ้นผู้นำของท้องถิ่นให้ทำ กิจกรรมที่เป็นสาธารณประโยชน์	1.89	0.83	1.93	0.79	- 0.53
4	การชักจูงผู้นำของท้องถิ่นให้มีความเข้าใจและ มองเห็นความสำคัญของการพัฒนาชุมชนโดยการ พึ่งตนเอง	1.79	0.80	1.87	0.85	- 0.87
5	การร่วมมือกับผู้นำของท้องถิ่นในการชักจูงประชาชน ให้ทำกิจกรรมที่เป็นสาธารณประโยชน์	2.03	0.77	2.09	0.74	- 0.69
6	การให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้นำเพื่อการพัฒนา ท้องถิ่นของตนเอง	1.42	0.81	1.44	0.75	- 0.22
7	การจัดหรือสนับสนุนให้ผู้นำของท้องถิ่นไปทัศนศึกษา ที่หมู่บ้านหรือตำบลที่เด่นด้านการพัฒนาท้องถิ่น	0.78	0.84	0.90	0.87	- 1.26
	รวม	1.54	0.59	1.61	0.61	- 0.98

จากตาราง 12 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุระหว่าง 25 - 40 ปี กับ
ระหว่าง 41 - 60 ปี มีทัศนคติต่อการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน ด้านการคัดเลือกและพัฒนา
ผู้นำของท้องถิ่น ทั้งโดยส่วนรวมและในรายกิจกรรมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 13 เปรียบเทียบทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษานอกระบบ
โรงเรียน ด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชนทางด้านวิชาการและวิชาชีพ ระหว่างผู้บริหารที่มีอายุ
แตกต่างกัน

ข้อที่	กิจกรรมการให้การศึกษาแก่ประชาชนทางด้าน วิชาการและวิชาชีพ	อายุ				t
		25 - 40 ปี		41 - 60 ปี		
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1	การจัดการศึกษาผู้ใหญ่	0.45	0.82	0.68	0.92	- 2.28*
2	การจัดสอนกลุ่มสนใจหรือวิชาชีพระยะสั้น	0.37	0.69	0.61	0.82	- 2.84**
3	การเปิดบริการห้องสมุดโรงเรียนเพื่อการศึกษา ค้นคว้า	1.38	0.95	1.70	0.90	- 3.09**
4	การเผยแพร่ความรู้ด้านวิชาการหรือวิชาชีพ	1.12	0.83	1.24	0.81	- 1.31
5	การสนับสนุนที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน	1.53	1.07	1.69	1.04	- 1.38
6	การกระตุ้นให้ประชาชนเห็นประโยชน์ของการศึกษา	2.36	0.60	2.40	0.69	- 0.50
7	การให้คำปรึกษาทางด้านวิชาการและวิชาชีพ	1.68	0.72	1.74	0.83	- 0.67
8	การจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ด้านการเกษตร	1.22	0.83	1.26	0.85	- 0.38
9	การจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ด้านสาธารณสุข	1.46	0.91	1.53	0.90	- 0.67
10	การจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ด้านกฎหมาย	0.82	0.79	0.84	0.78	- 0.17
11	การจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ด้านการเมือง	0.90	0.79	1.00	0.88	- 1.03
12	การจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ด้านการประกอบอาชีพ	1.17	0.87	1.17	0.90	- 0.05
13	การจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ด้านการพัฒนาจิตใจ	1.35	0.85	1.42	0.90	- 0.65
14	การจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ด้านเศรษฐกิจ	0.92	0.77	1.08	0.88	- 1.63

ตาราง 13 (ต่อ)

ข้อที่	กิจกรรมการให้การศึกษาแก่ประชาชนทางด้าน วิชาการและวิชาชีพ	อายุ				t
		25 - 40 ปี		41 - 60 ปี		
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
15	การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและพัฒนาความสามารถ ในการอ่านการเขียน	1.35	0.88	1.44	0.95	- 0.81
	รวม	1.21	0.55	1.32	0.60	- 1.72

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 13 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีอายุระหว่าง 25 - 40 ปี กับอายุระหว่าง 41 - 60 ปี มีทัศนคติต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชน ทางด้านวิชาการและวิชาชีพ โดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาในรายกิจกรรมพบว่าผู้บริหาร โรงเรียนที่มีอายุในช่วงต่างกัน มีทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่สอง กิจกรรมคือ กิจกรรมกวดวิชาก่อนสอบโรงเรียนเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐานและการจัดสอนกลุ่มสนใจ หรือวิชาชีพระยะสั้น และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวนหนึ่งกิจกรรม คือ การจัดการศึกษาผู้ใหญ่ ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ ผู้บริหารทั้งสองกลุ่มมีทัศนคติแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 14 เปรียบเทียบทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษานอกระบบ
โรงเรียน ด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นแหล่งข่าวสารข้อมูลเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ระหว่างผู้บริหาร
ที่มีอายุแตกต่างกัน

ข้อที่	กิจกรรมการจัดโรงเรียนให้เป็นแหล่งข่าวสารข้อมูล เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน	อายุ				t
		25 - 40 ปี		41 - 60 ปี		
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1	การจัดทำป้ายประกาศเพื่อเผยแพร่ข่าวสารความรู้	1.78	0.91	1.85	0.86	- 0.77
2	การจัดทำเอกสารสิ่งพิมพ์เพื่อเผยแพร่ข่าวสารความรู้	1.13	0.90	1.30	0.94	- 1.61
3	การใช้เครื่องกระจายเสียงในการบริการข่าวสาร ความรู้	1.16	1.14	1.44	1.11	- 2.20*
4	การจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้นำความรู้ไปเผยแพร่ กับผู้ปกครอง	2.04	0.78	2.20	0.73	- 1.87
5	การจัดประชุมประชาชนเพื่อแจ้งข่าวความ เคลื่อนไหว ตลอดจนนโยบายของรัฐบาล	1.32	0.88	1.32	0.92	0.05
6	การส่งเสริมให้มีป้ายคำขวัญเกี่ยวกับการพัฒนา เพื่อสร้างอุดมการณ์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน	1.62	0.91	1.65	0.85	- 0.27
	รวม	1.51	0.65	1.63	0.63	- 1.62

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 14 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีอายุระหว่าง 25 - 40 ปี กับอายุระหว่าง 41 - 60 ปี มีทัศนคติต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นแหล่งข่าวสารข้อมูลเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน โดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาในรายกิจกรรม พบว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีอายุในช่วงต่างกันมีทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในรายกิจกรรมอยู่หนึ่งกิจกรรม คือการใช้เครื่องขยายเสียงในการบริการข่าวสารความรู้ ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ ผู้บริหารทั้งสองกลุ่มมีทัศนคติแตกต่างกันอย่างไรไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 15 เปรียบเทียบทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษานอกระบบ
โรงเรียน ด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ประสานงาน ตลอดจนการบริการด้านวิชาการและวิชาชีพ
ระหว่างผู้บริหารที่มีอายุแตกต่างกัน

ข้อที่	กิจกรรมการจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ประสานงาน ตลอดจนการบริการทางด้านวิชาการและวิชาชีพ	อายุ				t
		25 - 40 ปี		41 - 60 ปี		
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1	การเป็นสื่อกลางในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการของท้องถิ่นแก่หน่วยงานของรัฐบาล และเอกชนที่เกี่ยวข้อง	1.62	0.82	1.64	0.80	- 0.23
2	การร่วมพิจารณาและวางแผนทางการปฏิบัติงานกับ หน่วยงานอื่น	1.62	0.86	1.66	0.86	- 0.37
3	การประสานงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข	2.04	0.78	2.11	0.83	- 0.69
4	การประสานงานกับเจ้าหน้าที่เกษตร	1.46	0.87	1.55	0.92	- 0.80
5	การประสานงานกับเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน	1.42	0.87	1.43	0.92	- 0.17
6	การประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของกรมการศึกษา นอกโรงเรียน	1.10	0.90	1.36	0.94	- 2.41**
7	การประสานงานกับเจ้าหน้าที่อุตสาหกรรม	0.50	0.72	0.53	0.72	- 0.43
8	การประสานงานกับเจ้าหน้าที่องค์กรเอกชน	0.82	0.84	0.82	0.84	0.00
9	การอำนวยความสะดวกอาคารสถานที่และวัสดุ อุปกรณ์แก่หน่วยงานอื่น	2.36	0.85	2.44	0.78	- 0.84
	รวม	1.44	0.61	1.50	0.59	- 0.95

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 15 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีอายุระหว่าง 25 - 40 ปี กับอายุระหว่าง 41 - 60 ปี มีทัศนคติต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ประสานงาน ตลอดจนการบริการด้านวิชาการและวิชาชีพ โดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาในรายกิจกรรม พบว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีอายุในช่วงต่างกัน มีทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในรายกิจกรรมอยู่หนึ่งกิจกรรมคือ การประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ ผู้บริหารทั้งสองกลุ่มมีทัศนคติแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 16 เปรียบเทียบทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษานอกระบบ
โรงเรียน ด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ส่งเสริมกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี
ระหว่างผู้บริหารที่มีอายุแตกต่างกัน

ข้อที่	กิจกรรมการจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ส่งเสริมกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี	อายุ				t
		25 - 40 ปี		41 - 60 ปี		
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1	การจัดให้ประชาชนได้มีการแข่งขันกีฬาหรือกรีฑา	1.71	0.94	1.77	0.98	- 0.56
2	การอำนวยความสะดวกด้านวัสดุอุปกรณ์กีฬาหรือกรีฑา	2.03	0.79	1.93	0.89	1.00
3	การส่งเสริมให้มีกิจกรรมนันทนาการในโรงเรียนหรือ ในหมู่บ้าน	1.60	0.82	1.57	0.86	0.32
4	การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ของท้องถิ่น	1.66	0.78	1.59	0.91	0.75
5	การจัดกิจกรรมในวันประเพณีที่สำคัญ	2.88	0.76	2.42	0.63	- 1.83
6	การอำนวยความสะดวกด้านอาคารสถานที่หรือ วัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม และประเพณี	2.18	0.82	2.24	0.83	- 0.59
	รวม	1.91	0.58	1.92	0.64	- 0.15

จากตาราง 16 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีอายุระหว่าง 25 - 40 ปี กับอายุระหว่าง
41 - 60 ปี มีทัศนคติต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ด้านการจัดโรงเรียนเป็นศูนย์ส่งเสริม
กีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรม และประเพณี ทั้งโดยส่วนรวมและในรายกิจกรรมแตกต่างกัน
อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.2 เปรียบเทียบภาระงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษา
นอกระบบโรงเรียน ในเขตการศึกษา 5 ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์แตกต่างกัน
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏรายละเอียดดังตาราง 17 - 23

ตาราง 17 เปรียบเทียบทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน โดยส่วนรวมและจำแนกเป็นรายด้านระหว่างผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารแตกต่างกัน

ด้านที่	กิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน	ประสบการณ์ในการบริหาร				t
		ต่ำกว่า 10 ปี		ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป		
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1	การสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่	1.47	0.60	1.43	0.64	0.50
2	การคัดเลือกและพัฒนาผู้นำของท้องถิ่น	1.49	0.62	1.64	0.58	- 2.31*
3	การให้การศึกษาแก่ประชาชนทางด้านวิชาการและวิชาชีพ	1.20	0.56	1.33	0.59	- 2.01*
4	การจัดโรงเรียนให้เป็นแหล่งข่าวสารข้อมูลเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน	1.46	0.65	1.66	0.63	- 2.78**
5	การจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ประสานงาน ตลอดจนการบริการทางด้านวิชาการและวิชาชีพ	1.39	0.58	1.54	0.61	- 2.17*
6	การจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ส่งเสริมกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี	1.84	0.63	1.96	0.60	- 1.72
	รวม	1.42	0.49	1.54	0.49	- 2.22*

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 17 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารต่ำกว่า 10 ปี กับตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีทัศนคติต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนในรายด้านผู้บริหารทั้งสองกลุ่มมีทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่หนึ่งด้าน คือ ด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นแหล่งข่าวสารข้อมูลเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน และมีทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวนสามด้าน คือ ด้านการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำของท้องถิ่น ด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ประสานงาน ตลอดจนการบริการทางด้านวิชาการและวิชาชีพ และด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชนทางด้านวิชาการและวิชาชีพ ส่วนด้านอื่น ๆ ผู้บริหารทั้งสองกลุ่มมีทัศนคติแตกต่างกันอย่างไม่มีความนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 18 เปรียบเทียบทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษานอกระบบ
โรงเรียน ด้านการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ระหว่าง
ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารแตกต่างกัน

ข้อที่	กิจกรรมการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่	ประสบการณ์ในการบริหาร				t
		ต่ำกว่า 10 ปี		ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป		
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1	การสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน	1.63	0.79	1.65	0.81	- 0.21
2	การจัดทำระบบข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนไว้เป็นหลักฐาน	1.00	0.83	1.07	0.87	- 0.72
3	การนำสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนมาเป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นให้กับประชาชน	1.51	0.79	1.49	0.89	0.22
4	การมีส่วนร่วมของประชาชนกับโรงเรียนในการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน	1.38	0.75	1.35	0.88	0.28
5	การมีส่วนร่วมของประชาชนกับโรงเรียนในการอภิปรายและวิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพปัญหาตลอดจนการหาวิธีแก้ปัญหาของชุมชน	1.26	0.78	1.06	0.79	2.25*
6	การมีโอกาสดำเนินการคลุกคลีกับชาวบ้านของคณะครูในโรงเรียน	2.01	0.67	1.96	0.68	0.67
	รวม	1.47	0.60	1.43	0.64	0.50

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 18 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์เป็นผู้บริหารต่ำกว่า 10 ปี กับตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีทัศนคติต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ด้านการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ โดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาในรายกิจกรรมพบว่า ผู้บริหารทั้งสองกลุ่มมีทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อยู่หนึ่งกิจกรรม คือการมีส่วนร่วมของประชาชนกับโรงเรียนในการอภิปรายและวิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพปัญหา ตลอดจนการหาวิธีการแก้ปัญหาของชุมชน ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ ผู้บริหารทั้งสองกลุ่มมีทัศนคติแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 19 เปรียบเทียบพรรณณะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษานอกระบบ
โรงเรียน ด้านการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำของท้องถิ่นระหว่างผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ใน
การเป็นผู้บริหารแตกต่างกัน

ข้อที่	กิจกรรมการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำของท้องถิ่น	ประสบการณ์ในการบริหาร				t
		ต่ำกว่า 10 ปี		ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป		
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1	การมีส่วนร่วมกับชุมชนในการคัดเลือกผู้นำของท้องถิ่น	1.43	0.90	1.56	0.92	- 1.29
2	การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อยกย่องบุคคลตัวอย่างของชุมชน	1.36	0.89	1.50	0.87	- 1.43
3	การมีส่วนร่วมในการกระตุ้นผู้นำของท้องถิ่นให้ทำกิจกรรมที่เป็นสาธารณประโยชน์	1.78	0.87	2.01	0.75	- 2.43*
4	การชักจูงผู้นำของท้องถิ่นให้มีความเข้าใจและมองเห็นความสำคัญของการพัฒนาชุมชนโดยการพึ่งตนเอง	1.73	0.86	1.92	0.81	- 1.98*
5	การร่วมมือกับผู้นำของท้องถิ่นในการชักจูงประชาชนให้ทำกิจกรรมที่เป็นสาธารณประโยชน์	1.96	0.81	2.13	0.71	- 2.09*
6	การให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้นำเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง	1.42	0.79	1.45	0.77	- 0.25
7	การจัดหรือสนับสนุนให้ผู้นำของท้องถิ่นไปทัศนศึกษาที่หมู่บ้านหรือตำบลที่ต้นด้านการพัฒนาท้องถิ่น	0.72	0.82	0.94	0.87	- 2.21*
	รวม	1.49	0.62	1.64	0.58	- 2.31*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 19 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารต่ำกว่า 10 ปี กับตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีทัศนคติต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ด้านการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำของท้องถิ่นโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาในรายการกิจกรรมพบว่า ผู้บริหารทั้งสองกลุ่มมีทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อยู่สี่กิจกรรมคือ กิจกรรมการมีส่วนร่วมในการกระตุ้นผู้นำของท้องถิ่นให้ทำกิจกรรมที่เป็นสาธารณประโยชน์ กิจกรรมการจัดหรือสนับสนุนให้ผู้นำของท้องถิ่นไปทัศนศึกษาที่หมู่บ้านหรือตำบลเค้นด้านการพัฒนาท้องถิ่น กิจกรรมการร่วมมือกับผู้นำของท้องถิ่นในการชักจูงประชาชนให้ทำกิจกรรมที่เป็นสาธารณประโยชน์ และกิจกรรมการชักจูงผู้นำของท้องถิ่นให้มีความเข้าใจและมองเห็นความสำคัญของการพัฒนาชุมชน โดยการพึ่งตนเอง ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ ผู้บริหารทั้งสองกลุ่มมีทัศนคติแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 20 เปรียบเทียบทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษานอกระบบ
โรงเรียน ด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชนทางด้านวิชาการและวิชาชีพระหว่างผู้บริหารโรงเรียน
ที่มีประสบการณ์ในการ เป็นผู้บริหารแตกต่างกัน

ข้อที่	กิจกรรมการให้การศึกษาแก่ประชาชนทางด้าน วิชาการและวิชาชีพ	ประสบการณ์ในการบริหาร				t
		ต่ำกว่า 10 ปี		ตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป		
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1	การจัดการศึกษาผู้ใหญ่	0.48	0.79	0.66	0.94	- 1.94
2	การจัดสอนกลุ่มสนใจหรือวิชาชีพระยะสั้น	0.40	0.69	0.60	0.83	- 2.30*
3	การเปิดบริการห้องสมุดโรงเรียนเพื่อการศึกษาค้นคว้า	1.48	0.95	1.64	0.91	- 1.58
4	การเผยแพร่ความรู้ด้านวิชาการหรือวิชาชีพ	1.06	0.18	1.29	0.81	- 2.56*
5	การสนับสนุนที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน	1.56	1.10	1.67	1.02	- 0.96
6	การกระตุ้นให้ประชาชนเห็นประโยชน์ของการศึกษา	2.34	0.72	2.41	0.60	- 0.96
7	การให้คำปรึกษาทางด้านวิชาการและวิชาชีพ	1.66	0.79	1.76	0.79	- 1.18
8	การจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ด้านการเกษตร	1.18	0.84	1.29	0.84	- 1.21
9	การจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ด้านสาธารณสุข	1.42	0.89	1.55	0.91	- 1.36
10	การจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ด้านกฎหมาย	0.83	0.78	0.83	0.79	- 0.05
11	การจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ด้านการเมือง	0.90	0.79	1.00	0.88	- 1.00
12	การจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ด้านการประกอบอาชีพ	1.11	0.87	1.21	0.89	- 1.05
13	การจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ด้านการพัฒนาจิตใจ	1.30	0.85	1.46	0.90	- 1.54
14	การจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ด้านเศรษฐกิจ	0.99	0.81	1.04	0.86	- 0.57
15	การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการอ่านการเขียน	1.27	0.89	1.50	0.93	- 2.29*
	รวม	1.20	0.56	1.33	0.59	- 2.01*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 20 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารต่ำกว่า 10 ปี กับตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีทัศนคติต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชน ทางด้านวิชาการและวิชาชีพ โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณา ในรายกิจกรรมพบว่า ผู้บริหารทั้งสองกลุ่มมีทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อยู่สามกิจกรรม คือกิจกรรมการเผยแพร่ความรู้ด้านวิชาการหรือวิชาชีพ กิจกรรมการจัดสอนกลุ่มสนใจ หรือวิชาชีพระยะสั้น และกิจกรรมการส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการอ่านการเขียน ส่วนกิจกรรม อื่น ๆ ผู้บริหารทั้งสองกลุ่มมีทัศนคติแตกต่างกันอย่างไม่มีความนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 21 เปรียบเทียบทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษานอกระบบ
โรงเรียน ด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นแหล่งข่าวสารข้อมูลเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนระหว่าง
ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารแตกต่างกัน

ข้อที่	กิจกรรมการจัดโรงเรียนให้เป็นแหล่งข่าวสารข้อมูล เพื่อพัฒนาชีวิตของชุมชน	ประสบการณ์ในการบริหาร				t
		ต่ำกว่า 10 ปี		ตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป		
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1	การจัดทำป้ายประกาศเพื่อเผยแพร่ข่าวสารความรู้	1.67	0.88	1.93	0.87	- 2.59**
2	การจัดทำเอกสารสิ่งพิมพ์เพื่อเผยแพร่ข่าวสารความรู้	1.08	0.91	1.34	0.93	- 2.49*
3	การใช้เครื่องกระจายเสียงในการบริการข่าวสาร ความรู้	1.18	1.15	1.44	1.10	- 2.05*
4	การจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้นำความรู้ไปเผยแพร่ กับผู้ปกครอง	2.03	0.77	2.22	0.73	- 2.27*
5	การจัดประชุมประชาชนเพื่อแจ้งข่าวความเคลื่อนไหว ตลอดจนนโยบายของรัฐบาล	1.24	0.86	1.37	0.93	- 1.27
6	การส่งเสริมให้มีป้ายคำขวัญเกี่ยวกับการพัฒนา เพื่อสร้างอุดมการณ์ในการพัฒนาคุณภาพในชีวิต ของชุมชน	1.57	0.92	1.68	0.84	- 1.06
	รวม	1.46	0.65	1.66	0.63	- 2.78**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 21 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารต่ำกว่า 10 ปี กับตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีทัศนคติต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ด้านการจัดโรงเรียนให้เป็น แหล่งข่าวสารข้อมูลเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาในรายกิจกรรมพบว่า ผู้บริหารทั้งสองกลุ่มมีทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่หนึ่งกิจกรรม คือกิจกรรมการจัดทำป้ายประกาศเพื่อเผยแพร่ข่าวสารความรู้ และมีทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวนสามกิจกรรมคือ กิจกรรมการทำ เอกสารสิ่งพิมพ์เพื่อเผยแพร่ข่าวสารความรู้ กิจกรรมการให้นักเรียนได้นำความรู้ไปเผยแพร่กับผู้ปกครอง และกิจกรรมการใช้เครื่องกระจายเสียงในการบริการข่าวสารความรู้ ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ ผู้บริหารทั้งสอง กลุ่มมีทัศนคติแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 22 เปรียบเทียบทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษานอกระบบ
โรงเรียน ด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ประสานงาน ตลอดจนการบริการด้านวิชาการและ
วิชาชีพระหว่างผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการ เป็นผู้บริหารแตกต่างกัน

ข้อที่	กิจกรรมการจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ประสานงาน ตลอดจนการบริการทางด้านวิชาการและวิชาชีพ	ประสบการณ์ในการบริหาร				t
		ต่ำกว่า 10 ปี		ตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป		
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1	การเป็นสื่อกลางในการให้ข้อมูล เกี่ยวกับสภาพ ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นแก่หน่วยงาน ของรัฐบาลและเอกชนที่เกี่ยวข้อง	1.54	0.78	1.70	0.82	- 1.79
2.	การร่วมพิจารณาและวางแผนทางการ ปฏิบัติงานกับหน่วยงานอื่น ๆ	1.57	0.82	1.69	0.88	- 1.19
3	การประสานงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข	2.02	0.75	2.12	0.85	- 1.17
4	การประสานงานกับเจ้าหน้าที่เกษตร	1.41	0.89	1.59	0.90	- 1.74
5	การประสานงานกับเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน	1.33	0.85	1.50	0.92	- 1.70
6	การประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของกรมการศึกษา นอกโรงเรียน	1.13	0.90	1.35	0.95	- 2.07*
7	การประสานงานกับเจ้าหน้าที่อุตสาหกรรม	0.47	0.64	0.55	0.76	- 1.02
8	การประสานงานกับเจ้าหน้าที่องค์กร เอกชน	0.78	0.81	0.86	0.86	- 0.82
9	การอำนวยความสะดวกอาคารสถานที่และวัสดุ อุปกรณ์แก่หน่วยงานอื่น	2.28	0.84	2.50	0.77	- 2.39*
	รวม	1.39	0.58	1.54	0.61	- 2.17*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 22 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารต่ำกว่า 10 ปี กับตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีทัศนคติต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ด้านการจัดโรงเรียนให้เป็น ศูนย์ประสานงาน ตลอดจนการบริการทางด้านวิชาการและวิชาชีพ โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาในรายกิจกรรมพบว่า ผู้บริหารทั้งสองกลุ่มมีทัศนคติแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อยู่สองกิจกรรมคือ กิจกรรมการอำนวยความสะดวกด้านอาคาร สถานที่และวัสดุอุปกรณ์แก่หน่วยงานอื่นและกิจกรรมการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของกรมการศึกษา นอกโรงเรียน ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ ผู้บริหารทั้งสองกลุ่มมีทัศนคติแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 23 เปรียบเทียบทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน ด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ส่งเสริมกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี ระหว่างผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการ เป็นผู้บริหารแตกต่างกัน

ข้อที่	กิจกรรมการจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ส่งเสริมกีฬานันทนาการ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี	ประสบการณ์ในการบริหาร				t
		ต่ำกว่า 10 ปี		ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป		
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1	การจัดให้ประชาชนได้มีการแข่งขันกีฬาหรือกรีฑา	1.61	0.95	1.83	0.96	- 2.05*
2	การอำนวยความสะดวกด้านวัสดุอุปกรณ์กีฬาหรือกรีฑา	1.93	0.86	1.99	0.85	- 0.57
3	การส่งเสริมให้มีกิจกรรมนันทนาการในโรงเรียนหรือในหมู่บ้าน	1.48	0.86	1.64	0.82	- 1.67
4	การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น	1.60	0.82	1.62	0.89	- 0.18
5	การจัดกิจกรรมในวันประเพณีที่สำคัญ	2.24	0.75	2.46	0.62	- 2.78**
6	การอำนวยความสะดวกด้านอาคารสถานที่หรือวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมและประเพณี	2.19	0.81	2.23	0.83	- 0.46
	รวม	1.84	0.63	1.96	0.60	- 1.72

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 23 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารต่ำกว่า 10 ปี กับตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีทัศนคติต่อการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ด้านการจัดโรงเรียน ให้เป็นศูนย์ส่งเสริมกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี โดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาในรายกิจกรรมพบว่า ผู้บริหารทั้งสองกลุ่มมีทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวนหนึ่งกิจกรรมคือ กิจกรรมในวันประเพณีที่สำคัญ และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 จำนวนหนึ่งกิจกรรมคือ กิจกรรมการจัดให้ประชาชนได้มีโอกาสแข่งขันกีฬาหรือกรีฑา ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ ผู้บริหารทั้งสองกลุ่มมีทัศนคติแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.3 เปรียบเทียบทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในเขตการศึกษา 5 ระหว่างผู้บริหารที่มีที่อยู่อาศัยแตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏรายละเอียดดังตาราง 24 - 30

ตาราง 24 เปรียบเทียบทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษานอกระบบ
โรงเรียน โดยส่วนรวมและจำแนกเป็นรายด้านระหว่างผู้บริหารโรงเรียนที่มีที่อยู่อาศัยแตกต่างกัน

ด้านที่	กิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน	ที่อยู่อาศัย				t
		อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน		อาศัยอยู่นอกหมู่บ้าน		
		X̄	S.D.	X̄	S.D.	
1	การสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่	1.38	0.62	1.46	0.62	- 0.97
2	การคัดเลือกและพัฒนาผู้นำของท้องถิ่น	1.67	0.63	1.56	0.59	1.39
3	การให้การศึกษแก่ประชาชนทางด้านวิชาการและวิชาชีพ	1.32	0.61	1.26	0.58	0.66
4	การจัดโรงเรียนให้เป็นแหล่งข่าวสารข้อมูลเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน	1.59	0.69	1.58	0.63	0.15
5	การจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ประสานงานตลอดจนการบริการทางด้านวิชาการและวิชาชีพ	1.55	0.64	1.46	0.59	1.10
6	การจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ส่งเสริมกีฬานันทนาการ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี	1.98	0.58	1.90	0.62	1.05
	รวม	1.53	0.53	1.48	0.49	0.75

จากตาราง 24 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านที่ตั้งโรงเรียนกับนอกหมู่บ้านที่ตั้งโรงเรียนมีทัศนคติต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ทั้งโดยส่วนรวมและในรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 25 เปรียบเทียบทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษานอกระบบ
โรงเรียน ด้านการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่
ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนที่มีที่อยู่อาศัยแตกต่างกัน

ข้อที่	กิจกรรมการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความ ต้องการของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่	ที่อยู่อาศัย				t
		อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน		อาศัยอยู่นอกหมู่บ้าน		
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1	การสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน	1.51	0.84	1.68	0.79	- 1.60
2	การจัดทำระบบข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและ ความต้องการของชุมชนไว้เป็นหลักฐาน	0.91	0.79	1.08	0.87	- 1.48
3	การนำสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน มาเป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นให้กับประชาชน	1.48	0.84	1.51	0.85	- 0.23
4	การมีส่วนร่วมของประชาชนกับโรงเรียนในการ สำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน	1.32	0.81	1.37	0.84	- 0.45
5	การมีส่วนร่วมของประชาชนกับโรงเรียนในการ อภิปรายและวิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพปัญหา ตลอดจนการหาวิธีแก้ปัญหของชุมชน	1.14	0.82	1.14	0.79	- 0.02
6	การมีโอกาสดำเนินการกับชาวบ้านของคณะครู ในโรงเรียน	1.92	0.68	2.00	0.67	- 0.78
	รวม	1.38	0.62	1.46	0.62	- 0.97

จากตาราง 25 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านที่ตั้งโรงเรียนกับนอกหมู่บ้าน
ที่ตั้งโรงเรียนมีทัศนคติต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ด้านการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและ
ความต้องการของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ ทั้งโดยส่วนรวมและในรายกิจกรรม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ
ทางสถิติ

ตาราง 26 เปรียบเทียบทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษานอกระบบ
โรงเรียน ด้านการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำของท้องถิ่น ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนที่มีที่อยู่อาศัย
แตกต่างกัน

ข้อที่	กิจกรรมการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำของท้องถิ่น	ที่อยู่อาศัย				t
		อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน		อาศัยอยู่นอกหมู่บ้าน		
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1	การมีส่วนร่วมกับชุมชนในการคัดเลือกผู้นำของท้องถิ่น	1.71	0.91	1.46	0.91	2.05*
2	การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อยกย่องบุคคลตัวอย่างของชุมชน	1.52	0.92	1.42	0.86	0.90
3	การมีส่วนร่วมในการกระตุ้นผู้นำของท้องถิ่นให้ทำกิจกรรมที่เป็นสาธารณประโยชน์	2.08	0.81	1.87	0.80	1.93
4	การชักจูงผู้นำของท้องถิ่นให้มีความเข้าใจและมองเห็นความสำคัญของการพัฒนาชุมชนโดยพึ่งตนเอง	1.94	0.79	1.82	0.84	1.09
5	การร่วมมือกับผู้นำของท้องถิ่นในการชักจูงประชาชนให้ทำกิจกรรมที่เป็นสาธารณประโยชน์	2.12	0.77	2.05	0.75	0.76
6	การให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้นำเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง	1.45	0.82	1.43	0.76	0.19
7	การจัดหรือสนับสนุนให้ผู้นำของท้องถิ่นไปทัศนศึกษาที่หมู่บ้านหรือตำบลที่ดำเนินการพัฒนาท้องถิ่น	0.85	0.92	0.85	0.84	0.01
	รวม	1.67	0.63	1.56	0.59	1.39

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 26 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านที่ตั้งโรงเรียนกับนอกหมู่บ้านที่ตั้งโรงเรียน มีทัศนคติต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ด้านการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำของท้องถิ่น โดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาในรายกิจกรรมพบว่า ผู้บริหารทั้งสองกลุ่มมีทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อยู่หนึ่งกิจกรรม คือ กิจกรรมการมีส่วนร่วมกับชุมชนในการคัดเลือกผู้นำของท้องถิ่น ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ ผู้บริหารทั้งสองกลุ่มมีทัศนคติแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 27 เปรียบเทียบทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษานอกระบบ
โรงเรียน ด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชนทางด้านวิชาการและวิชาชีพ ระหว่างผู้บริหารโรงเรียน
ที่มีที่อยู่อาศัยแตกต่างกัน

ข้อที่	กิจกรรมการให้การศึกษาแก่ประชาชนทาง ด้านวิชาการและวิชาชีพ	ที่อยู่อาศัย				t
		อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน		อาศัยอยู่นอกหมู่บ้าน		
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1	การจัดการศึกษาผู้ใหญ่	0.71	0.99	0.55	0.85	1.30
2	การจัดสอนกลุ่มสนใจหรือวิชาชีพระยะสั้น	0.58	0.90	0.50	0.74	0.69
3	การเปิดบริการห้องสมุดโรงเรียนเพื่อ การศึกษาค้นคว้า	1.64	0.99	1.56	0.92	0.64
4	การเผยแพร่ความรู้ด้านวิชาการหรือวิชาชีพ	1.12	0.85	1.21	0.81	- 0.81
5	การสนับสนุนที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน	1.67	1.16	1.62	1.02	0.35
6	การกระตุ้นให้ประชาชนเห็นประโยชน์ของ การศึกษา	2.44	0.73	2.37	0.63	0.77
7	การให้คำปรึกษาทางด้านวิชาการและวิชาชีพ	1.82	0.85	1.69	0.77	1.24
8	การจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ด้านการเกษตร	1.10	0.83	1.28	0.84	- 1.66
9	การจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ด้านสาธารณสุข	1.52	0.95	1.49	0.89	0.27
10	การจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ด้านกฎหมาย	0.87	0.76	0.82	0.79	0.41
11	การจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ด้านการเมือง	1.07	0.84	0.93	0.85	1.71
12	การจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ด้านการ ประกอบอาชีพ	1.27	0.88	1.14	0.89	1.03
13	การจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ด้านการพัฒนา จิตใจ	1.42	0.86	1.39	0.89	0.32

ตาราง 27 (ต่อ)

ข้อที่	กิจกรรมการให้การศึกษาแก่ประชาชนทาง ด้านวิชาการและวิชาชีพ	ที่อยู่อาศัย				t
		อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน		อาศัยอยู่นอกหมู่บ้าน		
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
14	การจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ด้านเศรษฐกิจ	1.02	0.81	1.02	0.85	0.05
15	การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและพัฒนา ความสามารถในการอ่านการเขียน	1.50	0.95	1.38	0.91	0.91
	รวม	1.32	0.61	1.26	0.58	0.66

จากตาราง 27 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านที่ตั้งโรงเรียนกับนอกหมู่บ้านที่ตั้งโรงเรียน มีทัศนคติต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชนทางด้านวิชาการและวิชาชีพ ทั้งโดยส่วนรวมและในรายกิจกรรมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 28 เปรียบเทียบทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษานอกระบบ
โรงเรียน ด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นแหล่งข่าวสารข้อมูลเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน ระหว่าง
ผู้บริหารโรงเรียนที่มีที่อยู่อาศัยแตกต่างกัน

ข้อที่	กิจกรรมการจัดโรงเรียนให้เป็นแหล่งข่าวสาร ข้อมูลเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน	ที่อยู่อาศัย				t
		อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน		อาศัยอยู่นอกหมู่บ้าน		
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1	การจัดทำป้ายประกาศเพื่อเผยแพร่ข่าวสารความรู้	1.78	1.00	1.83	0.85	- 0.45
2	การจัดทำเอกสารสิ่งพิมพ์เพื่อเผยแพร่ข่าวสาร ความรู้	1.20	0.94	1.24	0.93	- 0.37
3	การใช้เครื่องกระจายเสียงในการบริการ ข่าวสารความรู้	1.54	1.07	1.27	1.14	1.74
4	การจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้นำความรู้ไป เผยแพร่กับผู้ปกครอง	2.07	0.76	2.16	0.75	- 0.91
5	การจัดประชุมประชาชนเพื่อแจ้งข่าวความ เคลื่อนไหวตลอดจนนโยบายของรัฐบาล	1.25	0.94	1.34	0.89	- 0.71
6	การส่งเสริมให้มีป้ายคำขวัญเกี่ยวกับการพัฒนา เพื่อสร้างอุดมการณ์ในการพัฒนาคุณภาพของชุมชน	1.71	0.95	1.62	0.85	0.79
	รวม	1.59	0.69	1.58	0.63	0.15

จากตาราง 28 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านที่ตั้งโรงเรียนและนอกหมู่บ้าน
ที่ตั้งโรงเรียน มีทัศนคติต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นแหล่ง
ข่าวสารข้อมูลเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน ทั้งโดยส่วนรวมและในรายกิจกรรมแตกต่างกันอย่างไม่มี
นัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 29 เปรียบเทียบทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษานอกระบบ
โรงเรียน ด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ประสานงานตลอดจนการบริการด้านวิชาการและวิชาชีพ
ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนที่มีที่อยู่อาศัยแตกต่างกัน

ข้อที่	กิจกรรมการจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ประสานงาน ตลอดจนการบริการทางด้านวิชาการและวิชาชีพ	ที่อยู่อาศัย				t
		อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน		อาศัยอยู่นอกหมู่บ้าน		
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1	การเป็นสื่อกลางในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพ ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นแก่หน่วยงาน ของรัฐบาลและเอกชนที่เกี่ยวข้อง	1.68	0.82	1.62	0.80	0.56
2	การร่วมพิจารณาและวางแผนทางการปฏิบัติงาน กับหน่วยงานอื่น	1.72	0.88	1.62	0.85	0.89
3	การประสานงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข	2.15	0.86	2.06	0.80	0.83
4	การประสานงานกับเจ้าหน้าที่เกษตร	1.55	1.00	1.50	0.88	0.40
5	การประสานงานกับเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน	1.47	0.94	1.42	0.89	0.41
6	การประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของกรมการ ศึกษานอกโรงเรียน	1.40	1.06	1.22	0.89	1.37
7	การประสานงานกับเจ้าหน้าที่อุตสาหกรรม	0.52	0.75	0.51	0.71	0.09
8	การประสานงานกับเจ้าหน้าที่องค์กรเอกชน	0.91	0.91	0.80	0.82	0.97
9	การอำนวยความสะดวกอาคารสถานที่และวัสดุ อุปกรณ์แก่หน่วยงานอื่น	2.54	0.79	2.37	0.81	1.50
	รวม	1.55	0.64	1.46	0.59	1.10

จากตาราง 29 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านที่ตั้งโรงเรียนกับนอกหมู่บ้านที่ตั้งโรงเรียน มีภาระหน้าที่การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ประสานงาน ตลอดจนการบริการทางด้านวิชาการและวิชาชีพ ทั้งโดยส่วนรวมและในรายกิจกรรมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 30 เปรียบเทียบทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษานอกระบบ
โรงเรียน ด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ส่งเสริมกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี
ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนที่มีที่อยู่อาศัยแตกต่างกัน

ข้อที่	กิจกรรมการจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ส่งเสริมกีฬานันทนาการ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี	ที่อยู่อาศัย				t
		อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน		อาศัยอยู่นอกหมู่บ้าน		
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1	การจัดให้ประชาชนได้มีการแข่งขันกีฬาหรือกรีฑา	1.77	1.05	1.74	0.94	0.44
2	การอำนวยความสะดวกด้านวัสดุอุปกรณ์กีฬาหรือกรีฑา	2.05	0.93	1.94	0.83	0.93
3	การส่งเสริมให้มีกิจกรรมนันทนาการในโรงเรียนหรือในหมู่บ้าน	1.54	0.82	1.59	0.85	- 0.44
4	การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น	1.77	0.74	1.57	0.89	1.66
5	การจัดกิจกรรมในวันประเพณีที่สำคัญ	2.51	0.58	2.33	0.71	1.97*
6	การอำนวยความสะดวกด้านอาคารสถานที่หรือวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมและประเพณี	2.27	0.85	2.20	0.82	0.58
	รวม	1.98	0.58	1.90	0.62	1.05

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 30 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านที่ตั้งโรงเรียนกับ
นอกหมู่บ้านที่ตั้งโรงเรียน มีทัศนคติต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ด้านการจัดโรงเรียนให้
เป็นศูนย์ส่งเสริมกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี โดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณา

ในรายกิจกรรมพบว่า ผู้บริหารทั้งสองกลุ่มมีทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อยู่หนึ่งกิจกรรมคือ กิจกรรมในวันประเพณีที่สำคัญ ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ ผู้บริหารทั้งสองกลุ่มมีทัศนคติแตกต่างกันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ปัญหาในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา

ในตอนนี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้จำแนกปัญหาออกเป็นสองลักษณะคือ ปัญหาในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นรายด้าน และปัญหาทั่วไปในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนในเขตการศึกษา 5 ดังตาราง 31 และ 32

ตาราง 31 ค่าความถี่ของปัญหาในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นรายด้าน

สภาพปัญหาในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นรายด้าน	ความถี่
<u>ด้านการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่</u>	
1. ครูไม่มีเวลาเพียงพอที่จะไปสำรวจข้อมูลหรือไปคลุกคลีกับชาวบ้าน	29
2. ประชาชนต้องออกไปประกอบอาชีพนอกบ้านตลอดทั้งวัน เมื่อคณะครูออกไปสำรวจข้อมูลจึงมักจะไม่มีพบ	25
3. บ้านเรือนของประชาชนอยู่กระจัดกระจาย ห่างไกลจากโรงเรียน การเดินทางไม่สะดวก การสำรวจข้อมูลจึงต้องใช้เวลามาก	24
4. ประชาชนไม่มีเวลาเพียงพอที่จะร่วมสำรวจปัญหาร่วมกับโรงเรียน	24
5. ประชาชนไม่สนใจและขาดความกระตือรือร้นที่จะแก้ปัญหของท้องถิ่นหรือปัญหาของส่วนรวม	15
6. หัวหน้าครอบครัวมักออกไปทำงานต่างถิ่น ไม่ไคร่อยู่บ้านเหลือแต่เด็กและคนแก่ เวลาไปสำรวจข้อมูล จึงมักไม่ได้ข้อมูลที่จำเป็นเท่าที่ควร	10
7. ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในการสำรวจปัญหา	10
8. ประชาชนให้ข้อมูลไม่ตรงกับสภาพความเป็นจริงโดยเฉพาะเรื่องเศรษฐกิจ	5
9. ประชาชนมีที่อยู่ไม่เป็นหลักแหล่ง มีการย้ายถิ่นเพื่อการประกอบอาชีพไปตามฤดูกาล จึงไม่มีความผูกพันกับท้องถิ่นของตนเอง	5
10. ประชาชนไม่ใคร่แสดงความคิดเห็น	3
<u>ด้านการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำของท้องถิ่น</u>	
1. ผู้นำของท้องถิ่นขาดความสนใจและขาดความกระตือรือร้นในการพัฒนาชุมชนของตนเอง	29
2. ผู้นำของท้องถิ่นมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี จึงต้องใช้เวลาด้านใหญ่ในการประกอบอาชีพของตนเอง	27

ตาราง 31 (ต่อ)

สภาพปัญหาในการจัดการศึกษาระบบโรงเรียนเป็นรายด้าน	ความถี่
3. ผู้นำของท้องถิ่นกับโรงเรียนขาดความร่วมมือและการประสานงานกัน	23
4. ผู้นำของท้องถิ่นขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง	20
5. ผู้นำของท้องถิ่นไม่ใคร่ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน	19
6. โรงเรียนไม่มีส่วนร่วมในการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำของท้องถิ่น	8
7. ผู้นำของท้องถิ่นขาดความคิดริเริ่มที่จะพัฒนาชุมชนของตนเอง	8
8. ครูมีความเห็นว่าการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำของท้องถิ่นเป็นหน้าที่ประจำของหน่วยงานอื่น	7
9. ประชาชนในหมู่บ้านมีความแตกแยกกัน และผู้นำของท้องถิ่นขาดความสามัคคีกัน	4
<u>ด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชนทั้งทางด้านวิชาการและวิชาชีพ</u>	
1. ประชาชนไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา และไม่สนใจทางด้านวิชาการหรือการหาความรู้เพิ่มเติม	38
2. ประชาชนไม่สนใจในบริการทางการศึกษาทั้งทางด้านวิชาการและวิชาชีพ	35
3. โรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญในการจัดกิจกรรมต่าง	29
4. ประชาชนให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนน้อย	25
5. โรงเรียนขาดแคลนอาคารสถานที่ในการจัดบริการทางด้านวิชาการและวิชาชีพ	19

ตาราง 31 (ต่อ)

สภาพปัญหาในการจัดการศึกษาระบบโรงเรียนเป็นรายด้าน	ความถี่
6. โรงเรียนขาดความร่วมมือและการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น	11
7. โรงเรียนไม่มีนโยบายในเรื่องการให้บริการการศึกษาแก่ประชาชน	4
<u>ด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นแหล่งข่าวสารข้อมูลเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน</u>	
1. โรงเรียนขาดวัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้ในการบริการข่าวสารให้แก่ประชาชน เช่น เครื่องขยายเสียง เป็นต้น	44
2. โรงเรียนขาดงบประมาณที่จะจัดทำเอกสารสิ่งพิมพ์เพื่อเผยแพร่ความรู้ให้แก่ประชาชน	39
3. โรงเรียนขาดบุคลากรที่จะจัดบริการและรับผิดชอบในการบริการความรู้แก่ประชาชน	25
4. บ้านเรือนของประชาชนอยู่กระจัดกระจายและอยู่ห่างไกลจากโรงเรียน การบริการข่าวสารจึงทำได้ยากและเสียเวลามาก	19
5. ประชาชนไม่สนใจในข่าวสารความรู้ที่โรงเรียนจัดบริการ	16
<u>ด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ประสานงาน ตลอดจนการบริการทางด้านวิชาการ และวิชาชีพ</u>	
1. เจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่นไม่ได้มาติดต่อประสานงานกับทางโรงเรียน โดยมักจะติดต่อกับผู้นำของท้องถิ่นหรือประชาชนโดยตรง	39
2. เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ ขาดการประสานงานและวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน	26
3. เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ ไม่ใคร่เข้าไปในชุมชน	23
4. เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ ปฏิบัติงานไม่จริงจัง มีการบริการประชาชนน้อย ส่วนมากไม่ได้อยู่ประจำในท้องถิ่น	22

ตาราง 31 (ต่อ)

สภาพปัญหาในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นรายด้าน	ความถี่
5. เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ ไม่ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนเท่าที่ควร	16
6. โรงเรียนไม่มีเวลาไปประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ	13
<u>ด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ส่งเสริมกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี</u>	
1. โรงเรียนขาดแคลนอาคารสถานที่ เช่น สนามกีฬา อาคารที่จะอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ	33
2. โรงเรียนขาดแคลนอุปกรณ์กีฬาและกรีฑาที่จะให้บริการแก่ประชาชน	30
3. ประชาชนไม่สนใจการกีฬาและนันทนาการ เพราะต้องใช้เวลาส่วใหญ่ในการประกอบอาชีพ	20
4. โรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความสามารถทางด้านกีฬา กรีฑา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี	19
5. การจัดกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรมประเพณี ประชาชนนิยมใช้วัดมากกว่าโรงเรียน	9
6. ประชาชนขาดความรับผิดชอบต่อวัสดุอุปกรณ์ที่โรงเรียนบริการ	8
7. โรงเรียนไม่อยู่ในชุมชน	5

จากตาราง 31 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 5 ต้องประสบปัญหาในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นรายด้านดังนี้

ปัญหาการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้านการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ ปัญหาที่โรงเรียนประสบปัญหามากที่สุดคือ ครูไม่มีเวลาเพียงพอ

ที่จะไปสำรวจข้อมูลหรือไปคลุกคลีกับชาวบ้าน รองลงมาเป็นปัญหาเกี่ยวกับการที่ประชาชนต้องออกไปประกอบอาชีพนอกบ้านตลอดทั้งวัน เมื่อคณะครูออกไปสำรวจข้อมูลจึงมักจะไม่มีพบ บ้านเรือนของประชาชนอยู่กระจัดกระจาย ห่างไกลจากโรงเรียน การเดินทางไม่สะดวก การสำรวจข้อมูลจึงต้องใช้เวลามากและประชาชนไม่มีเวลาเพียงพอที่จะร่วมสำรวจปัญหากับโรงเรียน ตามลำดับ

ปัญหาการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้านการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำของท้องถิ่น ปัญหาที่โรงเรียนประสบปัญหามากที่สุดคือ ผู้นำของท้องถิ่นขาดความสนใจและขาดความกระตือรือร้นในการพัฒนาชุมชนของตนเอง รองลงมาเป็นปัญหาเกี่ยวกับการที่ผู้นำของท้องถิ่นมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี จึงต้องใช้เวลาส่วใหญ่ในการประกอบอาชีพของตนเอง ผู้นำของท้องถิ่นกับโรงเรียนขาดความร่วมมือและการประสานงานกันและผู้นำของท้องถิ่นขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ตามลำดับ

ปัญหาการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชนทั้งทางด้านวิชาการและวิชาชีพ ปัญหาที่โรงเรียนประสบมากที่สุดคือ ประชาชนไม่เห็นความสำคัญของการศึกษาและไม่สนใจทางด้านวิชาการหรือการหาความรู้เพิ่มเติม รองลงมาเป็นปัญหาเกี่ยวกับการที่ประชาชนไม่สนใจในวิธีการทางการศึกษาทั้งทางด้านวิชาการและวิชาชีพ โรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ และประชาชนให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนน้อย ตามลำดับ

ปัญหาการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นแหล่งข่าวสารข้อมูลเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน ปัญหาที่โรงเรียนประสบมากที่สุดคือ โรงเรียนขาดวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการบริการข่าวสารให้แก่ประชาชน รองลงมาเป็นปัญหาเกี่ยวกับการที่โรงเรียนขาดงบประมาณที่จะจัดทำเอกสารสิ่งพิมพ์เพื่อเผยแพร่ความรู้ให้แก่ประชาชนและโรงเรียนขาดบุคลากรที่จะจัดบริการและรับผิดชอบในการบริการความรู้แก่ประชาชน ตามลำดับ

ปัญหาการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ประสานงานตลอดจนการบริการทางด้านวิชาการและวิชาชีพ ปัญหาที่โรงเรียนประสบมากที่สุดคือ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานอื่นไม่ได้มาติดต่อประสานงานกับทางโรงเรียน โดยมักจะติดต่อกับผู้นำของท้องถิ่นหรือประชาชนโดยตรง รองลงมาเป็นปัญหาเกี่ยวกับการที่เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ ขาดการประสานงานและวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ มักไม่ใคร่เข้าไปในชุมชนและเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ ปฏิบัติงานไม่จริงจัง มีการบริการประชาชนน้อย ส่วนมากไม่ได้อยู่ประจำในท้องถิ่น ตามลำดับ

ปัญหาการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ส่งเสริมกีฬานันทนาการ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี ปัญหาที่โรงเรียนประสบมากที่สุดคือ โรงเรียนขาดแคลนอาคารสถานที่ เช่นสนามกีฬา อาคารที่จะอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ รongลงมา เป็นปัญหาเกี่ยวกับการที่โรงเรียนขาดอุปกรณ์กีฬาและกีฬาที่จะให้บริการแก่ประชาชนและประชาชนไม่สนใจการกีฬาและนันทนาการเพราะต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการประกอบอาชีพ ตามลำดับ

ตาราง 32 ค่าความถี่ของปัญหาทั่วไปในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน

สภาพปัญหาทั่วไปในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน	ความถี่
<u>ปัญหาของโรงเรียน</u>	
1. ครูในโรงเรียนมีภารกิจหลักที่จะต้องสอนนักเรียนมากพออยู่แล้ว จึงไม่มีเวลาที่จะจัดบริการการศึกษาแก่ประชาชน	38
2. ครูไม่ได้อาศัยอยู่ในท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่ ครูส่วนมากเดินทางเข้าไปเย็นกลับ จึงไม่มีโอกาสที่จะไปคลุกคลีกับชาวบ้าน	36
3. โรงเรียนมีงบประมาณไม่เพียงพอ	36
4. โรงเรียนมีบุคลากรไม่เพียงพอ	29
5. โรงเรียนมีวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ	24
6. โรงเรียนมีอาคารสถานที่ไม่เพียงพอ	20
7. ครูมีความเข้าใจในการพัฒนาน้อย	9
8. ครูมีความเข้าใจว่าการให้การศึกษาแก่ประชาชนเป็นหน้าที่ของหน่วยงานอื่น ไม่ใช่หน้าที่ของโรงเรียนประถมศึกษา	5
<u>ปัญหาของประชาชน</u>	
1. ประชาชนส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการประกอบอาชีพของตนเอง จึงไม่มีเวลามาร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน	82
2. ประชาชนขาดความสนใจในกิจกรรมของโรงเรียน	23
3. ประชาชนสนใจในการศึกษาน้อย	15
4. ประชาชนมีการศึกษาไม่ดีพอ	8
5. คนหนุ่มสาวในหมู่บ้านจะออกไปทำงานต่างถิ่นเป็นจำนวนมาก ในหมู่บ้านจะเหลือแต่เด็กและคนแก่	5

จากตาราง 32 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 5 ต้องประสบปัญหาโดยทั่วไปในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้จำแนกออกเป็นสองลักษณะคือ ปัญหาของโรงเรียนและปัญหาของประชาชน ซึ่งมีรายละเอียดของปัญหาดังนี้

ปัญหาของโรงเรียน ปัญหาที่โรงเรียนประสบมากที่สุด ครูในโรงเรียนมีภารกิจหลักที่จะต้องสอนนักเรียนมากพออยู่แล้ว จึงไม่มีเวลาที่จะจัดบริการการศึกษาแก่ประชาชน รองลงมาเป็นปัญหาเกี่ยวกับการที่ ครูไม่ได้อาศัยอยู่ในท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่ โรงเรียนมีงบประมาณไม่เพียงพอ โรงเรียนมีบุคลากรไม่เพียงพอและโรงเรียนมีอาคารสถานที่ไม่เพียงพอ ตามลำดับ

ส่วนปัญหาของประชาชน ปัญหาที่โรงเรียนประสบมากที่สุดคือ ประชาชนส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการประกอบอาชีพ จึงไม่มีเวลามาร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน รองลงมาเป็นปัญหาเกี่ยวกับการที่ประชาชนขาดความสนใจในกิจกรรมของโรงเรียน ตามลำดับ

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 5 ที่มีต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน เมื่อจำแนกตามอายุ ประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหาร และที่อยู่อาศัยของผู้บริหาร
2. เพื่อศึกษาปัญหาในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาในการศึกษา 5

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ปีการศึกษา 2530 จากทุกจังหวัดในเขตการศึกษา 5 จำนวน 326 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบหลายชั้น (Multistage Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คือแบบสอบถามทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในเขตการศึกษา 5 ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยมีค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อตามเกณฑ์ที่กำหนด คือมีค่าที่ ($t - test$) ตั้งแต่ 2.35 ถึง 13.03 และแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 เนื้อหาของแบบสอบถามประกอบด้วย ข้อคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามตามตัวแปรที่ศึกษา ทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนต่อการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้แก่ประชาชนในเขตพื้นที่ที่โรงเรียนรับผิดชอบ จำนวนทดกัน และความเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับปัญหาในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนแต่ละด้าน แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า และแบบสอบถามปลายเปิด

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ติดต่อโดยตรงกับสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกอำเภอ โดยติดต่อผ่านสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในการส่งและเก็บแบบสอบถามกลับคืนจากผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในกรณีที่กลุ่มตัวอย่างไม่ส่งแบบสอบถามกลับคืนมาภายในเวลา 15 วัน ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในการติดตามแบบสอบถามคืนจากกลุ่มตัวอย่างจนได้แบบสอบถามครบตามจำนวนที่ต้องการ 326 ฉบับ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมดที่ส่งไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง โดยการคำนวณค่าความถี่และค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยการคำนวณค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาตัดสินตามเกณฑ์ต่อไปนี้

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 0	- 0.50	หมายความว่า	ปฏิบัติน้อยที่สุด
0.51	- 1.50	หมายความว่า	ปฏิบัติน้อย
1.51	- 2.50	หมายความว่า	ปฏิบัติปานกลาง
2.51	- 3.00	หมายความว่า	ปฏิบัติมาก

ส่วนข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อปัญหาในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน วิเคราะห์โดยการคำนวณค่าความถี่

3. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเกี่ยวกับทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 5 ตามตัวแปรอายุ ประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหาร และที่อยู่อาศัยของผู้บริหาร เพื่อการทดสอบสมมติฐาน โดยการทดสอบค่าที (t - test)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 5 มีทัศนคติต่อการจัดการศึกษา นอกระบบโรงเรียนโดยส่วนรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้บริหารโรงเรียน เห็นว่าโรงเรียนได้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ในด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ส่งเสริมกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี ด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นแหล่งข่าวสารข้อมูลเพื่อพัฒนา คุณภาพชีวิตของชุมชนและด้านการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำของท้องถิ่น แต่โรงเรียนได้มีการปฏิบัติอยู่ ในระดับน้อยในด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ประสานงานตลอดจนการบริการทางด้านวิชาการและ วิชาชีพ ด้านการสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ และด้านการ ให้การศึกษาแก่ประชาชนทางด้านวิชาการและวิชาชีพ เมื่อพิจารณาในรายกิจกรรมทั้งหมดพบว่า โรงเรียนปฏิบัติมากที่สุดสามกิจกรรมได้แก่ การอำนวยความสะดวกด้านอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ แก่หน่วยงานอื่น การจัดกิจกรรมในวันประเพณีที่สำคัญ และการกระตุ้นให้ประชาชนเห็นประโยชน์ของ การศึกษา ส่วนกิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติได้น้อยที่สุดสามกิจกรรมได้แก่ การประสานงานกับเจ้าหน้าที่ อุตสาหกรรม การจัดกลุ่มสนใจหรือวิชาชีพระยะสั้นและการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ตามลำดับ

2. ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการ เป็นผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกันมีทัศนคติต่อ การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ผู้บริหารที่มีอายุ และที่อยู่อาศัยแตกต่างกันมีทัศนคติโดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนเป็นรายด้านพบว่า ผู้บริหาร โรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการ เป็นผู้บริหารแตกต่างกันมีทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ในด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นแหล่งข่าวสารข้อมูลเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน และ มีทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำของท้องถิ่น ด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ประสานงานตลอดจนการบริการด้านวิชาการและวิชาชีพ และด้านการ ให้การศึกษาแก่ประชาชนทางด้านวิชาการและวิชาชีพ ส่วนผู้บริหารที่มีอายุและที่อยู่อาศัยแตกต่างกัน มีทัศนคติต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนในทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ในทำนองเดียวกัน เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนเป็นราย กิจกรรมพบว่า ผู้บริหารที่มีอายุแตกต่างกันมีทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ในกิจกรรมการเปิดบริการห้องสมุดโรงเรียนเพื่อการศึกษาค้นคว้า การจัดสอนกลุ่มสนใจหรือวิชาชีพ ระยะสั้น และการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน และมีพรรณะแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในกิจกรรมการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ และกิจกรรมการใช้เครื่อง ขยายเสียงในการบริการข่าวสารความรู้ ส่วนผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการ เป็นผู้บริหารแตกต่างกัน มีพรรณะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในการจัดกิจกรรมในวันประเพณีที่สำคัญและ กิจกรรมการจัดทำป้ายประกาศเพื่อเผยแพร่ข่าวสารความรู้ และมีพรรณะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ในกิจกรรมการเผยแพร่ความรู้ด้านวิชาการหรือวิชาชีพ กิจกรรมการจัดทำเอกสาร สิ่งพิมพ์เพื่อเผยแพร่ข่าวสารความรู้ กิจกรรมการมีส่วนร่วมในการกระตุ้นผู้นำของท้องถิ่นให้ทำกิจกรรม ที่เป็นสาธารณประโยชน์ กิจกรรมการอำนวยความสะดวกด้านอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์แก่หน่วยงานอื่น กิจกรรมการจัดการสอนกลุ่มสนใจหรือวิชาชีพระยะสั้น การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและพัฒนาความสามารถ ในการอ่านการเขียน การจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้นำความรู้ไปเผยแพร่กับผู้ปกครอง กิจกรรมการมี ส่วนร่วมของประชาชนกับโรงเรียนในการอภิปรายและวิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพปัญหาตลอดจนการแก้ปัญหา ของชุมชน กิจกรรมการจัดหรือสนับสนุนให้ผู้นำของท้องถิ่นไปทัศนศึกษาที่หมู่บ้านหรือตำบลที่คิดด้านการ พัฒนาท้องถิ่น กิจกรรมการร่วมมือกับผู้นำของท้องถิ่นในการชักจูงประชาชนให้ทำกิจกรรมที่เป็นสาธารณ- ประโยชน์ กิจกรรมการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน กิจกรรมการจัดให้ ประชาชนให้มีการแข่งขันกีฬาหรือกรีฑา กิจกรรมการใช้เครื่องขยายเสียงในการบริการข่าวสารความรู้ และกิจกรรมการชักจูงผู้นำของท้องถิ่นให้มีความเข้าใจและมองเห็นความสำคัญของการพัฒนาชุมชนโดย การพึ่งตนเอง ตามลำดับ และผลการเปรียบเทียบพรรณะของผู้บริหารโรงเรียนที่มีที่อยู่อาศัยแตกต่างกัน มีพรรณะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในกิจกรรมการมีส่วนร่วมกับชุมชนในการคัดเลือก ผู้นำของท้องถิ่น และการจัดกิจกรรมในวันประเพณีที่สำคัญ

3. ปัญหาในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา ผลการศึกษาพบว่า โรงเรียนประถมศึกษาต้องประสบปัญหาเกี่ยวกับคณะครูในโรงเรียน ประชาชน ผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ ของหน่วยงานต่าง ๆ และปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

3.1 ปัญหาเกี่ยวกับคณะครูในโรงเรียน ปัญหาที่สำคัญได้แก่ครูในโรงเรียนมีการกิจหลักที่จะต้องสอนนักเรียนมากพออยู่แล้ว จึงไม่มีเวลาที่จะจัดบริการการศึกษาแก่ประชาชน ครูไม่ได้อาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่ตั้งโรงเรียน จึงไม่มีโอกาสคลุกคลีกับชาวบ้านหรือจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนในด้านต่าง ๆ และครูขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน

3.2 ปัญหาเกี่ยวกับประชาชน ปัญหาที่สำคัญได้แก่ประชาชนส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการประกอบอาชีพของตนเองจึงไม่มีเวลามาร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียน ประชาชนขาดความสนใจในกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัด ประชาชนไม่เห็นความสำคัญของการศึกษาหรือการหาความรู้เพิ่มเติม และประชาชนให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนน้อย

3.3 ปัญหาเกี่ยวกับผู้นำของท้องถิ่น ปัญหาที่สำคัญได้แก่ ผู้นำท้องถิ่นขาดความสนใจและความกระตือรือร้นในการพัฒนาชุมชนของตนเอง ผู้นำของท้องถิ่นมีฐานะเศรษฐกิจไม่ดีจึงต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการประกอบอาชีพของตนเอง ผู้นำท้องถิ่นขาดความร่วมมือและการประสานงานกับทางโรงเรียนหรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน และผู้นำของท้องถิ่นขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

3.4 ปัญหาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ ปัญหาที่สำคัญได้แก่ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานอื่นไม่ได้มาติดต่อประสานงานกับทางโรงเรียนโดยมักจะติดต่อกับผู้นำของท้องถิ่นหรือประชาชนโดยตรง เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ ขาดการประสานงานและการวางแผนปฏิบัติงานร่วมกัน เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ ไม่ใคร่เข้าไปในชุมชน และเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ ปฏิบัติงานไม่จริงจังมีการบริการประชาชนน้อยส่วนมากไม่ได้ประจำอยู่ในท้องถิ่น

3.5 ปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ปัญหาที่สำคัญได้แก่ โรงเรียนขาดงบประมาณที่ใช้จ่ายในการจัดบริการไม่เพียงพอ งบประมาณที่ได้รับไม่ต่อเนื่อง โรงเรียนขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้ในการบริการกิจกรรมต่าง ๆ แก่ประชาชน และโรงเรียนขาดแคลนอาคารสถานที่ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะให้บริการการศึกษา นอกระบบโรงเรียนแก่ประชาชน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 5 ที่มีต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำมาเป็นประเด็นในการอภิปรายตามลำดับดังนี้

1. ผลการศึกษาทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน พบว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 5 มีความเห็นว่าโรงเรียนได้มีการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กับประชาชนในเขตพื้นที่ที่โรงเรียนรับผิดชอบโดยส่วนรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก็พบว่าโรงเรียนได้มีการปฏิบัติอย่างมากเพียงแค่ระดับปานกลาง จำนวนสามด้าน ส่วนอีกสามด้าน โรงเรียนได้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมก็พบว่าจากจำนวนกิจกรรมทั้งหมดที่ศึกษา 49 กิจกรรม โรงเรียนได้ปฏิบัติอย่างมากที่สุดเพียงแค่ระดับปานกลาง จำนวน 24 กิจกรรม ส่วนอีก 25 กิจกรรม โรงเรียนได้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย จึงอาจสรุปได้ว่า โรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 5 ได้มีการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนในระดับน้อย ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่ศึกษาพบว่าโรงเรียนประถมศึกษาได้มีการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย เช่น จากผลการวิจัยของ สนั่นจิตร สุคนธ์ทรัพย์ (สนั่นจิตร สุคนธ์ทรัพย์ 2522 : 177) ซึ่งศึกษาว่าโรงเรียนประถมศึกษาไม่สามารถส่งเสริมและจัดบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนแก่ชุมชนได้ ผลจากการวิจัยของ สัจจ อุทรานันท์ (สัจจ อุทรานันท์ 2526 : 135) ซึ่งศึกษาพบว่าโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย มีการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนน้อยมาก คือมีโรงเรียนเพียงร้อยละ 9.73 เท่านั้นที่ได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยที่บุคลากรในสถานศึกษาไม่ได้ตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบที่มีต่อชุมชน ครูไม่ได้ตระหนักถึงหน้าที่ของตนที่มีต่อสังคม และโรงเรียนไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ผลการวิจัยของ ชาตรี ธรรมธรรส (ชาตรี ธรรมธรรส 2528 : 98) ซึ่งได้ศึกษาพบว่าโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 ได้มีการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนอยู่ในเกณฑ์น้อย และจากผลการวิจัยของคิลก พัฒวิชัยโชติ (คิลก พัฒวิชัยโชติ 2528 : 189 - 209) ซึ่งศึกษาพบว่าโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษานอกโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย

จากข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ อาจสรุปได้ว่าการที่สำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดจุดมุ่งหมายที่จะให้โรงเรียนประถมศึกษา
ได้ร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กับประชาชนในเขตพื้นที่ที่โรงเรียน
รับผิดชอบนั้น ยังเป็นจุดมุ่งหมายที่ยังอยู่ห่างไกล สภาพการปฏิบัติดังกล่าวอาจอธิบายสาเหตุได้ด้วย
ข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ที่พบว่าโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตการศึกษา 5 ต้องประสบปัญหา
ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนในทุก ๆ ด้าน ข้อค้นพบในครั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นสภาพ
การปฏิบัติของโรงเรียนที่ยังอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่น่าพึงพอใจ หรือเป็นสภาพปัญหาของโรงเรียนประถมศึกษา
ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนก็ดี ต่างเป็นสภาพปัญหาที่โรงเรียนประถมศึกษาประสบอยู่ตั้งแต่
สมัยที่กองการศึกษาประชาบาล กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ได้มีการจัดโรงเรียนประถมศึกษา
ในสังกัดให้เป็นโรงเรียนชุมชน จนถึงสมัยปัจจุบันที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการพัฒนาโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัด ให้มีการจัดการศึกษาให้กับประชาชน
ในเขตพื้นที่ที่โรงเรียนรับผิดชอบ ตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน (กศ.พช.)
ดังนั้น ถ้าสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจะพัฒนาโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดให้
สามารถจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวมากยิ่งขึ้น ก็จำเป็นจะต้อง
วิเคราะห์สภาพปัญหาของโรงเรียนประถมศึกษาอย่างจริงจังและอย่างเป็นระบบ/รวมทั้งการกำหนด
นโยบายและแผนงานให้ชัดเจนว่าโรงเรียนประถมศึกษาควรมีบทบาทในการจัดการศึกษานอกระบบ
โรงเรียนอย่างไร มากน้อยแค่ไหน เพราะในสภาพปัจจุบันบุคลากรที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัด
การศึกษาในระดับประถมศึกษาหลาย ๆ ฝ่ายต่างสับสนในบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัด
การศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูประถมศึกษา ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษา
ให้กับประชาชน ดังจะเห็นได้จากผลการวิจัยในครั้งนี้ที่พบว่าผู้บริหารโรงเรียนบางคนมีความเห็นว่า
โรงเรียนยังไม่มีนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน และครูมีความเข้าใจว่าการให้
การศึกษาแก่ประชาชนเป็นหน้าที่ของหน่วยงานอื่น ไม่ใช่หน้าที่ของโรงเรียนประถมศึกษา และจากผล
การวิจัยเรื่องการศึกษาคุณภาพครูประถมศึกษาของ ศรีสมร พุ่มสะอาด (ศรีสมร พุ่มสะอาด
2530 : 134) ซึ่งได้ศึกษาพบว่าคุณลักษณะที่สามารถจำแนกคุณภาพครูประถมศึกษาออกเป็นครูกลุ่มที่มี
มีคุณภาพสูงและคุณภาพต่ำ มีสี่ด้าน ตามลำดับความสำคัญ คือ ความรู้ในวิชาชีพ คุณธรรมและจริยธรรม

วินัย และการพัฒนาชุมชน เฉพาะคุณลักษณะด้านการพัฒนาชุมชนนั้นเป็นคุณลักษณะที่มีค่าสัมประสิทธิ์ในการจำแนกกลุ่มที่มีค่าเป็นลบ ซึ่งหมายความว่าครูที่มีคุณภาพสูงมีคุณลักษณะด้านการพัฒนาชุมชนน้อยกว่าครูที่มีคุณภาพต่ำ เป็นต้น

2. ผลการศึกษาปัญหาในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 5 พบว่าโรงเรียนประสบปัญหาในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนในทุกด้าน ข้อค้นพบเกี่ยวกับสภาพปัญหาดังกล่าวนับเป็นข้อมูลที่สำคัญที่จะช่วยอธิบายถึงเหตุผลที่ทำให้โรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 5 ได้มีการปฏิบัติกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนในระดับน้อย ซึ่งผู้วิจัยได้นำปัญหามาเป็นประเด็นในการอภิปรายดังนี้

2.1 ปัญหาเกี่ยวกับคณะครูในโรงเรียน ได้แก่การที่ครูไม่มีเวลาเพียงพอที่จะสำรวจข้อมูลหรือไปคลุกคลีกับชาวบ้านหรือการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานอื่นตลอดจนการบริการการศึกษาให้กับประชาชน เพราะครูมีภารกิจหลักที่จะต้องสอนนักเรียนในแต่ละวันมากพออยู่แล้ว โรงเรียนมีบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญในการจัดกิจกรรมด้านต่าง ๆ ให้แก่ประชาชน ครูจำนวนมากไม่ได้พักอาศัยอยู่ในท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่ จึงไม่มีโอกาสได้คลุกคลีกับชาวบ้าน นอกจากนั้นครูยังมีความเข้าใจในการพัฒนาน้อย ครูเข้าใจว่าการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนเป็นหน้าที่หลักของหน่วยงานอื่น ไม่ใช่หน้าที่ของโรงเรียนประถมศึกษา โดยเฉพาะการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำของท้องถิ่น ครูมีความเห็นว่าเป็นหน้าที่หลักของหน่วยงานอื่นที่ต้องรับผิดชอบโดยตรงอยู่แล้ว ผู้บริหารโรงเรียนบางคนยังได้แสดงความเห็นเพิ่มเติมว่าโรงเรียนยังไม่ได้มีนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้กับประชาชนที่อยู่นอกกระบบโรงเรียน

จากผลการวิจัยครั้งนี้จะเห็นได้ว่า ครูในโรงเรียนประถมศึกษาซึ่งเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่สุดในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กับประชาชน ประสบปัญหาในหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านความสามารถ ด้านความรู้ความเข้าใจ ความคิดเห็น ตลอดจนเรื่องราวเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูแต่ละคน ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปรีชา นิพนธ์พิทยา (ปรีชา นิพนธ์พิทยา 2523 : 103) ซึ่งได้ศึกษาพบว่าโรงเรียนชุมชนในเขตการศึกษา 1 มีปัญหาสำคัญในการดำเนินงานอยู่ในระดับมากเกี่ยวกับการขาดครูสอนวิชาชีพที่จำเป็นสำหรับประชาชน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประเสริฐ ขาวงษ์ (ประเสริฐ ขาวงษ์ 2524 : 72) ซึ่งได้ศึกษาพบว่าโรงเรียนประถมศึกษา

สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ต้องประสบปัญหาในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในระดับมากเกี่ยวกับครูไม่มีที่พักอยู่ในชุมชน จึงไม่มีโอกาสได้คลุกคลีกับชาวบ้าน ครูมีงานประจำในหน้าที่ทำการสอนที่โรงเรียนมาก ไม่มีโอกาสได้ออกไปเยี่ยมผู้ปกครอง ครูมีรายได้น้อย จำเป็นต้องประกอบอาชีพอื่นด้วย จึงไม่มีโอกาสจัดการศึกษาผู้ใหญ่ในชุมชน โรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้านที่จะให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชน และสอดคล้องกับความเห็นของวิญญู คณะอนันต์ (วิญญู คณะอนันต์ 2528 : 3) ที่มีความเห็นว่า ตามสภาพความเป็นจริงของการจัดการศึกษาในปัจจุบัน โรงเรียนประถมศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งของรัฐในด้านการจัดการศึกษา การให้ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นที่จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนมีน้อยมาก และไม่ได้รับประสานงานหรือขอความร่วมมือจากสถานประกอบการของเอกชนในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ผู้บริหารและครูไม่ได้ให้ความสนใจกับการศึกษาเท่าที่ควร โดยมุ่งเฉพาะงานในระบบโรงเรียนมากกว่าทำให้การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนไม่มีประสิทธิภาพ และจัดได้ไม่ทั่วถึงหรือเพียงพอกับความต้องการของพลเมือง

➤ 2.2 ปัญหาเกี่ยวกับประชาชน ได้แก่ ประชาชนมีฐานะยากจน ต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการประกอบอาชีพของตน จึงไม่มีเวลาเพียงพอที่จะร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับทางโรงเรียน หรือได้มีโอกาสพบปะกับคณะครูในโรงเรียน ประชาชนมีการศึกษาน้อย ไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา ไม่สนใจที่จะศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม จึงไม่สนใจในบริการทางการศึกษาที่โรงเรียนจัดให้ไม่ว่าจะเป็นบริการทางด้านวิชาการ วิชาชีพ การกีฬา หรือนันทนาการ ก็ตาม นอกจากนั้นประชาชนยังขาดความสนใจขาดความกระตือรือร้นที่จะแก้ปัญหาของท้องถิ่นของตนเอง และมักจะไม่นิยมแสดงความคิดเห็น ประชาชนบางส่วนมีการย้ายถิ่นไปตามฤดูกาลเพื่อการประกอบอาชีพ จึงขาดความผูกพันกับท้องถิ่นของตน ส่วนประชาชนที่มาใช้บริการต่าง ๆ ของทางโรงเรียนก็มักจะขาดความรับผิดชอบต่อวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดบริการให้

✧ ผลการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาของประชาชนครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมัคร หนูไฟโรจน์ (สมัคร หนูไฟโรจน์ 2518 : 208 - 209) ซึ่งค้นพบว่าปัญหาของโรงเรียนประถมศึกษาในภาคใต้ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนคือการที่ประชาชนขาดความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการจัดการศึกษาของท้องถิ่น เพราะประชาชนมีภารกิจมาก ผลการวิจัยของ

ประเสริฐ ขาวงษ์ (ประเสริฐ ขาวงษ์ 2524 : 72) ซึ่งศึกษาพบว่าโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ต้องประสบปัญหาเกี่ยวกับการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนระดับมาก เนื่องมาจากการที่ประชาชนมีฐานะทางเศรษฐกิจยากจนและไม่เห็นคุณค่าของการศึกษา ประชาชนจึงไม่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนเท่าที่ควร โรงเรียนกับชุมชนไม่ให้ความร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่น และโรงเรียนกับชุมชนไม่มีโอกาสได้ประชุมปรึกษาหารือกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิญญู คณะอนันต์ (วิญญู คณะอนันต์ 2528 : 54) ซึ่งได้ศึกษาพบว่าปัญหาการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาในชายฝั่งทะเลตะวันออก คือปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนมากกว่าด้านอื่น ๆ

ปัญหาเกี่ยวกับการขาดความสนใจในบริการทางการศึกษาที่โรงเรียนจัดให้ดังกล่าว นอกจากจะมีสาเหตุมาจากการที่ประชาชนมีฐานะยากจนแล้ว อาจมีสาเหตุอื่น ๆ อีกหลายประการ เช่น กิจกรรมทางการศึกษาไม่น่าสนใจหรือไม่สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของประชาชน ประชาชนจึงไม่สนใจในกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดให้ เพราะโรงเรียนมีการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนในระดับน้อย แต่ถ้าโรงเรียนประถมศึกษาได้มีการปรับปรุง การดำเนินงานกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยมีการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการขึ้นแท้จริงของประชาชนแล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อจัดโครงการการศึกษาให้กับประชาชน การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาก็น่าจะบรรลุผลได้มากยิ่งขึ้น ดังจะเห็นได้จากการศึกษาปัญหาในการบริหารการพัฒนาชนบทของรัฐบาล ของผดุง อารยะวิญญู (ผดุง อารยะวิญญู 2529 : 25) ซึ่งศึกษาพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาชนบทระดับหมู่บ้าน มีปัจจัยด้านความสอดคล้องระหว่างโครงการพัฒนาชนบทกับความต้องการของประชาชน เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง นอกจากนั้นสาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้ประชาชนขาดความสนใจในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน คือ ประชาชนขาดการชักจูงจากเจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับหมู่บ้าน ผลจากการวิจัยครั้งนี้พบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้มีที่พักอยู่ในหมู่บ้านที่โรงเรียนตั้งอยู่ โดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียนมีจำนวนถึงร้อยละ 78.5 ที่มีที่พักอยู่นอกหมู่บ้านที่โรงเรียนตั้งอยู่ ครูในโรงเรียนประถมศึกษาจึงมีโอกาสดูแลคลุกคลีกับชาวบ้านไม่มากนัก ผู้นำของท้องถิ่นก็ต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการประกอบอาชีพ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ ก็มักจะไม่ได้เข้าไปในหมู่บ้าน ประชาชนจึงขาดการชักนำจากบุคลากรผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนหลาย ๆ ฝ่าย ถ้าจะปรับปรุงการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กับ

ประชาชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จำเป็นที่บุคลากรที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนหลาย ๆ ฝ่ายควรจะได้ช่วยกันประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเห็นคุณค่าของกิจกรรมทางการศึกษาที่โรงเรียนจัดให้ ดังที่งานวิจัยของ ผดุง อารยะวิญญู (ผดุง อารยะวิญญู 2529 : 25) ได้ศึกษาพบว่า มูลเหตุของการมีส่วนร่วมโครงการการพัฒนาเกิดจากการชักจูงจากเจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับหมู่บ้านอีกด้วย

2.3 ปัญหาเกี่ยวกับผู้นำของท้องถิ่น ได้แก่ ผู้นำของท้องถิ่นขาดความสนใจ ขาดความกระตือรือร้น ขาดความรู้ความเข้าใจและขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการพัฒนาชุมชนของตนเอง ประกอบกับผู้นำของท้องถิ่นมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี จึงต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการประกอบอาชีพของตน ผู้นำของท้องถิ่นมักมีการแตกความสามัคคีกัน ผู้นำของท้องถิ่นมักไม่ให้ความร่วมมือกับโรงเรียน ผู้นำท้องถิ่นกับโรงเรียนจึงขาดความร่วมมือร่วมใจและขาดการประสานสัมพันธ์กันอย่างสิ้นเชิง

จากผลการวิจัยครั้งนี้จะเห็นได้ว่า ผู้นำของท้องถิ่นซึ่งถูกคาดหวังจากโครงการพัฒนาต่าง ๆ ว่าจะเป็นคนที่เป็นแกนนำในการพัฒนา ก็ยังมีสภาพไม่พร้อมทั้งในฐานะที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการพัฒนาและผู้มีส่วนร่วมที่สำคัญในการพัฒนา ตามความจริงแล้วผู้นำท้องถิ่นมีส่วนชักจูงให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่มเป็นอย่างมาก (พิรศักดิ์ ศรีศักดิ์วิชัย 2524 : 38) ดังจะเห็นได้จากผลงานวิจัยของ ผดุง อารยะวิญญู (ผดุง อารยะวิญญู 2529 : 25) ซึ่งศึกษาพบว่าระดับการศึกษาของผู้นำของท้องถิ่น ลักษณะความเป็นผู้นำของผู้นำท้องถิ่น ความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับเจ้าหน้าที่ในระดับอำเภอและจังหวัด ความสนใจของผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนระดับหมู่บ้าน แต่คุณลักษณะของผู้นำของท้องถิ่นที่ค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ ส่วนใหญ่จะขาดคุณลักษณะดังกล่าว อาจเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้งานการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

วิญญู คณะอนันต์ (วิญญู คณะอนันต์ 2528 : 65) เสนอความเห็นไว้ว่า ความไม่พร้อมของผู้นำชุมชนเป็นปัญหาประการหนึ่งของการเข้าร่วมของประชาชน ดังนั้นการที่จะพัฒนาการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา จำเป็นที่จะต้องพัฒนาผู้นำของท้องถิ่นด้วย

2.4 ปัญหาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ การที่เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานอื่นไม่ได้มีการติดต่อหรือประสานงานกับโรงเรียน แต่จะติดต่อกับผู้นำของท้องถิ่นหรือประชาชนโดยตรง เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ ขาดการวางแผนและขาดการประสานงานเพื่อปฏิบัติงานร่วมกัน

เจ้าหน้าที่มักจะไม่ค่อยเข้าไปในชุมชน เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานไม่จริงจัง มีการจัดบริการแก่ประชาชนน้อย และมักจะไม่ได้อยู่ประจำในท้องถิ่นที่ตนเองรับผิดชอบ และเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ มักจะไม่ค่อยให้ความร่วมมือกันทางโรงเรียน

ข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าปัญหาการประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ยังเป็นปัญหาที่แก้ไม่ตก และนับเป็นปัญหาสำคัญปัญหาหนึ่งที่ทำให้โครงการการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เพราะมีหลายหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการให้การศึกษาแก่ประชาชน แต่ละหน่วยงานก็ทำงานแบบต่างคนต่างทำ ขาดการประสานงานกัน จึงเกิดปัญหาความซ้ำซ้อนและไม่สามารถจัดการศึกษาได้อย่างทั่วถึงและขาดประสิทธิภาพ ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของปรีชา นิพนธ์พิทยา (ปรีชา นิพนธ์พิทยา 2523 : 103) ซึ่งศึกษาพบว่าปัญหาในการดำเนินงานของโรงเรียนชุมชนในเขตการศึกษา 1 มีปัญหาสำคัญในการดำเนินงานในระดับมากเกี่ยวกับการขาดความร่วมมือการประสานงานกันระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานของราชการต่าง ๆ สอดคล้องกันกับแนวคิดของวิลโลว์ ตั้งจิตสมคิด (วิลโลว์ ตั้งจิตสมคิด 2526 : 86 - 87) ซึ่งมีความเห็นว่าการจัดการศึกษาของหน่วยงานต่าง ๆ นั้น ส่วนใหญ่จะเป็นการจัดเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้าตามสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชน โดยไม่ได้มีการร่วมมือกันอย่างจริงจัง ต่างคนต่างทำเกิดความซ้ำซ้อน ซึ่งบางครั้งเป็นเหตุให้ไม่พบความต้องการที่แท้จริงของประชาชน และจากเหตุที่หน่วยงานต่าง ๆ ที่จัดการศึกษาด้านนี้ต่างคนต่างทำนี้เองทำให้เป็นการยากที่รัฐบาลจะจัดสรรงบประมาณได้อย่างถูกต้อง งบประมาณจึงซ่อนอยู่ในแผนงานและโครงการอื่น ๆ ทั้งนี้เนื่องจากขาดการวางแผนในระยะยาวร่วมกันของหน่วยงานที่มีส่วนในการจัดการศึกษาด้านนี้ และสอดคล้องกับแนวคิดของยุวัฒน์ วุฒิเมธี (ยุวัฒน์ วุฒิเมธี 2525 : 48) ซึ่งมีความเห็นว่า ปัญหาของการทำงานการศึกษา นอกระบบโรงเรียน มีประเด็นปัญหาสำคัญที่สุดคือความไม่ร่วมมือประสานงานกันอย่างจริงจังของเจ้าหน้าที่ส่วนราชการที่รับผิดชอบ มีความไม่จริงจังต่อกัน เนื่องจากคิดว่า เมื่อร่วมมือกับหน่วยงานอื่นหรือบุคคลอื่น จะทำให้อำนาจชื่อเสียงของตนและของหน่วยงานนั้นลดลงไป ปัญหาเกี่ยวกับการประสานงานของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า อาจมีปัญหามาจากสองสาเหตุ คือ การขาดการประสานงานกันขององค์กรทุกระดับของแต่ละหน่วยงาน ในด้านนโยบายและการวางแผนปฏิบัติการ และการขาดการติดตามผลว่าการวางแผนเพื่อการประสานงานกันนั้น ได้ดำเนินไปตามที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ มีปัญหาอย่างไร จะร่วมมือกันแก้ปัญหาเหล่านั้นได้อย่างไร

ซึ่งทราบได้ที่รัฐบาลยังไม่สามารถแก้ปัญหาการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนโรงเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบของหลาย ๆ หน่วยงาน ด้วยวิธีการปรับปรุงกลไกทางด้านการประสานงานแล้ว ปัญหาความคืบหน้าประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนก็ยังคงอยู่ต่อไป

2.5 ปัญหาเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกได้แก่ การที่โรงเรียนขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ ตลอดจนอาคารสถานที่ที่จะใช้ในการจัดกิจกรรมการศึกษาให้กับประชาชน เช่นโรงเรียนขาดวัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้ในการบริการข่าวสาร โรงเรียนไม่มีอุปกรณ์กีฬาและกรีฑาที่จะบริการแก่ประชาชน โรงเรียนขาดงบประมาณที่จะนำมาใช้ในการทำเอกสารสิ่งพิมพ์เพื่อเผยแพร่ความรู้ให้กับประชาชน ตลอดจนขาดแคลนอาคารสถานที่ที่จะอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจัดกีฬา กรีฑา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น และขาดแคลนอาคารสถานที่ที่จะใช้ในการบริการทางด้านวิชาการและวิชาชีพแก่ประชาชน

ข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ แสดงให้เห็นถึงสภาพปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ และอาคารสถานที่ของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ปัญหาที่นับเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาไม่บรรลุผลเท่าที่ควร ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปรีชา นิพนธ์พิทยา

(ปรีชา นิพนธ์พิทยา 2523 : 103) ซึ่งได้ศึกษาพบว่าโรงเรียนชุมชนในเขตการศึกษา 1 ประสบปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนงบประมาณในการดำเนินงาน ขาดเครื่องมือในการสอนวิชาชีพและขาดปัจจัยที่จะเอื้ออำนวยความสะดวกต่อชุมชน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของสนานจิตร์ สุกนธทรัพย์ (สนานจิตร์ สุกนธทรัพย์ 2522 : 177) ซึ่งศึกษาพบว่าโรงเรียนประถมศึกษาไม่สามารถจัดบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนได้ เพราะมีปัญหาด้านงบประมาณเป็นสำคัญ สอดคล้องกับผลการวิจัยของประเสริฐ ช่างษ์ (ประเสริฐ ช่างษ์ 2524 : 72) ซึ่งศึกษาพบว่าโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ประสบปัญหาการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เกี่ยวกับการขาดเครื่องมือเครื่องใช้ในการสื่อสารประชาสัมพันธ์กับประชาชน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของเสน่ห์ ระหว่างบ้าน (เสน่ห์ ระหว่างบ้าน 2524 : 66) ซึ่งศึกษาพบว่าโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรีขาดความพร้อมในด้านปัจจัยในการดำเนินการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน

นอกจากนั้นข้อค้นพบครั้งนี้ยังเป็นข้อยืนยันถึงเงื่อนไขหรือข้อจำกัดที่สำคัญประการหนึ่งของการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทย ซึ่งเรียกว่าขีดจำกัดของทรัพยากรที่ใช้ในการจัดการศึกษา

(ชุมพล หนูแสง 2526 : 34 - 35) ทั้งนี้เพราะประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ประชาชนส่วนใหญ่มีฐานะยากจน รัฐบาลมีงบประมาณจำกัด ภายใต้งบประมาณเช่นนี้ ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุดโดยจะต้องใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดด้วย ถึงแม้ปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกและอาคารสถานที่ของโรงเรียนอาจแก้ไขได้โดยการจัดสรรงบประมาณจากกรมเจ้าสังกัด แต่วิธีการดังกล่าวสามารถปฏิบัติได้ไม่มากนัก วิธีการแก้ปัญหาที่อาจปฏิบัติได้วิธีหนึ่งคือ การนำทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ในการจัดการศึกษา ไม่ว่าทรัพยากรนั้นจะเป็นสิ่งของ อาคารสถานที่ หรือบุคคลก็ตาม แต่การแก้ปัญหาโดยวิธีนี้ก็จำเป็นที่จะต้องมีการปรับปรุงการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับองค์กรอื่น ๆ ที่ดำเนินการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนอยู่ในท้องถิ่นด้วยนั่นเอง

2.6 ปัญหาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของชุมชนและโรงเรียน เป็นปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจเป็นสำคัญ กล่าวคือ ทั้งประชาชน ผู้นำท้องถิ่น หรือแม้กระทั่งครูในโรงเรียนต่างต้องประสบปัญหาทางเศรษฐกิจด้วยกันทุกฝ่าย ภายใต้งบประมาณที่บีบคั้น ต่างฝ่ายต่างต้องทำมาหากินเพื่อให้มีชีวิตรอดอยู่ในสังคมได้ นอกจากนั้นสภาพการตั้งบ้านเรือนของประชาชนส่วนใหญ่อยู่กระจัดกระจาย การคมนาคมไม่สะดวกและมีโรงเรียนจำนวนไม่น้อยที่ไม่ได้ตั้งอยู่ในชุมชน ซึ่งเป็นปัญหาของโรงเรียนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประเสริฐ ขาวงษ์ (ประเสริฐ ขาวงษ์ 2524 : 72) ซึ่งศึกษาพบว่าโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ประสบปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพราะชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ส่วนมากมีฐานะทางเศรษฐกิจในระดับต่ำ

ข้อค้นพบเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านที่ได้จากการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นสภาพที่แท้จริงของชาวชนบทไทยส่วนใหญ่ ซึ่งมีสภาพความยากจน เจ็บป่วยและมีการศึกษาน้อย ซึ่งเป็นปัญหาที่รัฐบาลได้มีแผนพัฒนาอย่างจริงจัง ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) จนถึงปัจจุบัน ถึงแม้ปัญหาความยากจนของประชาชนจะลดน้อยถอยลงบ้าง แต่สภาพปัญหาดังกล่าวก็ยังมีอยู่ทั่วไปในชนบทไทย ดังเช่นข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยนี้ ครูประถมศึกษาไม่ควรคิดว่าสภาพปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาอุปสรรคในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กับประชาชน แต่ควรคิดว่าสิ่งนั้นเป็นสภาพการณ์ที่ท้าทายหรือเป็นเป้าหมายของ

การจัดการศึกษาที่จะต้องจัดสภาพการณ์เหล่านั้นให้หมดสิ้นไป ถ้าครูประถมศึกษาในทุกตำบลและหมู่บ้านสามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จ ประเทศไทยโดยส่วนรวมก็จะเข้าสู่ความเป็นประเทศพัฒนาในที่สุด

ปัญหาในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 5 ทั้งหกประการที่กล่าวมา ถ้าวิเคราะห์โดยใช้แนวคิดของโบล่า (Bhola. 1979 : 36 - 41) ซึ่งได้แบ่งโครงการทางการศึกษาผู้ใหญ่ออกเป็น 4 องค์ประกอบ คือ สภาพแวดล้อมหรือบริบท (Environment or Context) ปัจจัยป้อนเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และ ผลผลิต (Output) แล้ว สรุปได้ว่าสาเหตุที่ทำให้โรงเรียนจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนได้ในระดับน้อยนั้น เกิดจากสภาพปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยป้อนเข้า ได้แก่ คณะครูในโรงเรียน ประชาชน ผู้นำของท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และปัญหาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของชุมชนและโรงเรียนเป็นสำคัญ อันเป็นผลทำให้ไม่สามารถจัดการกระบวนการได้ตามต้องการ ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อผลผลิตซึ่งหมายถึงคุณภาพชีวิตของชนในชนบทโดยส่วนรวม

3. ผลการเปรียบเทียบทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ตามตัวแปรอายุ ประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหาร และที่อยู่อาศัย ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

3.1 ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุแตกต่างกันมีทัศนคติต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนไม่แตกต่างกัน ทั้งโดยส่วนรวมและในรายด้าน ผลการวิจัยครั้งนี้ขัดแย้งกับผลการวิจัยของสุรพงศ์ พูลสุวรรณ (สุรพงศ์ พูลสุวรรณ 2526 : 161) ที่ศึกษาพบว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุแตกต่างกันมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนแตกต่างกัน

3.2 ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารแตกต่างกัน มีทัศนคติต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนในรายด้านผู้บริหารทั้งสองกลุ่มมีทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวนหนึ่งด้าน และมีทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวนสามด้าน โดยที่ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีความเห็นว่าโรงเรียนได้มีการปฏิบัติกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี ทั้งโดยส่วนรวมและในรายด้าน ผลงานวิจัยนี้ขัดแย้งกับผลงานวิจัยของ สุรพงศ์ พูลสุวรรณ

(สุรพงศ์ พูลสุวรรณ 2526 : 161) ที่ศึกษาพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์แตกต่างกัน มีบทบาทในการพัฒนาชุมชนไม่แตกต่างกัน และขัดแย้งกับผลงานวิจัยของ ประเสริฐ ชาวงษ์ (ประเสริฐ ชาวงษ์ 2524 : 77) ที่ศึกษาพบว่า ครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีประสบการณ์แตกต่างกันมีบทบาทในการบริหารงานไม่แตกต่างกัน และขัดแย้งกับผลงานวิจัยของ พรเพ็ญ อินทร์แก้ว (พรเพ็ญ อินทร์แก้ว 2528 : 63) ที่ได้ ศึกษาพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์การบริหารงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่องานการศึกษา นอกโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

3.3 ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านที่ตั้งโรงเรียน กับผู้บริหาร ที่มีที่อยู่อาศัยนอกหมู่บ้านที่ตั้งโรงเรียน มีทัศนคติต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนไม่แตกต่างกัน ทั้งโดยส่วนรวมและในรายด้าน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุรพงศ์ พูลสุวรรณ (สุรพงศ์ พูลสุวรรณ 2526 : 166) ที่ศึกษาพบว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีที่อยู่อาศัยอยู่ในและนอกหมู่บ้านที่ตั้ง โรงเรียนมีบทบาทต่อการพัฒนาชุมชนไม่แตกต่างกัน

จากผลการเปรียบเทียบทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามตัวแปรดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ตัวแปรที่มีผลทำให้ทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนมีความแตกต่างกัน คือตัวแปรที่เป็น ประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหาร ซึ่งเป็นตัวแปรที่สำคัญที่สุดในจำนวนตัวแปรที่ศึกษาทั้งสามตัวที่เป็น ตัวบ่งชี้ถึงคุณภาพของผู้บริหาร ส่วนตัวแปรอีกสองตัว คืออายุและที่อยู่อาศัยของผู้บริหารไม่ได้มีผล ทำให้ทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกัน

เนื่องจากทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งเป็นตัวแปรตามในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนของคณะครูในโรงเรียน ทุกคน ดังนั้นปริมาณความมากน้อยของค่าคะแนนเฉลี่ยของทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนย่อมจะขึ้นอยู่กับ ผลการปฏิบัติงานของคณะครูในโรงเรียนทุกคนด้วย แต่ในโรงเรียนแต่ละโรงเรียนย่อมมีผู้บริหารโรงเรียน เป็นผู้นำที่สำคัญ โดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งมีความสำคัญยิ่งในวงการศึกษานานาชาติ (บุญญ์ สาร 2519 : 365) โรงเรียนจะดีหรือไม่ดี มีคุณภาพหรือไม่มีคุณภาพ ขึ้นอยู่กับ ผู้บริหารโรงเรียนเป็นสำคัญ (ก่อ สวัสดิพานิชย์ 2522 : 13) โดยที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมี งานในหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบห้าประการคือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานธุรการ การเงิน อาคารสถานที่และการบริการ งานบริหารด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

และการบริหารงานกิจการนักเรียน การบริหารงานทั้งห้าประการนี้ จะต้องปฏิบัติอย่างประสานสัมพันธ์กัน ไม่โดยทางตรงก็โดยทางอ้อม แต่เมื่อปฏิบัติโดยส่วนรวมแล้ว ก็จะส่งผลโดยตรงต่อโครงการจัดการศึกษาทั้งหมดของโรงเรียน (นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ 2527 : 170 - 171) ดังนั้น ผลการปฏิบัติงานของคณะครูในโรงเรียนจึงขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารเป็นสำคัญ ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารมากกว่าจะส่งผลต่อการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนของคณะครูในโรงเรียน ได้มากกว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารน้อยกว่า จากผลการวิจัยครั้งนี้ จึงเป็นเครื่องยืนยันได้ว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีคุณภาพสูงย่อมมีความสามารถในการบริหารโรงเรียนให้สามารถจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนได้มากกว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีคุณภาพต่ำ ดังนั้นถ้าจะพัฒนาโรงเรียนประถมศึกษาให้สามารถจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้ได้ผลยิ่งขึ้น ก็มีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาคุณภาพของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาด้วย

อย่างไรก็ดีถึงแม้ผลจากการวิจัยครั้งนี้ส่วนใหญ่ได้พบว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีอายุตั้งแต่ 41 - 60 ปีขึ้นไป ได้มีการปฏิบัติกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีอายุตั้งแต่ 25 - 40 ปี ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีการปฏิบัติมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี และผู้บริหารโรงเรียนที่มีที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านที่ตั้งโรงเรียนได้มีการปฏิบัติกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนมากกว่าผู้บริหารที่มีที่อยู่อาศัยนอกหมู่บ้านที่ตั้งโรงเรียน ทั้งในรายด้านและรายกิจกรรมก็ตาม แต่ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติในด้านการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ พบว่าผลการเปรียบเทียบออกมาในทางตรงกันข้าม และเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมก็ยังพบว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีอายุตั้งแต่ 25 - 40 ปี มีการปฏิบัติกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีอายุตั้งแต่ 41 - 60 ปี ในบางกิจกรรม เช่น กิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนกับโรงเรียนในการอภิปรายและวิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพปัญหา ตลอดจนการหาวิธีแก้ปัญหาของชุมชน กิจกรรมการอำนวยความสะดวกด้านวัสดุอุปกรณ์กีฬาหรือกรีฑา และกิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนกับโรงเรียนในการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารต่ำกว่า 10 ปี มีการปฏิบัติมากกว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ในบางกิจกรรม เช่น กิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนกับโรงเรียนในการอภิปรายและวิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพปัญหา ตลอดจนการหาวิธีแก้ปัญหาของชุมชน กิจกรรมการมีโอกาสนำให้คลุกคลีกับชาวบ้านของคณะครูในโรงเรียนและกิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนกับโรงเรียนใน

การสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน และผู้บริหารที่มีที่อยู่อาศัยนอกหมู่บ้านที่ตั้งโรงเรียนมีการปฏิบัติกิจกรรมมากกว่าผู้บริหารที่มีที่อยู่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่ตั้งโรงเรียนในบางกิจกรรม เช่น การจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ด้านการเกษตร กิจกรรมการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน และกิจกรรมการจัดทำระบบข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนไว้เป็นหลักฐาน เป็นต้น

จากการวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าตัวแปรทั้งสามที่ศึกษามีอิทธิพลต่อการจัดกิจกรรมการศึกษา นอกระบบโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 5 มีปริมาณมากน้อยแตกต่างกัน และตัวแปรแต่ละตัวก็มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนในแต่ละด้านและแต่ละกิจกรรมแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมต่าง ๆ มีลักษณะการจัดแตกต่างกัน และการจัดกิจกรรมของโรงเรียนอาจได้รับอิทธิพลจากตัวแปรตัวอื่น ๆ ที่ส่งผลร่วมกันกับตัวแปรทั้งสามที่ศึกษาดังนั้นการที่จะศึกษาค้นคว้าเพื่อปรับปรุงการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา ควรได้มีการคำนึงถึงทั้งลักษณะการจัดกิจกรรมและอิทธิพลของตัวแปรอื่น ๆ ที่คาดว่าจะมีผลต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาให้มากกว่านี้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ควรมีการจัดประชุม อบรมหรือสัมมนา เพื่อพัฒนาความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาทั้งในด้านการบริหารงานของโรงเรียนโดยทั่วไปและด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพราะผู้บริหารที่มีคุณภาพสูงจะสามารถบริหารโรงเรียนด้านการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ได้

1.2 ควรมีการอบรมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน แก่ครูในโรงเรียนประถมศึกษา ตลอดจนการเสริมสร้างเจตคติที่ถูกต้องแก่ครูเกี่ยวกับบทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน

1.3 ควรมีการจัดสรรงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้กับโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนอย่างเพียงพอ

1.4 ควรมีการวางแผนการประสานงานระหว่างองค์กรต่าง ๆ ที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กับประชาชน ทั้งองค์กรของรัฐบาลและเอกชนในทุกๆระดับ รวมทั้งต้องมีการติดตามผล ทดลองการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนการประสานงานที่ได้วางไว้อย่างจริงจังและอย่างต่อเนื่อง

1.5 ควรมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจัดประชุม อบรม หรือศึกษานอกสถานที่ เพื่อให้ความรู้แก่ผู้นำท้องถิ่นและประชาชนเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยมีการชักจูงให้ประชาชนเห็นคุณค่าของการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ทดลองวิธีการรับบริการทางการศึกษาที่หน่วยงานต่าง ๆ จัดให้

1.6 ควรมีการจัดสัมมนาครูโรงเรียนประถมศึกษา กับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนในระดับหมู่บ้านหรือตำบล เพื่อจะได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน จะได้ช่วยกันหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน และเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

2.1 ควรศึกษาทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนในเขตการศึกษาอื่น ๆ โดยอาจเพิ่มตัวแปรที่อยู่นอกเหนือจากการวิจัยในครั้งนี้ เช่น ขนาดของโรงเรียน โรงเรียนนอกเมืองกับโรงเรียนในเมือง เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาทัศนคติที่มีต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานอื่น ๆ นอกเหนือจากบุคลากรสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เช่น เจ้าหน้าที่กรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ กรมอนามัย เป็นต้น

2.3 ควรศึกษาสภาพการปฏิบัติงานและปัญหาในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนของหน่วยงานต่าง ๆ ที่ดำเนินอยู่ในหมู่บ้านหรือตำบลโดยใช้วิธีการอื่น ๆ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

การศึกษานอกโรงเรียน, กรม การประชุมสัมมนานักบริหารการศึกษานอกโรงเรียน โรงพิมพ์
วิศตอการพิมพ์ 2524, 141 หน้า

แผนพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน ฉบับที่ 6 (2530 - 2534) โรงพิมพ์การศาสนา
2529, 76 หน้า

กิตติโชค ห้อยยี่เก การมีส่วนร่วมของประชาชนในโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท : การศึกษา
เฉพาะกรณีในโรงเรียนถิ่นโอบาสวิทยา วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2527,
181 หน้า อักสำเนา

ก่อ สวัสดิพิบูลย์ "บทบาทของผู้ปกครองและครูในการพัฒนาการศึกษาเยาวชน" วารสารวิชาการ
คณะครุศาสตร์วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา 2 : 11 - 15 . พฤศจิกายน - มีนาคม 2522
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6
(พ.ศ. 2530 - 2534) ระคับก่อนประถมศึกษา และประถมศึกษา อักษรไทย 2529,
200 หน้า

สรุปผลการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน (กศ.พช.)
ปีงบประมาณ 2526 - 2529 สำนักพิมพ์กราฟิเคอาร์ต 2529, 86 หน้า

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 โรงพิมพ์
คุรุสภาลาดพร้าว 2520, 20 หน้า

แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์
2529, 248 หน้า

ควิน ขาวหนู "บทบาทของโรงเรียนในการพัฒนาชนบท" พัฒนาชุมชน 5 : 37 - 46
พฤษภาคม 2526

จารึก โสคติพันธุ์ "แนวคิดและประสบการณ์การผสมผสานระหว่างการศึกษาในระบบโรงเรียน
กับการศึกษานอกระบบโรงเรียน" วารสารการศึกษานอกโรงเรียน 136 : 45 - 46
กุมภาพันธ์ - มีนาคม 2530

จินตนา ยูนิพันธ์ "แนวคิดและรูปแบบของระบบการศึกษาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาสังคมอุตสาหกรรม"

ใน เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ เรื่องการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ครั้งที่ 2 หน้า 75 - 87 ชลบุรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บางแสน, 2526, อัสสัมชัญ

ชลทิพย์ เอี่ยมสำอางค์ การประเมินผลกระทบของโครงการการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อประชาชนในชนบท ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ค. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2530, 306 หน้า อัสสัมชัญ

✓ ชาติรี ธรรมธรรส บทบาทในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาตามการรับรู้ของเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ผู้บริหาร ศึกษาพิเศษและครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในเขตการศึกษา 6 วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2528, 157 หน้า อัสสัมชัญ

ชุมพล หนูสง "แนวคิดการจัดการศึกษานอกโรงเรียน" วารสารการศึกษานอกโรงเรียน 114 : 34 - 40 เมษายน - พฤษภาคม 2526

ชูเกียรติ สีสวรรณ์ "การศึกษานอกโรงเรียนกับระบบการศึกษาตลอดชีวิต" วารสารการศึกษา นอกระบบโรงเรียน 133 : 34 - 35 สิงหาคม - กันยายน 2526

✓ คิลก พัฒนวิชัยโชติ การศึกษากิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2528, 278 หน้า อัสสัมชัญ

ทิพย์วดี ไชยงยศ บทบาทของสภาตำบลในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2521, 63 หน้า อัสสัมชัญ

ทองใบ แพบทาม คู่มือการดำเนินงานของโรงเรียนชุมชน นครราชสีมา ตราเพื่อการพิมพ์ 2521, 154 หน้า

นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ "บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียน" วารสารครุศาสตร์ 12 : 169 - 173 เมษายน - มิถุนายน 2527

บรรจง ชูสกุลชาติ กรมการศึกษานอกโรงเรียน โรงพิมพ์รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์ 2522,
136 หน้า

✓ ปฐม นิคมานนท์ การศึกษานอกระบบโรงเรียน โรงพิมพ์พิทยอักษร 2528, 364 หน้า

ประเสริฐ ช่างษ์ ปัญหาในการบริหารงานของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ปรินญาโนพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2524, 110 หน้า อัดสำเนา

ปรีชา นิพนธ์พิทยา การดำเนินงานโรงเรียนชุมชนในเขตการศึกษา 1 วิทยานิพนธ์ ค.ม.
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2523, 159 หน้า อัดสำเนา

ผกาพันธ์ วัฒนปราณี บทบาทของครูในคณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชุมชนในระดับตำบล
ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2529, 209 หน้า

ผดุง อารยะวิญญู "ปัญหาในการบริหารการพัฒนาชนบทของรัฐบาล" การศึกษานอกระบบ
3 : 23 - 25 ธันวาคม 2529

พรเพ็ญ อินทร์แก้ว บทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อการศึกษานอกระบบ
โรงเรียน ปรินญาโนพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2528,
104 หน้า อัดสำเนา

พิษณุ สุจิรัตธรรม งานบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาในภาคเหนือ
วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2519, 200 หน้า อัดสำเนา

พิรศักดิ์ ศรีศักดิ์วิชัย "ปัญหาในการจัดชุมชน" การศึกษานอกโรงเรียน 108 : 26 - 41
ตุลาคม - พฤศจิกายน 2524

ปิญญ์ สาธิต หลักการบริหารการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 3 สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช 2519, 536 หน้า
ยงยุทธ โคตมะ "บทบาทของโรงเรียนเกี่ยวกับการศึกษานอกโรงเรียน" วารสารการศึกษาเอกชน
8 : 19 กรกฎาคม 2526

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี "มุมมองหนึ่งของการศึกษานอกโรงเรียนในทัศนะผู้บริหาร" การศึกษานอกโรงเรียน
111 : 44 - 49 เมษายน - พฤษภาคม 2525

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ หลักการวิจัยทางการศึกษา ศึกษาพร 2528, 314 หน้า

วิชัย ฤกษ์สำราญ งานบริหารการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา

ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2521, 189 หน้า
อัครสำเนา

วิญญู คณะอนันต์ ปัญหาการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัด

ชายฝั่งทะเลตะวันออก วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน

2528, 83 หน้า อัครสำเนา

วิไล ตั้งจิตสมคิด การศึกษานอกระบบ โอเคียนสโตร์ 2526, 126 หน้า

ศรีสมร พุ่มสะอาด การศึกษาคุณภาพครูประถมศึกษา วิทยานิพนธ์ กศ.ค. มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2530, 359 หน้า อัครสำเนา

ศึกษานิเทศก์, กระทรวง แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 โรงพิมพ์ในเต็คโปรดักชั่น

2520, 20 หน้า

รายงานการสัมมนาการศึกษานอกระบบโรงเรียน อักษรบัณฑิต 2517, 153 หน้า

สงขลานครินทร์, มหาวิทยาลัย และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ รายงานการ

ประเมินผลโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน (กศ.พช.) ปิงปประมาณ

2526 - 2527 ม.ป.ท., 2529, 446 หน้า อัครสำเนา

สังข์ อุทรานันท์ รายงานการวิจัยเรื่อง สภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาในภาคตะวันออกของ

ประเทศไทย สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2526, 174 หน้า

สถิตย์ชัย วรานนท์พานิช การมีส่วนร่วมในโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ ของครูโรงเรียน

ประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

2528, 97 หน้า อัครสำเนา

สนั่น อินทรประเสริฐ คู่มือโรงเรียนชุมชน โรงพิมพ์รุ่งวัฒนา 2519, 230 หน้า

สนานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์ "สภาพการดำเนินงานการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกระบบโรงเรียนของ

โรงเรียนชุมชนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด" ใน รายงานการสัมมนาเรื่องบทบาทสถาบัน

อุดมศึกษาว่าด้วยการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกระบบ หน้า 177 ทบวงมหาวิทยาลัย 2522

- ✓ สนอง คุณมาศ บทบาทการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดศรีสะเกษ ปริณานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2528,
 124 หน้า อัดสำเนา ๕๑๐-๑๗๓๑๖๑๕
- สมักร หนูไพโรจน์ งานบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด
ในภาคใต้ วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2518, 261 หน้า อัดสำเนา
- สวัสดิ์ ทรัพย์จำนงค์ "การประสานงานเพื่อประสิทธิภาพของการศึกษานอกโรงเรียนในชั้นปฏิบัติการ"
ใน การศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต หน้า 76 - 92 โรงพิมพ์เจริญผล 2525
- สะอาด พองอินทร์ บทบาทในการพัฒนาชนบทของครูโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการการศึกษา
เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน ตามการรับรู้ของครูและผู้บริหารการศึกษาในเขตการศึกษา 8
วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2527, 222 หน้า อัดสำเนา
- สิริ เทศประสิทธิ์ เอกสารการสอนชุดวิชา โรงเรียนกับชุมชน เล่มที่ 2 หน่วย 8 - 15
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2525, 219 หน้า
- สุนทร โคตรบรรเทา "โรงเรียนชุมชนกับการพัฒนา" ใน เอกสารการสอนชุดวิชาโรงเรียนกับชุมชน
หน่วยที่ 8 - 15 หน้า 192 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2525
- สุนทร สุนันทชัย การศึกษานอกโรงเรียน บรรณกิจ 2523, 183 หน้า
- สุมน อมรวิวัฒน์ "การปรับปรุงหลักสูตรประถมศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของคนไทยในทศวรรษหน้า"
สารพัฒนาหลักสูตร 31 : 3 - 13 ตุลาคม 2527
- สุรพงศ์ พูลสุวรรณ บทบาททางการศึกษาของครูใหญ่ต่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่ชนบทยากจนของ
เขตการศึกษา 11 ปริณานิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัยศิลปากร นครปฐม 2526,
 175 หน้า อัดสำเนา
- สุรัตนา บุรณะวิทย์ การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดกาญจนบุรี
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2528, 102 หน้า อัดสำเนา
- สุรางค์ ชูสิงห์ การศึกษาทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้นำท้องถิ่นต่อบทบาทของโรงเรียน
ประถมศึกษาในการพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน จังหวัดนครสวรรค์ ปริณานิพนธ์ กศ.ม.
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2529, 210 หน้า อัดสำเนา

เสน่ห์ ระหว่างบ้าน การศึกษานอกโรงเรียนที่เป็นไปได้ของโรงเรียนประถมศึกษาต่อการบริการการศึกษา
นอกระบบโรงเรียน วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัยศิลปากร นครปฐม 2524, 197 หน้า
 อัครสำเนา

เสาวนีย์ เสนาสู การศึกษาชุมชน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2529,
 212 หน้า อัครสำเนา

✓ อรุณ บุญโสภาค การบริหารการศึกษานอกโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัยศิลปากร นครปฐม
 2528, 104 หน้า อัครสำเนา

อนรรักษ์ ปัญญาวัฒน์ การศึกษานอกโรงเรียน : การวางแผนพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน โอเคียนสโตร์
 2526, 206 หน้า

อุ้นตา นพคุณ การศึกษานอกระบบโรงเรียน โรงพิมพ์เจริญผล 2523, 207 หน้า

Becerra, G. Vega. "Role Perceptions of Administrators and Community Representation in Participatory Decision Making," Dissertation Abstract International. 34 : 6887 A, November, 1974.

Bhola, H.S. Evaluation Functional Literacy. Tehran, Hulton Educational Publications, 1979. 164 p.

Bruce, Elkins Louis. "The Role of the Elementary Principle in Community School Relation," Dissertation Abstract International. Vol. 90, No. 11, 1972.

Cronbach, Lee Joseph. Essentials of Psychological Testing. 3d.ed., New York : Harper and Brothers, 1970.

Edward, Allen L. Statistical Analysis. New York, Rinehart and Company, 1958. 234 p.

Ferguson, George A. Statistical Analysis in Psychology and Education. 5th.ed., Tokyo, McGraw - Hill Book Company, 1981. 549 p.

Ramirez, Emilliano C. "Activities and Procedures of Some Community Schools in the United States and Their Implication for the Phillippines," Dissertation Abstracts International. Vol. 20, No. 6, 1969.

Thompson, Martha E. "Nonformal Education for Rural Development : The Women's Training Center in Senegal," Dissertation Abstracts International. 42 : 5001 - A, June, 1982.

Winner, B.J. Statistical Principles in Experimental Design. 2nd.ed.,
New York, McGraw - Hill Book Company, 1971. 907 p.

Yamane , Taro. Statistics : An Introductory Analysis. 2nd.ed., New York,
Harper and Row, 1967. 919 p.

ကမ္ဘာပေါ်တွင်

ภาคผนวก ก

หนังสือติดต่อขอความอนุเคราะห์

ที่ ทม 1007/1247

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

20 ตุลาคม 2530

เรื่อง ขออนุมัติ

เรียน หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นายไพฑูรย์ ไหมกล่อม เป็นนิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอก
การศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้นี้มีความประสงค์จะมาติดต่อเพื่อขอความช่วยเหลือในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง การศึกษาทฤษฎีของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน
ในเขตการศึกษา 5

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

ผศ.ดร. เสาวนีย์ เสนาสู่ ประธาน

รศ.ดร. สุนทร โคตรบรรเทา กรรมการ

สิ่งที่นิสิตใคร่ขออนุมัติคือ ขอความร่วมมือจากหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ในสำนักงาน
การประถมศึกษา ให้ผู้บริหารระดับโรงเรียน (ครูใหญ่หรืออาจารย์ใหญ่) ตอบแบบสอบถาม เพื่อเป็น
ข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความช่วยเหลือในครั้งนี้ และขอขอบคุณ
ในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมพร บัวทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร 2584119

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจคุณภาพเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจคุณภาพเครื่องมือ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่ อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มศว.ประสานมิตร
2. อาจารย์ระลึก ธาณี ศิษยานิเทศก์ สปจ.อุบลราชธานี
3. อาจารย์เย็นใจ มังคะตานะรา ศิษยานิเทศก์ สปจ.ปัตตานี
4. อาจารย์ ดร.ชลทิพย์ เอี่ยมสำอางค์ นักวิชาการศึกษา กองแผนงานและวิจัย
กรมการศึกษานอกโรงเรียน

ภาคผนวก ก

1. ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ
2. ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามแบบสอบถามทั้งฉบับ

ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t
	$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2	
1	2.12	0.44	0.96	0.70	3.90
2	1.60	0.83	0.32	0.39	4.16
3	2.20	0.41	0.64	0.49	5.90
4	2.16	0.64	0.60	0.66	4.93
5	1.88	0.44	0.48	0.59	4.95
6	2.36	0.40	1.36	0.40	2.45
7	2.12	0.44	0.64	0.49	5.53
8	2.16	0.39	0.80	0.66	4.77
9	2.44	0.34	1.24	0.69	4.26
10	2.52	0.26	1.00	0.50	6.28
11	2.64	0.24	1.28	0.71	5.03
12	2.16	0.30	0.92	0.32	5.61
13	1.24	0.60	0.28	0.46	3.35
14	1.24	0.93	0.28	0.54	2.84
15	0.80	0.66	0.16	0.22	2.44
16	1.92	0.74	0.72	0.54	3.81
17	1.84	0.47	0.48	0.42	5.16
18	1.96	0.70	0.96	0.95	2.79
19	2.72	0.21	2.00	0.58	2.91
20	2.24	0.27	0.68	0.22	7.95

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t
	$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2	
21	1.88	0.36	0.28	0.29	7.13
22	2.28	0.29	0.44	0.42	7.83
23	1.56	0.34	0.16	0.14	7.28
24	1.84	0.22	0.20	0.16	9.46
25	2.16	0.30	0.28	0.21	9.43
26	2.08	0.32	0.40	0.58	6.35
27	2.00	0.25	0.16	0.14	10.62
28	2.32	0.22	0.36	0.32	13.03
29	2.33	0.39	1.08	0.74	3.59
30	1.88	0.77	0.72	0.79	3.33
31	2.00	0.83	0.68	0.81	3.71
32	2.32	0.22	1.56	0.67	2.88
33	2.24	0.44	0.76	0.52	5.43
34	2.12	0.27	0.72	0.61	5.34
35	2.08	0.49	0.56	0.34	6.00
36	2.08	0.32	0.68	0.56	5.36
37	2.60	0.25	1.20	0.66	5.27
38	2.08	0.41	0.56	0.42	6.00
39	2.16	0.30	0.44	0.42	7.26
40	1.96	0.29	0.56	0.75	4.93
41	1.24	0.94	0.04	0.04	4.37
42	1.76	0.52	0.12	0.11	7.43

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t
	$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2	
43	2.68	0.22	1.40	1.08	4.03
44	2.20	0.58	0.88	0.44	4.69
45	2.32	0.57	1.16	0.72	3.67
46	2.04	0.37	1.04	0.79	3.34
47	2.16	0.39	0.76	0.27	6.20
48	2.64	0.32	1.88	1.02	2.35
49	2.64	0.32	1.04	0.62	5.93

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ

การวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา

(α - Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach. 1970 : 161)

สูตร

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

k แทน จำนวนข้อของแบบสอบถาม

S_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวมของแบบสอบถามทั้งฉบับ

S_i^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนของแบบสอบถามแต่ละข้อ

แทนค่าในสูตร

$$\begin{aligned} \alpha &= \frac{49}{49-1} \left[1 - \frac{38.9312}{647.1971} \right] \\ &= 0.9594 \end{aligned}$$

ภาคผนวก ง

แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
สุขุมวิท 23 พระโขนง กรุงเทพฯ 10110

19 ตุลาคม 2530

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

เรียน ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 5

ข้าพเจ้า นายไพฑูรย์ ไชยมงคล นิสิตปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กำลังดำเนินการวิจัยเรื่อง "การศึกษาพรรณนาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษาระบบโรงเรียน ในเขตการศึกษา 5" ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการส่งเสริมการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในลำดับต่อไป

คำตอบของท่านที่ได้จากการตอบแบบสอบถามฉบับนี้มีความสำคัญอย่างยิ่ง ต่อการวิจัยในครั้งนี้ จึงใคร่ขอความกรุณาท่านตอบแบบสอบถามให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงให้มากที่สุดและด้วยความสบายใจ เพราะคำตอบของท่านจะไม่มีผลเสียเกี่ยวกับตัวท่านแต่ประการใด

ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ได้รับความกรุณาจากท่านในครั้งนี้ เมื่อท่านตอบแบบสอบถามเสร็จแล้ว โปรดส่งแบบสอบถามกลับคืนไปยังสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอด้วย จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายไพฑูรย์ ไชยมงคล)

นิสิตปริญญาโท สาขาการศึกษาผู้ใหญ่
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

แบบสอบถามทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อ
การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในเขตการศึกษา 5

ตอนที่ 1

ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดให้รายละเอียดเกี่ยวกับตัวท่าน โดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐

1. อายุ

☐ 25 - 40 ปี

☐ 41 - 60 ปี

2. ประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหาร

☐ ต่ำกว่า 10 ปี

☐ 10 ปีขึ้นไป

3. ที่อยู่อาศัย

☐พักอาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่ตั้งโรงเรียน

☐พักอาศัยอยู่นอกหมู่บ้านที่ตั้งโรงเรียน

ตอนที่ 2

ทัศนคติที่มีต่อการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา

คำชี้แจง

ข้อความต่อไปนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อ
งานการศึกษานอกระบบโรงเรียน จำนวน 6 ด้าน โปรดพิจารณาว่าโรงเรียนของท่านได้ปฏิบัติกิจกรรม
เหล่านั้นในระดับใด (ไม่มีการปฏิบัติ ปฏิบัติน้อย ปฏิบัติปานกลาง หรือ ปฏิบัติมาก) โปรดทำเครื่องหมาย
ถูก (✓) ลงในช่องระดับการปฏิบัติที่ตรงกับสภาพการปฏิบัติจริงของโรงเรียนของท่าน และถ้าโรงเรียน
ประสบปัญหาในการจัดกิจกรรมในแต่ละด้านอย่างไร โปรดระบุปัญหาลงในช่องว่างหลังข้อความใน
แต่ละด้านด้วย

1. ด้านการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่

ข้อ	กิจกรรม	ระดับการปฏิบัติ			
		ไม่มีการปฏิบัติ	ปฏิบัติได้	ปฏิบัติปานกลาง	ปฏิบัติมาก
1	โรงเรียนสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่				
2	โรงเรียนจัดทำระบบข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนไว้เป็นหลักฐาน				
3	โรงเรียนนำสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนมาเป็นแนวทางในการจัดการพัฒนาท้องถิ่นให้กับประชาชน				
4	ประชาชนมีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน				
5	ประชาชนมีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการอภิปรายและการวิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพปัญหาตลอดจนการหาวิธีแก้ปัญหาของชุมชน				
6	คณะครูในโรงเรียนมีโอกาสคลุกคลีกับชาวบ้านโดยการพูดคุยหรือโดยการเยี่ยมบ้านหรือเรียกสวนไร่นาของผู้ปกครองนักเรียน				

ปัญหาในการจัดกิจกรรม

โรงเรียนของท่านประสบปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมด้านใดบ้าง โปรดระบุ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ด้านการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำของท้องถิ่น

ข้อ	กิจกรรม	ระดับการปฏิบัติ			
		ไม่มีการปฏิบัติ	ปฏิบัติโดย	ปฏิบัติปานกลาง	ปฏิบัติมาก
7	โรงเรียนมีส่วนร่วมกันชุมชนในการคัดเลือกผู้นำของท้องถิ่น				
8	โรงเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อยกย่องบุคคลตัวอย่าง ของชุมชนในด้านต่าง ๆ				
9	โรงเรียนมีส่วนร่วมในการกระตุ้นผู้นำของท้องถิ่นให้ทำกิจกรรม ที่เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม				
10	โรงเรียนชักจูงผู้นำของท้องถิ่นให้มีความเข้าใจและมองเห็น ความสำคัญของการพัฒนาชุมชนโดยการพึ่งตนเอง				
11	โรงเรียนร่วมกับผู้นำของท้องถิ่นในการชักจูงประชาชนให้ทำ กิจกรรมที่เป็นสาธารณประโยชน์				
12	โรงเรียนให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้นำเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ของตนเอง เช่น การฝึกอบรม หรือการถ่ายทอดความรู้โดย วิธีการต่าง ๆ				
13	โรงเรียนจัดหรือสนับสนุนให้ผู้นำท้องถิ่นไปทัศนศึกษาที่หมู่บ้านหรือ ตำบลที่เด่นด้านการพัฒนา				

ปัญหาในการจัดกิจกรรม

โรงเรียนของท่านประสบปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมด้านใดบ้าง โปรดระบุ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชนทั้งทางด้านวิชาการและวิชาชีพ

ข้อ	กิจกรรม	ระดับการปฏิบัติ			
		ไม่มีการปฏิบัติ	ปฏิบัติน้อย	ปฏิบัติปานกลาง	ปฏิบัติมาก
14	โรงเรียนจัดการศึกษาผู้ใหญ่ให้แก่ประชาชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียน				
15	โรงเรียนจัดสอนกลุ่มสนใจหรือจัดสอนวิชาชีพระยะสั้นให้แก่ประชาชน				
16	โรงเรียนเปิดบริการห้องสมุดโรงเรียนให้กับประชาชนได้มาศึกษา ค้นคว้า				
17	โรงเรียนจัดให้มีการเผยแพร่ความรู้ด้านวิชาการหรือวิชาชีพแก่ ประชาชน				
18	โรงเรียนให้การสนับสนุนที่อ่านหนังสือพิมพ์สำหรับประชาชน				
19	โรงเรียนกระตุ้นให้ประชาชนเห็นประโยชน์ของการศึกษา				
20	โรงเรียนให้คำปรึกษาแก่ประชาชนทั้งทางด้านวิชาการและวิชาชีพ				
21	โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ด้านการเกษตรแก่ประชาชน				
22	โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ด้านสาธารณสุขแก่ประชาชน				
23	โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ด้านกฎหมายแก่ประชาชน				
24	โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ทางด้านการเมืองแก่ประชาชน				
25	โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ด้านการประกอบอาชีพแก่ ประชาชน				
26	โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ด้านการพัฒนาจิตใจแก่ประชาชน				
27	โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ด้านเศรษฐกิจแก่ประชาชน				
28	โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและพัฒนาความสามารถใน การอ่าน-การเขียนแก่ประชาชน				

ปัญหาในการจัดกิจกรรม

โรงเรียนของท่านประสบปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมด้านใดบ้าง โปรดระบุ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. ด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นแหล่งข่าวสารข้อมูลเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน

ข้อ	กิจกรรม	ระดับการปฏิบัติ			
		ไม่มีการปฏิบัติ	ปฏิบัติโดย	ปฏิบัติตามกลาง	ปฏิบัติมาก
29	โรงเรียนจัดทำป้ายประกาศเพื่อเผยแพร่ข่าวสารความรู้ แก่ประชาชน				
30	โรงเรียนจัดทำเอกสารสิ่งพิมพ์เพื่อเผยแพร่ข่าวสารความรู้ แก่ประชาชน				
31	โรงเรียนใช้เครื่องกระจายเสียงในการบริการข่าวสารความรู้ แก่ประชาชน				
32	โรงเรียนจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้นำความรู้ไปเผยแพร่กับ ผู้ปกครอง				
33	โรงเรียนจัดประชุมประชาชนเพื่อแจ้งข่าวความเคลื่อนไหว ตลอดจนนโยบายของทางราชการ				
34	โรงเรียนส่งเสริมให้มีป้ายคำขวัญเกี่ยวกับการพัฒนา เพื่อสร้าง อุดมการณ์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน				

ปัญหาในการจัดกิจกรรม

โรงเรียนของท่านประสบปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมด้านนี้อย่างไรบ้าง โปรดระบุ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. ด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ประสานงานตลอดจนการบริการทางด้านวิชาการ
และวิชาชีพ

ข้อ	กิจกรรม	ระดับการปฏิบัติ			
		ไม่มีการปฏิบัติ	ปฏิบัติน้อย	ปฏิบัติปานกลาง	ปฏิบัติมาก
35	โรงเรียนได้เป็นสื่อกลางในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นแก่หน่วยงานของรัฐบาลและเอกชนที่เกี่ยวข้อง				
36	โรงเรียนร่วมพิจารณาและวางแผนทางปฏิบัติงานกับหน่วยงานที่เข้ามาปฏิบัติงานในท้องถิ่น				
37	โรงเรียนได้มีการประสานงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเพื่อมาให้ความรู้ด้านอนามัยแก่ประชาชน				
38	โรงเรียนได้มีการประสานงานกับเจ้าหน้าที่เกษตรเพื่อมาให้ความรู้ด้านการเกษตรแก่ประชาชน				
39	โรงเรียนได้มีการประสานงานกับพัฒนากรเพื่อมาให้ความรู้ด้านการพัฒนาท้องถิ่นแก่ประชาชน				
40	โรงเรียนได้มีการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของกรมการศึกษา นอกโรงเรียนเพื่อมาให้ความรู้แก่ประชาชน				
41	โรงเรียนได้มีการประสานงานกับเจ้าหน้าที่อุตสาหกรรมเพื่อมาให้ความรู้ด้านอุตสาหกรรมในครัวเรือนแก่ประชาชน				
42	โรงเรียนได้มีการประสานงานกับเจ้าหน้าที่องค์กรเอกชนที่มีจุดมุ่งหมายจะช่วยเหลือประชาชน				
43	โรงเรียนอำนวยความสะดวกทางด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์แก่หน่วยงานที่มาให้ความรู้แก่ประชาชน				

ปัญหาในการจัดกิจกรรม

โรงเรียนของท่านประสบปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมด้านนี้อย่างไรบ้าง โปรดระบุ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. ด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ส่งเสริมกีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี

ข้อ	กิจกรรม	ระดับการปฏิบัติ			
		ไม่มีการปฏิบัติ	ปฏิบัติโดย	ปฏิบัติปานกลาง	ปฏิบัติมาก
44	โรงเรียนจัดให้ประชาชนในท้องถิ่นมีโอกาสแข่งขันกีฬาหรือกรีฑา				
45	โรงเรียนอำนวยความสะดวกด้านวัสดุอุปกรณ์กีฬาหรือกรีฑาแก่ประชาชน				
46	โรงเรียนส่งเสริมให้มีกิจกรรมนันทนาการขึ้นในโรงเรียนหรือในหมู่บ้าน				
47	โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น				
48	โรงเรียนจัดกิจกรรมในวันประเพณีที่สำคัญ เช่นวันลอยกระทง วันเข้าพรรษา ฯลฯ				
49	โรงเรียนอำนวยความสะดวกด้านอาคารสถานที่หรือวัสดุอุปกรณ์ แก่ประชาชนในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมและประเพณี				

ปัญหาในการจัดกิจกรรม

โรงเรียนของท่านประสบปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมด้านต่อไปนี้บ้าง โปรดระบุ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

โปรดส่งแบบสอบถามกลับคืนไปยังสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอด้วย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ นายไพฑูรย์ ไฉมกล่อม
วัน เดือน ปีเกิด 27 กรกฎาคม 2501
สถานที่เกิด ตำบลเกาะหลัก อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
ที่อยู่ปัจจุบัน 55 - 57 ร้านพชมภัตต์ ถนนพิทักษ์ชาติ อำเภอเมือง
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 77000 โทร. 601298 (032)

ประวัติการศึกษาและการฝึกอบรม

- พ.ศ. 2517 ระดับมัธยมศึกษา (ม.ศ.3)
จากโรงเรียนประจวบวิทยาลัย จ.ประจวบคีรีขันธ์
- พ.ศ. 2519 ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.)
จากวิทยาลัยครูเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี
- พ.ศ. 2522 ประกาศนียบัตรพิเศษมัธยม (พ.ม.)
จากกองส่งเสริมวิद्याฐานะ กรมการฝึกหัดครู
- พ.ศ. 2525 การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.บ.) การศึกษาผู้ใหญ่
จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- พ.ศ. 2527 อบรมครูประจำกลุ่มการศึกษาผู้ใหญ่ทางวิทยุและไปรษณีย์ (ว.ปณ.)
- พ.ศ. 2530 การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) การศึกษาผู้ใหญ่
จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ประวัติการทำงาน

- พ.ศ. 2520 ครูโรงเรียนประชาสงเคราะห์อุปถัมภ์ อำเภอเมือง
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
- พ.ศ. 2522 - 2523 ช่วยราชการสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
- พ.ศ. 2526 - ปัจจุบัน อาจารย์ 1 ช่วยราชการโรงเรียนอนุบาลประจวบคีรีขันธ์
อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

การศึกษาพรรณนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อ
การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน
ในเขตการศึกษา 5

บทคัดย่อ
ของ
ไพฑูรย์ น้อมกล่อม

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
มกราคม 2531

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 5 ที่มีต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน จำแนกตามอายุประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารและที่อยู่อาศัย และเพื่อศึกษานโยบายของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 5 ประจำปีการศึกษา 2530 จำนวน 326 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าและแบบสอบถามปลายเปิด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยที่สำคัญมีดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 5 มีความเห็นว่าโรงเรียนได้มีการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าโรงเรียนได้มีการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลางในด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ส่งเสริมกีฬานันทนาการ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี ด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นแหล่งข่าวสารข้อมูลเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน และด้านการคัดเลือกและพัฒนาผู้นำของท้องถิ่นตามลำดับ ส่วนด้านที่โรงเรียนได้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยได้แก่ ด้านการจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์ประสานงาน ตลอดจนการบริการทางด้านวิชาการและวิชาชีพ ด้านการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ และด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชนทางด้านวิชาการและวิชาชีพ ตามลำดับ

2. ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกันมีทัศนคติต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้บริหารที่มีอายุและที่อยู่อาศัยแตกต่างกันมีทัศนคติโดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน

3. นโยบายในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 5 คือ ครูไม่มีเวลาที่จะจัดบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียน ไม่ได้พักอาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่ตั้งโรงเรียน และขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ประชาชนส่วนใหญ่มีฐานะยากจนไม่มีเวลาร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียน ขาดความสนใจในกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัด และไม่เห็นความสำคัญของการศึกษาหรือการหาความรู้เพิ่มเติม ผู้นำของท้องถิ่นขาดความสนใจและความกระตือรือร้นในการพัฒนาชุมชน มีฐานะยากจนจึงต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการประกอบอาชีพ

ขาดความร่วมมือและการประสานงานกับทางโรงเรียนหรือหน่วยงานต่าง ๆ และขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ ไม่ได้มาติดต่อกับทางโรงเรียน ขาดการประสานงานและการวางแผนปฏิบัติงานร่วมกันเข้าไปในชุมชนน้อย ปฏิบัติงานไม่จริงจัง ไม่ได้ประจำอยู่ในท้องถิ่น และโรงเรียนขาดแคลนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่จะใช้ในการบริการกิจกรรมต่าง ๆ แก่ประชาชน

A STUDY ON OPINIONS OF PRIMARY SCHOOL ADMINISTRATORS TOWARDS
NONFORMAL EDUCATION IN THE EDUCATIONAL REGION V

AN ABSTRACT

BY

PAITON NOMKLOM

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University

January 1988

The purposes of this research were to study the opinions of the primary school administrators in the educational region V towards nonformal education, to compare the opinions of different groups classified by age, the number of years of their school administrative experience and their residences, and to identify problems affecting nonformal educational activities as perceived by them.

The sample, drawn by using the multistage random sampling technique, consisted of 326 primary school administrators in the educational region V in the academic year 1987. The instrument used for gathering data included the 49 five - point rating scale items and 6 open - ended items. The data were then analyzed by using frequencies, percentages, arithmetic means, standard deviations, and t - test.

The major findings were as follows :

1. The primary school administrators in the educational region V reported that the schools provided nonformal educational activities at a low level. However, when considered their opinions towards each of the six aspects of nonformal educational activities, it was found that the schools provided three aspects of activities at a moderate level : the organizing of schools as the centers for supporting sports, recreation, arts, cultures and traditions ; the organizing of the schools as the information centers for life quality development; and the selection and development of community leaders. It was also found that the schools provided the three aspects of activities at a low level : the organizing of schools as the centers of academic and professional coordination; surveying the data, problems and needs of communities; and educating the people in communities in academics and vocations, respectively.

2. The comparison of the opinions of the different groups of primary school administrators classified by the number of years of their school administrative experiences was statistically significant at the .05 level, but there was no difference in opinions between groups of administrators classified by age and their residences.

3. The problems affecting providing nonformal educational activities of the primary schools in region V were that the teachers had inadequate time to organize nonformal educational activities, teachers did not live on school campuses, and the teachers lacked knowledge of how to provide nonformal educational activities. In addition, many people in communities were poor, and did not have enough time to participate in school activities, they were not interested in those activities provided by the schools, and they didn't see the importance of education or trying to seek more knowledge. The community leaders lacked interests, concern and awareness that they should develop their own communities, and also they were still in poverty; as a result they spent most of their time earning income to live on. Those factors brought about poor participation and coordination with the schools and other organizations. They also lacked the knowledge necessary to develop their communities. The officials in some organizations involved in community development had no contact with the schools. There was no coordination between officials and the schools and no joint planning. The officials seldom entered the communities and paid little attention to the work in the communities. Many of them did not live in the communities in which they officiated. The main problem for the schools was a lack of budgets, equipment, tools, and facilities to support those activities that would provide services to the communities.